Prefată

Această carte descrie obiceiurile şi practicile religioase ale poporului lui Dumnezeu, din perioada premergătoare naşterii Domnului Isus. Deşi personajele principale sunt fictive, se face referire la personaje istorice ca Avraam sau Irod, căci fără ele, istoria Israelului nu este completă.

Voi, cei care sunteţi familiarizaţi cu istoria, vă veţi da seama că metodele de a lucra pământul descrise în această carte nu sunt singurele folosite în vremurile biblice.

- *Autorul*

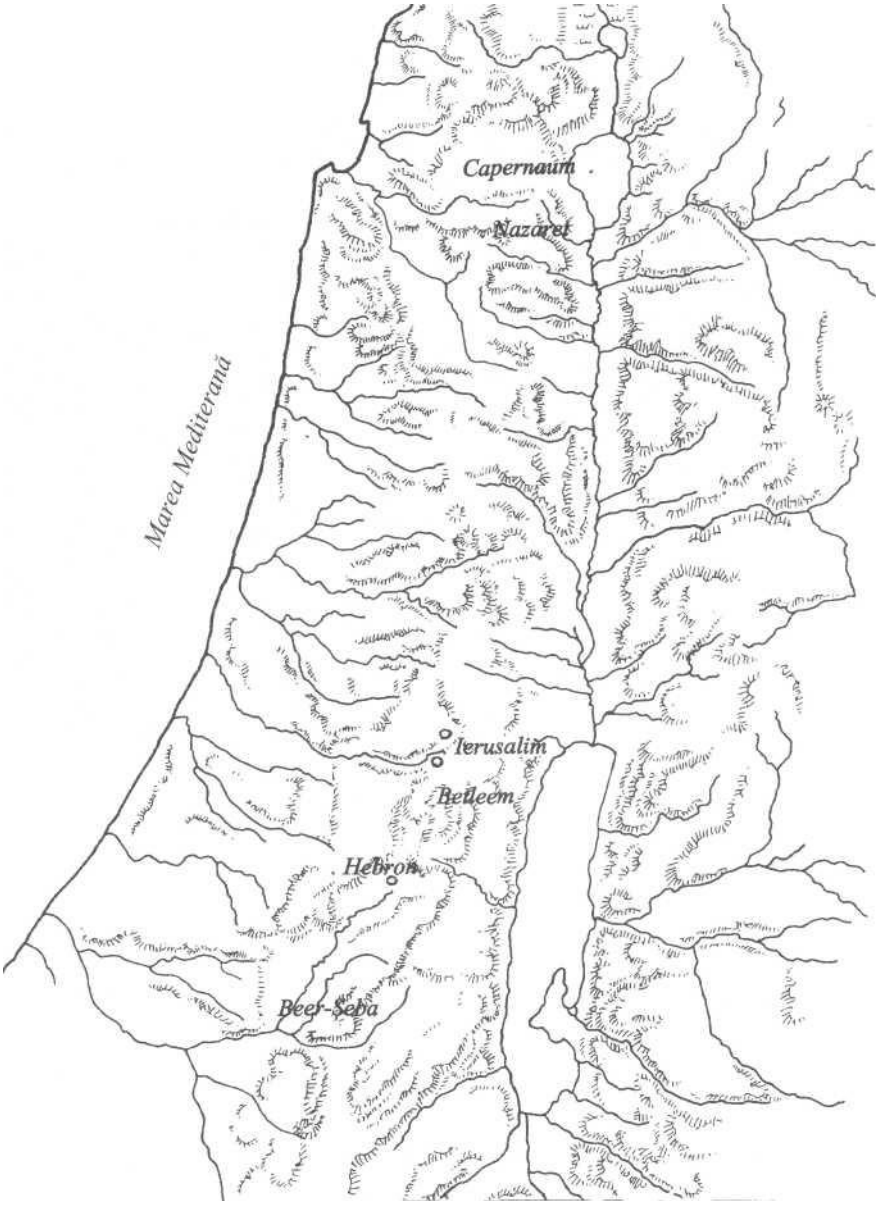

Vedere a casei lui Carmi

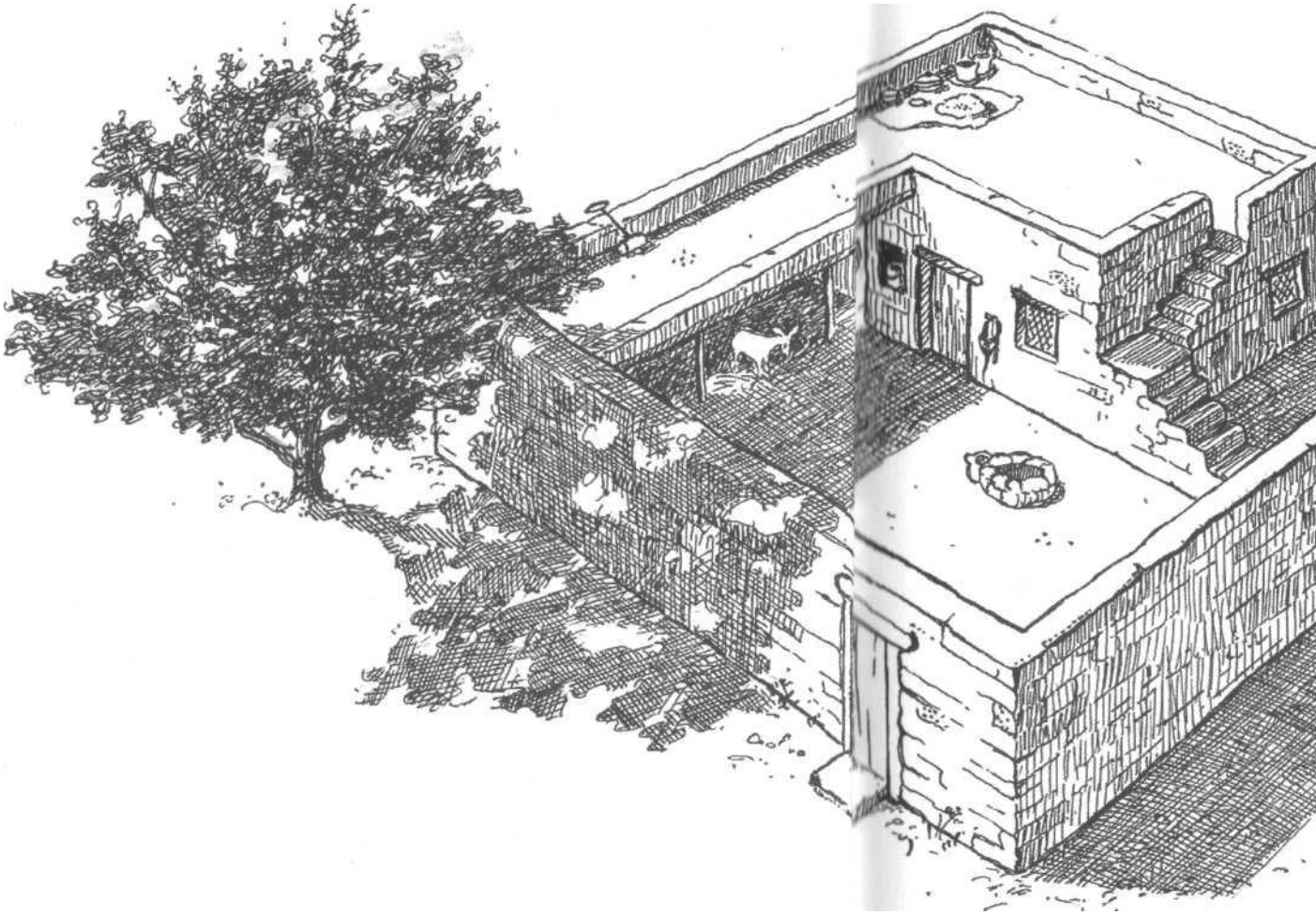

Casa lui Carmi avea două încăperi şi a fost construită din piatră cioplită. O încăpere era folosită drept cameră de locuit, iar cealaltă drept cămară.
Acoperişul era făcut din câteva grinzi transversale care ajungeau de pe un perete pe celălalt. Deasupra, într-un strat de vreo 30 cm, erau aşezate papură, crengi şi pământ. Peste ele era turnat un strat de argilă fină care forma o suprafaţă netedă. Apa se infiltra uşor în acest amestec, de aceea, oamenii obişnuiau să ţină un tăvălug într-un colţ al acoperişului, ca să poată nivela acoperişul după ploaie.
De jur împrejurul acoperişului era zidit un perete scund, numit în Biblie „pălimar" ca oamenii să nu poată cădea. Multe din activităţile familiei aveau loc pe acoperiş sau în curtea casei.

Capitolul 1

Dar n-ai cumpărat un măgar?

Lumina palidă a dimineţii pătrundea printre zăbrelele de la ferestre, în cele două camere ale casei lui Carmi. Peste drum zbiera un măgar, iar altul, i-a răspuns de undeva de departe.
Cu-cu-ri-guu! S-a auzit cocoşul din curte.
Deodată, Carmi s-a trezit din somn. Când şi-a dat seama ce zi este, a sărit repede în picioare. Băiatul acesta, destul de înalt pentru cei doisprezece ani ai săi, şi-a adunat repede salteaua (rogojina) pe care a dormit şi a aşezat-o în colţ lângă cea a mamei şi a surorii lui, Reba. Deşi a auzit zgomotul, Abiah a căscat şi s-a întors pe cealaltă parte.
- Abiah, e vremea să te trezeşti, l-a îndemnat Carmi, aranjându-şi sub turban o şuviţă de păr negru ca pana corbului. Ai uitat? Astăzi trebuie să vină tata!
Gândindu-se la aceasta, Abiah s-a ridicat, împleticin-du-se, în timp ce căuta să-şi alunge

somnul de pe pleoape. Tata a mers la Ierusalim pentru a sărbători Pastele şi, înainte de plecare le-a spus că se va întoarce după
15

Carmi din Iudeea
Dar n-ai cumpărat un măgar?

Tunica era o cămaşă lungă, până sub genunchi. în Biblie este numită haină. Femeile purtau tunici lungi până la gleznă şi de obicei erau albastre.
Mantia sau mantaua din Biblie era asemănătoare cu o haină lungă din zilele noastre.

douăsprezece zile.
Carmi şi-a strâns bine cingătoarea de pânză uzată şi şi-a luat pe deasupra tunica lui maro. De câte ori era plecat tata, în adâncul sufletului simţea un gol pe care nu şi-1 putea explica. Dar acum, are un motiv în plus pentru care dorea ca tata să ajungă mai repede.
- Mă duc să o întreb pe mama dacă ne lasă să-1 aşteptăm la poarta cetăţii, a spus Abiah, după ce s-a trezit de-a binelea. Fără tunică şi turban, s-a căţărat pe scările de piatră, sus pe acoperiş, unde mama şi Reba măcinau grâul. Carmi îl urma de aproape, sărind câte două trepte o dată.
- Mamă, putem să-1 aşteptăm pe tata la Poarta de Nord? - a întrebat Abiah, privind peste Hebron spre Ierusalim.
Mama i-a privit zâmbind.
- Nu înainte de cină. Aveţi prea mult de aşteptat dacă mergeţi acum. Dacă vine azi, probabil va ajunge pe înserat.

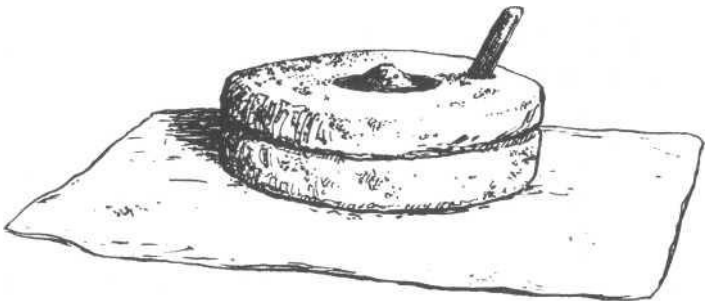

Femeile din vremurile biblice, măcinau grâul ca să facă făină, folosind pietre mici de moară, asemănătoare cu cele din această figură.

Trage, împinge. Trage, împinge. Mama măcina mai departe.
- Ştiţi cât de târziu am ajuns acasă de Paşti, anul trecut? a întrebat Carmi.
Abiah a dat din cap, nesigur. Nu-şi prea aducea aminte multe lucruri de anul trecut, pe atunci având doar patru ani.
Reba a turnat o mână de grâu în râşniţă.

- Mi-ar fi plăcut să putem merge toţi şi anul acesta, a zis ea, dusă pe gânduri.
- Da, da, au răspuns băieţii.
Pastele era cea mai mare sărbătoare din timpul anului, şi nici unul n-ar fi vrut să lipsească.
Abiah şi-a prins cingătoarea cu degetele mari.
- Dacă n-ai fi fost bolnav, am fi putut merge, i-a amintit el lui Carmi.
- Nu sunt bolnav, a răspuns Carmi.
- Bine, dar ai fost când a plecat tata.

16

17

Carmi din Iudeea

Dar n-ai cumpărat un măgar?

Cingătoarea era o curea lată din piele sau pânză care se purta peste tunică, în jurul taliei. Se putea lega, sau se încheia cu cataramă metalică şi uneori, în interior avea un săculeţ pentru bani.

- Băieţi, nu vă mai certaţi! le-a poruncit mama. Să ne bucurăm că este din nou sănătos.
Carmi a dat din cap în semn de aprobare. Ochii lui negri priveau în depărtare. Se gândea la Ierusalim... la Templul minunat... la mulţimea de oameni... şi la... soldaţii romani. S-a înfiorat aducându-şi aminte de ei.
- Se aude căprarul, a spus mama, trezindu-1 din visare. Carmi, tu te ocupi de muls, iar tu, Abiah, dai
de mâncare măgarului, le-a spus ea, în timp ce-şi aduna pielea de oaie plină de făină.
Carmi s-a dus după burduful din piele care era ţinut în nişa din perete. Pe drum spre poartă, Blackie şi Blossom îl înghesuiau, dar el nici nu le băga în seamă. Era cu gândul la Ierusalim, şi mai ales la piaţa unde se vindeau măgari.
De când 1-a auzit pe tatăl lui discutând cu mama despre banii pe care îi economiseşte ca să cumpere un măgăruş, a început să urmărească cu atenţie săculeţul de piele în care tata ţinea banii. Nu, nu 1-a deschis, că asta, credea el, însemna curiozitate. Dar din când în când îl ridica, să vadă cât este de greu, sau îl scutura să vadă cât este de plin. De câte ori 1-a întrebat pe tata dacă au destui bani, răspunsul era acelaşi:

18

- încă nu. Dacă Domnul vrea, vom avea destui după ce vom vinde vinul şi stafidele.
Dacă Domnul vrea. Carmi 1-a auzit de multe ori pe tata folosind aceste cuvinte şi, ştia că era posibil ca planurile lor să se schimbe.
în sfârşit, tata a vândut toate produsele şi avea bani destui pentru cheltuielile familiei ba chiar şi pentru un măgăruş. Carmi ar fi vrut să-1 cumpere imediat, dar tata era hotărât să aştepte până va merge la Ierusalim, unde avea posibilitatea să aleagă unul mai bun.
- Nu-ţi fă planuri prea mari, 1-a sfătuit tatăl înainte de plecare. Tu ai motivele tale să fi dezamăgit când lucrurile nu merg aşa cum vrei tu.
Acum, tata este la Ierusalim, sau a fost, iar Carmi considera că nu are nici un motiv să vină fără măgăruş. Abia aştepta să-1 vadă, să-şi treacă degetele peste coama lui zbârlită şi să-i dea să mănânce câte o mână plină de orz.
Caprele au început să-1 ciugulească de mânecă şi,

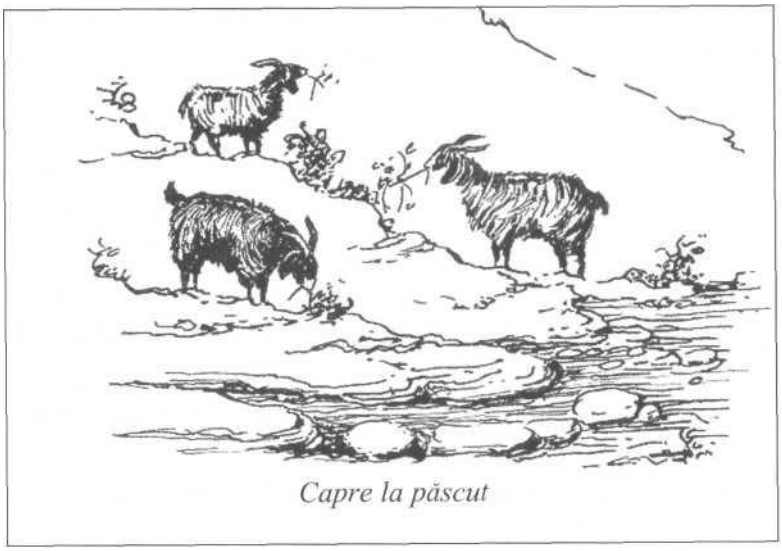

Capre la păscut

19

Carmi din Iudeea

deodată Carmi şi-a adus aminte de ce este în curte.

Şşş, şşş, se auzea laptele lui Blackie, curgând în burduful din piele. în mintea lui îşi imagina că învaţă un măgăruş să asculte de comenzile lui şi să ducă un călăreţ

Ce frumos ar fi, se gândea Carmi.

- E rândul tău, Blossom, a spus el, împingând-o uşor pe Blackie.

Abiah a venit în curte:

- Grăbeşte-te, căprarul vine deja să le ia.

- A ajuns deja? A întrebat Carmi, grăbindu-se să termine. A visat prea mult timp.

- Hai Blackie, hai Blossom! S-a auzit vocea căprarului. Caprele săreau în urma lui, în timp ce mergea spre deal,

chemând celelalte capre la păscut.

De dimineaţă, mama, Reba, Carmi şi Abiah au plivit castraveţii şi pepenii de la capătul holdei de grâu.

După-masă, Carmi a lucrat la frânghia pe care o împletea pentru măgăruşul său. Era sigur că frânghia e destul de tare şi rezistentă, pentru că a folosit numai cele mai bune fibre de in pe care i le-a dat mama. Spre asfinţit, mama s-a ridicat de la războiul de ţesut, ca să pună la foc o oală mare de linte. Când a fost gata, a umplut un vas cu ciorbă de linte, zicând:

- Carmi, înainte de a veni la masă du mâncarea aceasta lui Tiras. Am auzit că s-a tăiat la picior într-o bucată ascuţită de ceramică.

Nu era ceva nou pentru Carmi să-i ducă de mâncare lui Tiras. Fără tragere de inimă, a pus frânghia lui neterminată în cui şi a luat vasul.

- Abiah, tu duci pâinea, a mai spus mama, punând câteva felii într-un coşuleţ

Băieţii au observat că străzile din Hebron erau aproape

20

Dar n-ai cumpărat un măgar?

Boabele de linte sunt rotunde şi plate şi cresc sub formă de păstaie, ca şi fasolea. Sunt maronii cu o tentă roşcată.

goale. Toţi, afară de câteva femei, copii şi bătrâni erau la Ierusalim. Cu paşi mărunţi au trecut pe lângă casa unchiului Caleb, pe lângă magazinul pantofarului şi, în sfârşit, au ajuns la magazinul olarului. Carmi a intrat hotărât pe uşa deschisă, iar Abiah 1-a urmat ca o umbră.

Tiras părea că doarme pe o rogojină în spatele magazinului; dar când le-a auzit paşii, s-a sprijinit într-un cot şi, uitându-se ţintă la ei a bombănit încet:

- Ce vreţi?

- Mama v-a trimis nişte linte şi pâine, a răspuns Carmi politicos, în ciuda simţămintelor lui. A pus vasul pe masa de lucru, iar Abiah a pus coşul lângă el. Amândoi s-au întors spre uşă.

- Nu plecaţi încă, a spus Tiras aspru. Am nevoie de apă. Ulciorul este lângă uşă. Bătrânul şi-a pus capul pe pernă.

- Mai bine să-i aducem, a spus Carmi în şoaptă. Probabil slujitorul lui nu s-a întors încă de la Ierusalim. Când băieţii au venit de la fântână, au încercat să pună ulciorul înapoi fără zgomot, dar Tiras îi aştepta.

- Aduceţi-mi aici ulciorul, le-a spus el. Mă doare piciorul şi nu pot umbla.

Carmi a observat că degetele noduroase a lui Tiras tremurau, când a încercat să-şi toarne apă.

- Să vă aduc şi mâncarea aici? s-a oferit el.

- Nu, a răspuns el, aspru. Nu mi-e foame acum. Daţi măgarului să bea apa care a rămas; şi lui îi este sete. Şi daţi-i o lopată de arpacaş din lada din grajd. După aceea plecaţi. Vreau să dorm. Şi cu asta şi-a încrucişat mâinile şi a închis ochii.

Cei doi băieţi s-au bucurat că pot pleca.

- Nu înţeleg de ce insistă tata şi mama să ne purtăm frumos cu Tiras. E un ticălos, a murmurat Abiah când nu mai puteau fi auziţi.

- Nici eu nu pot pricepe, a zis Carmi. Tata spune că e un om bătrân şi singur care are nevoie de prieteni; dar eu cred că dacă într-adevăr ar vrea să aibă prieteni, nu ar fi atât de capricios.

Băieţii s-au oprit la magazinul lui Dan, pantofarul ca să

încălţămintea descrisă în Biblie era asemănătoare cu sandalele de azi.

22

Dar n-ai cumpărat un măgar?

privească în mica vitrină. Magazinul părea întotdeauna cald şi prietenos, pentru că pantofarul primea băieţi de orice vârstă şi nu se supăra dacă se jucau cu uneltele lui. Dar astăzi magazinul era închis, pentru că Dan nu era acolo. Toţi îi ziceau pantofar, dar el ştia să facă o mulţime de alte lucruri, în afară de încălţăminte.

I-ha-ha! Nechezatul unui măgar a brăzdat liniştea după-amiezii. Carmi şi Abiah s-au întors şi au văzut un om îndreptându-se spre ei.

- A ajuns acasă Dan, pantofarul! A strigat Carmi. Să vedem dacă nu a venit şi tata. I-au făcut lui Dan prietenește semn cu mâna şi au pornit grăbiţi spre casă.

- Aşteaptă-mă! a zis Abiah, iar Carmi a încetinit pasul. Când au trecut pe lângă casa unchiului Caleb, Carmi s-a oprit să vadă dacă Benoni este acasă. Nu era venit, dar în stradă mai erau câteva persoane care se întorceau de la Ierusalim.

- Tată! Au strigat băieţii când au intrat în casă.

- Nu ne aşteptam să vii decât spre seară, i-a spus Abiah. Mi-ai adus ceva? - a întrebat el, fără să aştepte vreo explicaţie.

Tatăl a zâmbit:

- în curând se înserează. Şi ce te face să crezi că ţi-am, adus ceva?

Ochii îi străluceau. Dar faţa aspritã de vreme, sprâncenele groase şi barba neagră îl făceau să pară sobru.

- Mi-ai adus şi data trecută, când ai mers la Ierusalim, a răspuns Abiah, ridicându-se pe vârfuri.

înainte de a fi intrat în casă, Carmi a mers la grajd. Acum era în dreptul uşii deschise.

Tata s-a întins după un pachet mare, pe care băieţii nu l-au observat înainte. Abiah aştepta nerăbdător ca tata să

23

Carmi din Iudeea

taie sfoara cu care era legat, dar Carmi stătea deoparte. De unde era, se uita când la pachet, când la grajd. Unde putea fi măgăruşul?

Carmi nu ştia prea multe de bucuria fratelui său, când tatăl i-a dat o pereche de sandale făcute de bunicul lor.

- Şi asta e pentru tine, Estera, a spus el, dând mamei un pachet voluminos.

Cu degetele ei fine, mama a desfăcut ambalajul:

- O, un suport pentru lampă! - a zis ea. Mulţumesc! De acum nu mai trebuie să punem lampa pe oboroc. Uneori glasul ei era melodios, de parcă ar fi cântat. După

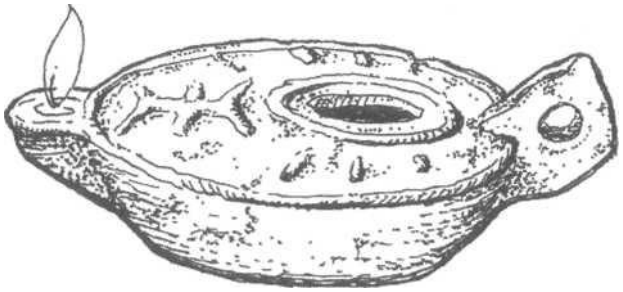

Cei mai mulţi iudei aveau o candelă care ardea toată noaptea. Numai oamenii săraci, care nu-şi permiteau să cumpere ulei, dormeau în întuneric.

strălucirea din ochii ei căprui, Carmi putea spune cât este de mulţumită de cadoul ce i 1-a adus tata. A pus lampa pe suport şi a aprins-o, deşi afară nu era încă întuneric.

Pentru Reba, tata a adus o năframă de in, albă ca zăpada, iar lui Carmi i-a dat o cingătoare nouă de piele, pe care a luat-o de la magazinul bunicului. Era bucuros pentru cingătoare. Avea cataramă metalică şi un săculeţ pentru bani ca şi al tatălui - dar o cingătoare nu e tot una

cu un măgar.

Carmi nu s-a mai putut stăpâni şi 1-a întrebat:

- Dar n-ai cumpărat un măgar? Tata s-a uitat atent la Carmi:

- Nu, n-am cumpărat acum măgarul. După ce am cumpărat lucrurile acestea de acasă, am auzit că unchiul Heber este bolnav la pat de trei luni, din cauza durerilor de spate. I-am dat lui „banii de măgar," pentru că are mai mare nevoie de ei, decât avem noi nevoie de măgar. Dacă Dumnezeu ne binecuvântează cu o recoltă bogată, vom putea cumpăra unul anul viitor.

Carmi era descurajat.

- Anul viitor! A exclamat el. Abia am aşteptat să te ajut să dresez măgarul acum vara când nu am de mers la şcoală.

- Chiar? Nu ţi-am spus să nu-ţi faci speranţe prea mari? Carmi a dat din cap. Ştia că tata e generos cu săracii,

dar nu şi-a imaginat că le va da banii de măgar.

- înţelegi? Uite cum vine asta, i-a explicat tata. Legea lui Dumnezeu spune: „să-ţi deschizi mâna faţă de fratele tău care este lipsit, sărac şi în nevoie." Poate nu-ţi dai seama, dar datorită Legii lui Dumnezeu care poartă de grijă celor în nevoie, la noi în ţară sunt mult mai puţini cerşitori decât în ţările vecine.

Abiah, încurcat, se uita la tata cu faţa lui mică şi rotundă:

- Asta înseamnă că nu vom mai avea niciodată alt măgar?

Tata a zâmbit.

- Nu chiar aşa. Dumnezeu ne-a poruncit să ajutăm pe cei nevoiaşi. Pe lângă milostenia ce o facem, ei primesc o parte din zeciuiala ce o dăm şi adună spice şi struguri după

ce noi am terminat de strâns recolta. Apoi, la fiecare şapte ani, lăsăm pământul să se odihnească, aşa că oamenii săraci pot aduna tot ce creşte de la sine în anul al şaptelea.

Visele lui Carmi s-au destrămat. în adâncul inimii ştia că tata a procedat corect, dar asta nu făcea să-i fie mai mică dezamăgirea. A luat încet din cui frânghia lui, pe jumătate terminată. Apoi a făcut-o colac şi a pus-o în ladă. De fapt, nu va avea nevoie de ea cel puţin până anul viitor.

Tata a observat expresia de pe faţa lui Carmi şi i-a spus:

- Tu ştii ce ne îndeamnă psalmistul să facem: „Mulţumiţi Domnului." Faptul că nu avem măgarul, nu e cel mai rău lucru ce ni s-ar fi putut întâmpla. Mulţumeş-te-I lui Dumnezeu pentru binecuvântările Sale şi vei vedea că îţi va fi mult mai uşor să fii mulţumit cu ceea ce

avem.
Vocea tatălui reflecta credinţa lui simplă şi încrederea ce o avea.
„Fii recunoscător! Cum aş putea fi?" Se întreba Carmi. „Tata nu-şi dă seama cât de mult mi-am dorit eu un măgăruş."
Târziu, după cină, fiecare şi-a întins rogojina de lână pe pământul bătătorit şi tare apoi s-a acoperit cu mantaua.
în noaptea aceea, Carmi a stat treaz până târziu, şi a urmărit cum umbrele lămpii dansau pe pereţi. Se tot gândea la măgăruş şi îi era milă de el însuşi. „Poate merită să încerc sfatul pe care mi 1-a dat tata," şi-a zis el după ce a stat mult timp treaz.
Când a început să gândească astfel, a fost mulţumit că tatăl lui nu e bolnav în pat. Următoarea binecuvântare de care şi-a amintit a fost şcoala de la sinagogă, iar duhul a început să i se învioreze, căci era pe deplin mulţumit de clasa rabinului Ezra. Şcoala va începe după ce se va întoarce rabinul de la Ierusalim şi, Carmi spera că asta va fi în curând.

Capitolul 2

Benoni are un secret

Poc, poc, poc. Nerăbdător, Carmi se pleznea peste picior cu tăbliţa de lemn, în timp ce aştepta să vină pedagogul. Acesta, era un funcţionar care aduna mai mulţi băieţi din Hebron şi îi ducea la şcoală.
- Pedagogul a întârziat, nu-i aşa? 1-a întrebat Abiah, când a ajuns lângă el, sub smochin.
- Nu, eu cred că noi am ajuns mai devreme decât de
obicei, i-a răspuns Carmi.
Tocmai atunci a venit Reba de la fântână, cu ulciorul legănându-se pe umăr.
- Sunteţi bucuroşi că mergeţi din nou la şcoală? i-a întrebat ea, punând jos ulciorul.

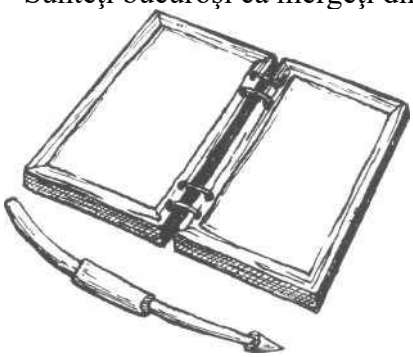

Tăbliţă de lemn cu instrument ascuţit de scris (stylus).

Carmi a deschis tăbliţa şi a închis-o zgomotos.
- Bineînţeles! N-ai vrea să poată merge şi fetele la şcoală?
- Ba da, câteodată, a răspuns ea, suspinând. Dar îmi
Florile de câmp din Iudeea înfloresc splendid primăvara şi ţin câteva săptămâni. Se ofilesc repede vara de căldura soarelui.

pare bine că mama m-a învăţat să citesc. Pot citi aproape la fel de bine ca tine.
Reba şi-a pus mâna streaşină la ochi şi se uita în depărtare. Deodată faţa i s-a luminat.
- Carmi, uită-te la florile acelea de câmp. Parcă ar dansa în razele de soare ale dimineţii, nu-i aşa? Şi a arătat spre dealul de dincolo de zidul Hebronului.
- î-hî, a aprobat-o el, absent.
- Mi se pare că pedagogul nu mai vine, a început Abiah să se plângă. Dintr-o mişcare, a luat o rămurea de smochin şi a început să-i rupă una câte una frunzele fragede, colorate în verde deschis.
Reba a ridicat încet ulciorul pe umăr. Era prea greu pentru o fată slăbuţă de paisprezece ani, cum era ea.
- Mă duc să spăl vasele, a zis ea, îndreptându-se spre poartă.
Carmi era cu ochii pe stradă. îi plăcea să înveţe, dar mai mult decât atât, abia aştepta să-l întâlnească pe Benoni, verişorul lui. Nu l-a mai văzut de înainte de Paşti.
- Vine! A zis el, când l-a văzut pe pedagog împreună cu câţiva băieţi.
- Mă bucur să te văd din nou! i-a spus Carmi lui Benoni, pornind alături de el.
Benoni era cu un an mai mare, dar era scund şi firav pentru vârsta lui, aşa că erau la fel de înalţi. După ce au făcut câţiva paşi, Benoni l-a înghiontit pe Carmi:
- Ghici ce mi-a adus tata de la Ierusalim! a zis el în şoaptă.
- Ce? l-a iscodit Carmi, deoarece felul în care i-a vorbit Benoni l-a făcut curios.
- Să văd dacă ghiceşti, i-a răspuns el, cu ochii jucăuşi.
- Nu pot. Spune-mi te rog! Uite că suntem aproape de şcoală.
Benoni a vrut să scoată ceva de sub tunică; dar l-a văzut pe pedagog uitându-se la ei şi a zis în şoaptă:
- Pedagogul se uită fix la noi. Nu pot să-ţi arăt acum. Din mers, încă doi băieţi s-au alăturat grupului ce se
îndrepta spre şcoală. La poarta sinagogii, pedagogul i-a lăsat în grija rabinului Ezra. El urma să se întoarcă la amiază să-i conducă acasă.
Şcoala era o sală de piatră, construită lângă sinagogă, în clasa lui Abiah preda Mardoheu, un lucrător din sinagogă. Cărţile lui de citire erau scrierile lui Moise.
Carmi şi Benoni, împreună cu ceilalţi băieţi de vârsta lor, stăteau pe un alt covor, în faţa rabinului Ezra.
- în dimineaţa aceasta vom continua studiul nostru

despre jertfe, a spus rabinul. Barba lui albă se revărsa peste mantie.
Fiecare băiat stătea aplecat înainte, cu privirea fixă la rabin. Băieţii îl respectau pe învăţător mai mult decât pe proprii lor taţi. Ei trebuia să ştie pe de rost cele spuse de rabin, pe lângă

pasaje întregi din legea lui Moise.
Carmi a încercat să se concentreze la lecţie, dar nu după mult timp, s-a trezit gândindu-se la Benoni. „Oare ce are aşa de deosebit? De ce nu vrea să ştie pedagogul?" se întreba el. S-a uitat pe furiş la Benoni, care mişca buzele în timp ce memora: „şi preotul să le ardă pe altar ca jertfă mistuită de foc înaintea Domnului. Toată partea bărbătească dintre preoţi să mănânce din ea..." Se gândea că Benoni luptă din greu, să nu zâmbească.
Rabinul Ezra s-a uitat ţintă la Carmi:
- Ştii din care jertfe trebuie să mănânce preoţii? A întrebat el, privindu-1 fix.
- Din jertfele pentru vină şi... şi... Un val de sânge i s-a urcat în obrajii bronzaţi şi simţea cum îi ard urechile.
- Nu-mi amintesc, a spus el într-un târziu. Oricând ar fi putut răspunde perfect, pentru că nu era prima dată când au studiat jertfele.
Rabinul s-a uitat apoi la Benoni.
- Spune-ne tu, acum.
Benoni şi-a ridicat bărbia ascuţită:
- Jertfele pentru vină, jertfele de ispăşire, jertfele de mulţumire şi jertfele de mâncare, a spus el fără să stea pe gânduri.
Rabinul Ezra 1-a privit atent pe Benoni, apoi s-a întors spre Carmi:
- Mai bine ai fi atent la lecţie, nu la colegul tău. Carmi s-a agitat sub privirile intense ale rabinului iar el s-a

Scopul jertfelor

V

3entfa pentru păcat Jjj

Pentru păcatul făcut fără voie.

JIrderea de tot

Pentru a arăta o predare deplină \ înaintea lui Dumnezeu. (Această jertfă era arsă în întregime, cu excepţia pielii.)

jertfa de mulţumire

Pentru a stabili părtăşia între Dumnezeu şi om. Include mulţumirea, darul de bună voie şi jertfa de ţţ consacrare. Cel ce aduce aceste jertfe '. mănâncă o parte din ele.
Pentru jertfele de mai sus, aproape întotdeauna se aduc animale, cum ar fi: „^.vite, oi, capre, turturele, porumbei sau^- ipui de porumbei.*

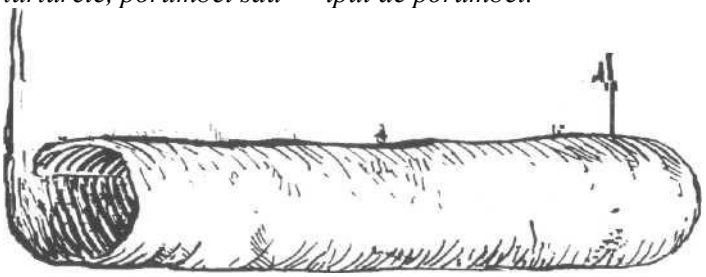

Jertfa celor dintâi roade

Deutenonom 26:2-4

Jertfa era din cereale sau făină şi se aducea cu ulei, tămâie şi sare. In Biblie este numită şi jertfa de mâncare.
Jertfa de băutură era de cele mai multe ori din vin.
Jertfele de mâncare şi de băutură erau aduse după arderea de tot sau după jertfa de mulţumire.
Jertfele legănate erau din grâu sau animale şi se legănau înaintea Domnului. Făceau parte din jertfa de mulţumire.

fi

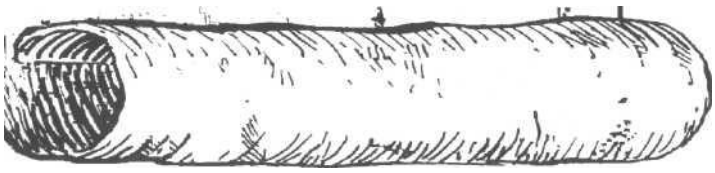

ruşinat profund.
- Să repetăm împreună tot paragraful, a spus el. Vocea lui şi-a recăpătat tonul normal.
Carmi se străduia să urmărească atent, dar era foarte tulburat. „Nu-i drept," îşi zicea el. „Benoni e de vină că n-am ştiut să răspund." Oare ar fi bine să-i spună rabinului ce făcea Benoni? Dar cum ar putea, din moment ce nici el nu ştia exact? N-are să-1 mai prindă visând; s-a străduit să fie foarte atent la ceea ce le explica rabinul Ezra despre jertfe.
- Acum, pregătiţi-vă tăbliţele pentru adunare, a spus rabinul după ce le-a mai pus câteva întrebări.
Fiecare elev şi-a netezit ceara din interiorul tăbliţei cu ajutorul creionului său şi stătea drept, gata să înceapă prima problemă.
Carmi n-a greşit nici o operaţie de adunare în acea zi.
într-un târziu, orele s-au terminat. Pe drum spre casă, Carmi şi Benoni au rămas puţin în urma pedagogului şi a celorlalţi băieţi.
- Care e secretul? a întrebat Carmi.
Benoni a scos de sub tunică o daltă şi a pus-o repede la loc.
Ochii negri ai lui Carmi s-au mărit.
- O daltă! Te lasă tatăl tău să o duci la şcoală? a întrebat el.
- Sssst, tata nu ştie, i-a spus el în şoaptă. Mi-a adus şi un ciocan, dar nu l-am luat la mine. Ar trebui să-i ajungem pe ceilalţi, înainte de a ne întreba pedagogul ce facem.
Şi zicând asta, s-au grăbit să-i ajungă din urmă pe ceilalţi băieţi.
Carmi muşcându-şi buza 1-a studiat pe verişorul lui

câteva clipe.
„Benoni e prea îndrăzneţ şi va avea necazuri dacă nu se corectează," şi-a zis el, grăbind pasul.
- Ce ai de gând să faci cu ea, 1-a întrebat, privind spre locul unde era ascunsă dalta.
Benoni a aruncat o privire spre pedagog, şi a văzut că discuta cu un alt elev.
- Să sculptez în lemn. Tata m-a învăţat cum să fac un vas şi am să fac vaze şi maiuri. Carmi îl privea cu atenţie.
Nuiaua

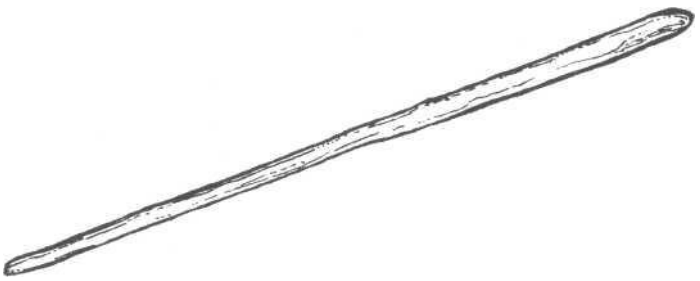

în anii dinainte şi chiar după naşterea Domnului Isus, bătaia cu nuiaua peste spate, era o pedeapsă obişnuită în Orient.

- Ai nevoie de mai multe unelte decât un ciocan şi o daltă ca să poţi lucra, nu-i aşa?
- Tata mă lasă să le folosesc pe ale lui. Ştii că iarna el lucrează în lemn. Iarna viitoare, după culesul măslinelor voi merge la Jamin ca să învăţ tâmplăria. Dar mi-ar plăcea să pot face singur câteva lucruri, înainte de a merge la el.
- Sper că tata nu mă va trimite vreodată să lucrez la stăpân, a spus Carmi, gândindu-se cu groază la stăpânii care îşi biciuiau servitorii.
- De ce nu? A întrebat Benoni. Cred că e destul de amuzant să lucrezi într-un atelier.

34

Benoni are un secret

De la vârsta de 12 ani, băieţilor li se pretindea să lucreze, ca să participe la întreţinerea familiei. Ei lucrau fie împreună cu taţii lor în afacerile pe care le aveau, fie erau daţi ca servitori la altcineva.

- Aş prefera să lucrez cu tata la câmp decât în atelierul altcuiva, a răspuns el, hotărât. Era adevărat, asta ar fi dorit el. Dar acesta nu era singurul motiv. N-avea curaj să-i spună lui Benoni adevăratul motiv, ca nu cumva să râdă de el.
- Vorbeşti ca şi Kenan, a spus Benoni, văzând că nu primeşte mai multe explicaţii de la Carmi. Şi lui îi place să lucreze în grădina de măslini, dar eu aş prefera să prelucrez lemnul. Tata nu era îndeajuns acasă ca să mă poată învăţa şi de aceea m-a lăsat pe mine să aleg ce vreau: să învăţ a lucra acasă s-au să lucrez pentru Jamin.

„Cu prima ocazie îl voi întreba pe tata dacă are de gând să mă trimită ca servitor," s-a hotărât Carmi. El ştia că merita pedeapsa tatălui, dar era sigur că unii stăpâni, ca şi Tiras, îşi biciuiesc servitorii pe nedrept.

- Ştii ceva, eu voi merge până la Jamin după - amiază, ca să văd dacă nu are ceva resturi de lemn, pe care să le pot folosi. Vrei să vii cu mine? a spus Benoni, întrerupându-1 din gândurile lui.

Carmi s-a luminat la faţă:

- Bineînţeles! Dacă mă lasă mama, voi fi la tine la ceasul al nouălea (ora 15:00).

Când a ajuns acasă, Carmi a găsit-o pe mama făcându-i o tunică nouă, dintr-un material alb cu maro, ţesut de ea.

siesta

se es'td

Siesta: somnul de după - amiază, sau odihna de care aveau parte oamenii din Iudeea în perioada cea mai fierbinte a zilei.

35

Carmi din Iudeea

- îmi dai voie să merg după - amiază cu Benoni la atelierul lui Jamin? a întrebat el, plin de speranţă.
- Da, tata a lăsat o săpăligă acolo azi dimineaţă şi are nevoie de ea mâine când va merge la vie. Aşa că dacă mergi, roagă-1 pe Jamin să ţi-o dea, dacă e gata şi adu-o acasă când vii.

- Ce face Jamin cu săpăligă lui tata? a întrebat Abiah.
- îi schimbă coada, a spus mama, lăsând jos tunica lui Carmi. Acum, spălaţi-vă pe mâini şi veniţi la masă.
Reba, care a învăţat să gătească, a pregătit mâncarea pentru prânz.
După ce a trecut cea mai fierbinte perioadă din zi, Carmi a pornit grăbit pe străzile bătătorite de pământ. A trecut pe lângă un şir de case văruite şi a ajuns acasă la unchiul Caleb. Dar unde poate fi Benoni? A intrat uşor în curtea goală şi apoi şi-a aruncat privirea în casă. Nimeni nu era în jur. Nici măcar mătuşa Rhoda, cea scundă şi durdulie. Inima lui Carmi a început să bată mai repede. „Să fi plecat Benoni fără mine?" se întreba el.
- Be-no-ni! A strigat el.
- Sunt aici, a răspuns Benoni de pe acoperiş.
Ţop, ţop, se auzea zgomotul sandalelor lui, în timp ce cobora scara exterioară.
- Am crezut că aştepţi după mine, îl dojeni Carmi.
- Am netezit cana aceasta cu o bucată de sticlă spartă şi n-am auzit când ai venit, a explicat Benoni în timp ce-şi atinse mâna de suprafaţa denivelată. Culoarea închisă a pădurii de măslin se contura frumos pe fondul galben al cănii.
- Hai să mergem.
Benoni a dus în casă cana şi a închis uşa după el. Când au ajuns aproape de atelier, de pe partea cealaltă

36

Benoni are un secret

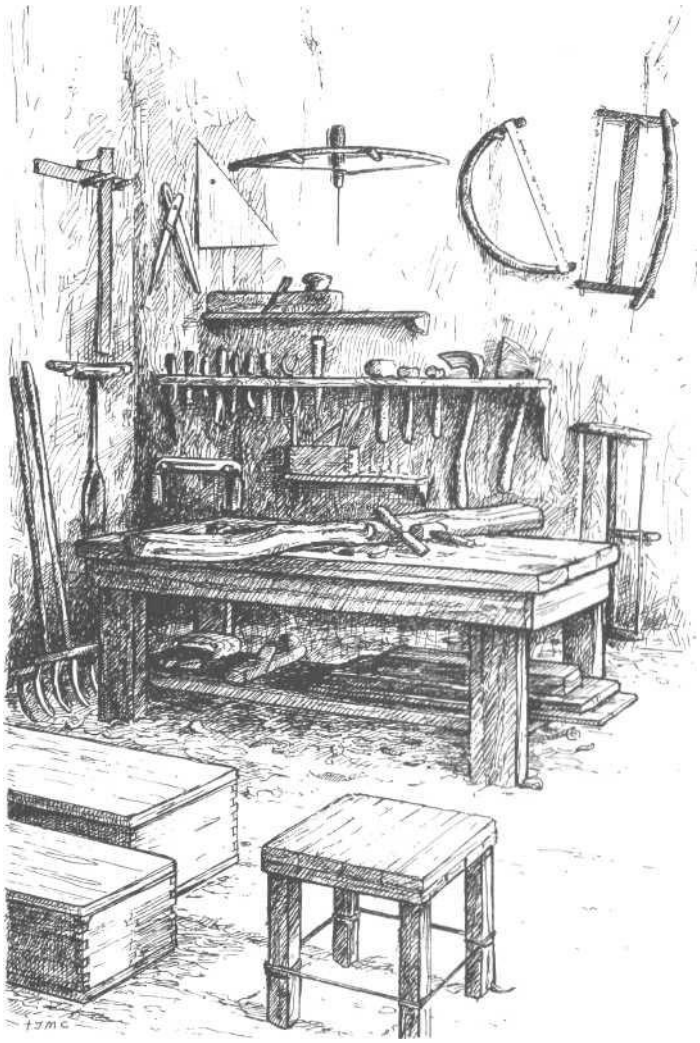

Un tâmplar obişnuit are în atelierul său: un ciocan, o daltă, sfredele de diferite mărimi, un metru de tâmplărie, un priboi, compas, unelte de tăiat şi un topor, ca astfel să poată să-şi facă meseria.

El face: greble, furci, lopeţi şi pluguri pentru agricultori.
Pentru casă el face: încuietoare din lemn, scăunele, mese mici, cufere, uşi şi jaluzele din lemn pentru geamuri.

37

Carmi din Iudeea

a străzii s-a auzit cineva ţipând. Carmi s-a înfiorat, pentru că ştia ce înseamnă acest strigăt.
- Se pare că bătrânul Tiras îşi bate iar servitorul, a comentat Benoni ca şi cum plânsul nu-l deranja deloc.
- Ştiu, a şoptit Carmi cu groază. Cu fiecare ţipăt simţea că i se face rău de la stomac; aşa că a fost mai mult decât mulţumit, când au trecut de colţul străzii, spre atelierul lui Jamin. Când au ajuns, Carmi nu mai auzea ţipetele.
- Bună ziua! Bună ziua! i-a salutat Jamin când au intrat pe uşa deschisă. Cu ce vă pot ajuta azi, băieţi?
Benoni s-a apropiat de masa joasă de lucru.
- Aş vrea... of...
Deodată şi-a pierdut curajul. Se uita când la jugul pe care îl şlefuia Jamin, când la bucăţile de pe jos.
- Mă gândeam dacă nu cumva aveţi nişte resturi de lemn pe care aş putea să le folosesc, a spus el, dintr-o suflare.
Jamin a adunat o grămadă de bucăţi de pe jos.
- Deci, asta e! Trebuia să mă gândesc, pentru că tatăl tău mi-a spus că ţi-a cumpărat o daltă.
Muşchii i se bombau când ridica ciocanul, în timp ce lucra.
- E o daltă bună! A spus Benoni, scoţând dalta de sub manta, aşa ca s-o poată vedea Jamin. Voi face cu ea multe lucruri care să le pot vinde pe piaţă.
Carmi a văzut cum Benoni şi-a regăsit curajul; şi în acelaşi timp ar fi vrut ca verişorul lui să nu fie atât de lăudăros.
- Aşteaptă puţin fiule, îl atenţiona Jamin. Ai nevoie de ceva mai mult decât unelte bune ca să poţi face piese bune. Ai nevoie de îndemânare. Prelucrarea lemnului nu se poate învăţa într-o zi, sau într-o săptămână, nici

38

Benoni are un secret

măcar într-o lună. Benoni a suspinat.
- Şi tata mi-a spus la fel.
S-a întins să vadă grămada de resturi.
- Pot să iau câteva bucăţi? A întrebat el, hotărât. Jamin a dus mâna la obraz, căci aşa făcea el când se
concentra.
- Deci îţi imaginezi că primeşti ceva degeaba, nu-i aşa? Mi se întâmplă să folosesc aproape toate resturile.
Benoni s-a întristat.
- Uite, ce e, a concluzionat Jamin. întrebă-l pe tatăl tău dacă te lasă după orele de şcoală să faci nişte comisioane pentru mine. Dacă spune da, te las să foloseşti tot ce vrei din grămada de lemne din spate. Şi a arătat cu mâna spre spatele atelierului, unde doi dintre cei mai mici copii ai lui se jucau cu bucăţele de lemn.
- O, mulţumesc, a spus Benoni. Cred că va fi de acord, întorcându-se spre Carmi, Jamin l-a întrebat:
- Vrei şi tu nişte bucăţele?
- Nu, mulţumesc, dar dacă aţi terminat săpăliga tatălui meu, aş vrea să o iau.
- Sigur. Cea de sub geam e a lui. Am terminat-o azi dimineaţă.
- Tata vă va fi recunoscător, a zis Carmi către tâmplar. A pus-o pe umăr şi a pornit spre casă, iar Benoni a rămas în atelier să mai discute cu Jamin.

Capitolul 3

întrebarea lui Carmi

Zorile s-au ivit. Era o dimineaţă cenuşie. Primele raze au ajuns până la norii aşezaţi ceva mai jos, colorându-i în frumoase nuanţe de roz şi auriu, ca pe nişte steaguri.
Tata stătea în dreptul uşii deschise, cercetând cerul. Deja a terminat micul dejun, pâine şi măsline uscate, l-a servit foarte devreme. Carmi era convins că urmăreşte vreun semn de ploaie. Ştia că de multe ori, când se oprea din lucru ca să se roage, tata se ruga pentru ploaie.* Carmi era destul de mare ca să ştie că recolta de struguri şi cea de grâu va fi mică, dacă nu vor avea mai multă ploaie primăvara. Nu îi plăcea să se gândească la acest lucru, dar cu siguranţă, asta ar fi însemnat că nu vor cumpăra măgăruşul nici anul viitor. Şi mai rău decât atât, putea să însemne foamete. Totuşi, tata avea credinţa neclintită că Dumnezeu se va îngriji în vreun fel de

** Evreii credincioşi aveau anumite ore de rugăciune: la ora 9:00 (al treilea ceas din zi), la ora 12 (al şaselea ceas din zi) şi la ora 15:00 (al nouălea ceas din zi); prima şi ultima erau orele la care în Templu se aducea jertfa de dimineaţă şi de seară. Aceste ore erau cunoscute ca „ore de rugăciune. "*

nevoile lor.
întorcându-se spre Carmi, tata a zis:
- După ce te odihneşti la amiază, să vii la vie. Merg să repar gardul şi am nevoie de ajutorul tău.
- Bine, a răspuns Carmi. Ii plăcea să lucreze la vie, bucurându-se astfel de lucrul în aer liber, la fel de mult ca de studiu.
Pentru prânz, tata şi-a luat în traistă chifle cu stafide şi brânză. Apoi a pus săpăliga pe umăr şi s-a îndreptat spre vie. Voia să lucreze cât de mult posibil înainte ca soarele să devină prea dogoritor.
De dimineaţă, Carmi a muls caprele într-un timp record. Când i-a dat de mâncare lui Dekel, l-a scărpinat pe lângă urechi şi l-a mângâiat pe nas.
- într-o zi vom avea un mânz, a spus el bucuros. Bătrânul măgar sur, a clipit somnoros, adulmecând
orzul.

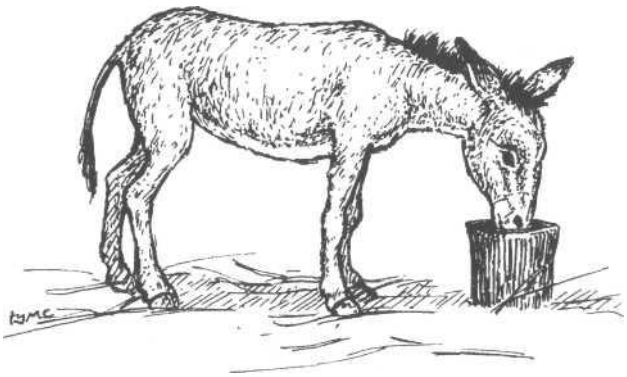

Măgarii sunt animale foarte sigure pe picioarele lor şi pot trăi cu hrană de slabă calitate.
Ei sunt rezistenţi şi sunt folosiţi ca animale de muncă, atât de cei bogaţi cât şi de cei săraci.
Pot trăi până la 50 de ani.

Carmi şi Abiah au plecat la şcoală, iar mama şi Reba au rămas acasă, aveau de măcinat.
- Ai făcut vreun mai? l-a întrebat Carmi pe Benoni după ce a intrat în compania copiilor de

şcoală.
- Nu, încă lucrez la cană. Uită-te aici. Benoni i-a arătat degetul mare bandajat. M-am tăiat cu o bucată de sticlă pe care am folosit-o, dar nu-mi pasă. Nu mă doare... prea tare.
- Ai adus iar dalta la şcoală? 1-a întrebat Carmi.
- Nu! Benoni a coborât vocea spunând:
- Ieri, când m-a condus acasă, pedagogul mi-a spus să n-o mai duc. Mi-ar plăcea să ştiu cum a aflat, a spus el, suspinând.
Carmi s-a uitat la pedagogul lor, care avea un mod ciudat de a afla ce se va întâmpla. Credea că are urechile foarte fine, pentru că nu era prima dată când a aflat lucrurile rele pe care le-a făcut Benoni.
- Oricum, a continuat Benoni, n-aveam de gând să iau astăzi cu mine dalta, pentru că ieri, rabinul m-a făcut să mă simt ca şi când ar fi văzut prin tunica mea. Dar asta nu înseamnă că nu o voi lua când mă voi duce în altă parte, a spus el, ridicând bărbia.
După ore, Carmi şi Abiah au ajuns acasă. Când au intrat în curte, mama a zis:
- Vino aici, Carmi şi du

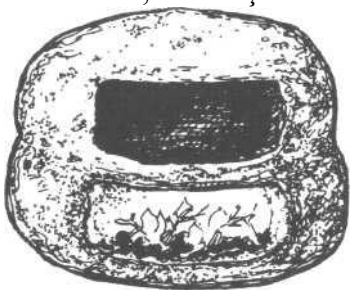

Cuptorul din ceramică era un vas gros, făcut special pentru copt. Focul din partea de jos încălzea partea de deasupra.

43

Carmi din Iudeea

te rog pâinea asta înăuntru.
Şi a scos din cuptorul de pământ ultima pâine. Vom mânca în casă, pentru că este mai răcoare. Când era cald, mama gătea şi cocea pâinea în curte.
Carmi a păşit înăuntru, iar casa lor de piatră 1-a încântat cu răcoarea ei. Abiah şi-a încrucişat picioarele şi s-a aşezat lângă masa joasă.
- Vai, aceasta e cea mai călduroasă zi din an! a spus el, ştergându-şi fruntea cu mâna.
- Nu chiar, 1-a contrazis Reba. Abia a început vara. Ea a pus coşul la care lucra peste cele terminate şi

„Leben" era un fel de lapte acrit cu drojdie, până devenea iaurt. (In regiunile răcoroase nu se poate face, decât dacă se ţine vasul la căldură).

Rugăciunea de binecuvântare de la masă din timpurile antice

Binecuvântat să fii, Icbooa, Dumnezeul nostru. Regele lumii, cane ne dăruieşti pâine din pământ.

44

întrebarea lui Carmi

şi-a aşezat şalul cel nou pe umeri. Albul lui imaculat făcea ca părul şi ochii ei negri să pară şi mai întunecaţi. Apoi i-a turnat apă lui Carmi, să se spele.

- Abiah, ai uitat să te speli pe mâini, i-a amintit mama când a adus pe masă vasul cu *leben.*
- Grăbeşte-te! Mi-e foame! a strigat Carmi de la locul lui.
înainte de a începe să mănânce, au mulţumit plini de recunoştinţă Domnului, care s-a îngrijit de hrană. S-au rugat şi pentru ploaie, aşa cum au făcut deseori în ultimele săptămâni.
- Abiah, nu te grăbi, îl atenţiona mama, când a văzut că ia o felie subţire de pe farfurie şi rupe o bucată din ea.
Abiah a făcut cu atenţie o lingură din bucăţica de pâine şi a scos nişte *leben* din vas.* încetişor el a mâncat pâinea împreună cu *leben.*
Mama 1-a privit zâmbind:
- Aşa da, acum nu mai pari lacom.
Toţi s-au servit din vas, până ce s-a golit.
După ce s-au odihnit, Carmi a pornit în partea de est a Hebronului, unde era via tatălui său. A trecut printre lanurile de grâu şi orz şi a urcat terasele de pe deal.
La capătul holdei lor, s-a oprit şi a lovit pepenii care au crescut acolo. Dintre vii a ţâşnit un iepure şi Carmi i-a căutat degeaba cuibul. După câteva minute bune, a pornit din nou spre vie. La urechea lui a ajuns murmurul holdelor de grâu de un verde-albăstrui şi foşnetul lanului de orz copt, ce se legănau sub briza care sufla uşor. Se simţea liber şi uşor ca petalele de smochin când se risipesc pe pământ, ca

* *Pâinile care se foloseau pentru acest fel de mâncare erau subţiri ca împletitura făcută de mână şi uneori erau coapte deasupra cuptorului.*

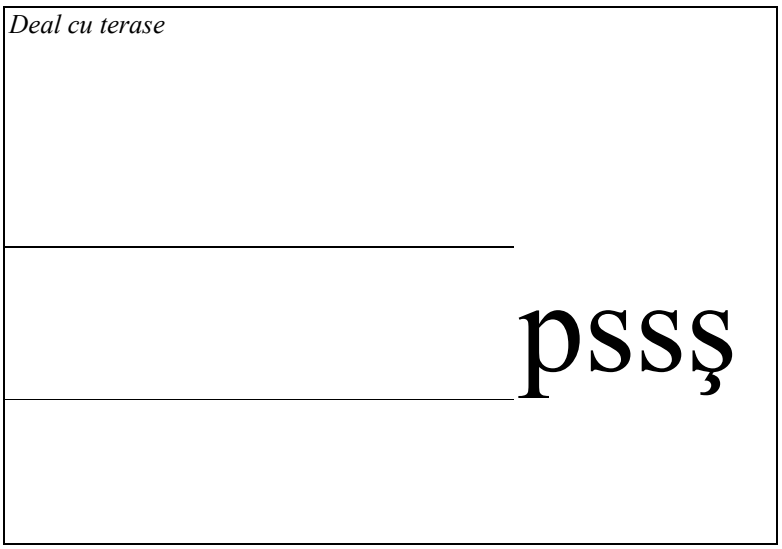

nişte fulgi de nea.
Mai sus, pe deal era un smochin noduros crescut chiar lângă potecă. Carmi a privit cu atenţie ramurile din vârful lui, căutând ceva ce a văzut cu câtva timp înainte. Spre marea lui mulţumire, a descoperit-o - era o bufniţă mare cu ciuf cuibărită bine, care stătea liniştită în vârful pomului. Carmi se gândea la smocul de pene ce îi acoperea urechile şi la ciocul ei acvilin mare, care o făcea să pară solemnă şi chiar puţin de speriat.
A început să se caţere în pom, cât a putut de uşor. Dar când pasărea maiestoasă a simţit că se apropie un intrus, şi-a luat uşor zborul spre un copac mai izolat.
- Am vrut doar să te văd mai de aproape, a strigat el după pasăre.
Din cauză că bufniţele cu ciufi evită oamenii, rareori a reuşit să vadă vreuna, chiar şi de la distanţă. Când şi-a amintit de lucru, Carmi a coborât din pom şi a pornit repede pe cărare.
- Tată, ce mult ai lucrat astăzi! a spus el, când a ajuns la capătul de gard unde lucra tatăl lui.
- Da, a răspuns tata, privind spre soare. Mă aşteptam să ajungi mai devreme. De ce ai venit

abia acum?
- Am căutat un cuib de iepure în holda de pepeni, a început el, cu sfială şi, ca şi când ar fi uitat că tata poate n-ar fi fost de acord cu el, a continuat cu mai mult entuziasm să-i spună despre bufniţă.
- Deci, tu eşti cel care a trezit-o din somn. Am văzut puţin mai devreme o bufniţă zburând pe aici. Probabil era cea pe care ai deranjat-o tu, pentru că de obicei, bufniţele nu zboară ziua.
- O, încotro a zburat? îmi dai voie să merg să o caut? a întrebat el.
- A zburat în pădure şi nu cred că ai putea să o găseşti. E bine că îţi plac animalele sălbatice, dar acum ai de făcut ceva mai important, a spus tata cu fermitate. Carmi ştia că tata se referă la ceva serios, atunci când vorbeşte pe tonul acesta.
Au reparat împreună gardul de piatră în locurile unde s-a stricat din cauza ploilor de primăvară. Trebuie să ferească strugurii de vulpi şi de şacali.
După ce Carmi a pus cu greu câteva pietre la locul lor, a respirat adânc.
- Ştii că Benoni va lucra la Jamin, la iarnă? a început el.
- Da, mi-a spus unchiul Caleb.
Carmi a pus încă o piatră dintr-o lovitură, apoi, cu emoţie a întrebat cu o voce stinsă:
- Ai intenţia să mă trimiţi şi pe mine să lucrez la cineva?
Tata a smuls o mlădiţă de măceş care trecea peste gard.
- Nu acum, dar când vei mai creşte, trebuie să faci şi altceva iarna, nu numai să împleteşti frânghii. Şi aşa, ştii

46

47

Carmi din Iudeea
întrebarea lui Carmi
bine că a fost destul de greu să le vindem pe cele care le-ai făcut iarna trecută. Poate găsim ceva neamuri sau vreun vecin pe care să-l poţi ajuta după şcoală.
Deodată, Carmi şi-a amintit ce multe coşuri cu mâncare i-a dus lui Tiras; şi s-a îngrozit. Dacă tata are de gând să-l trimită să lucreze la Tiras?
- Dar eu nu vreau să lucrez ca slugă, niciodată, a obiectat el, aruncând un bolovan mai tare decât era necesar.
Pentru Carmi era ceva neobişnuit să aibă asemenea ieşiri. Tata a observat şi l-a întrebat:
- De ce nu?
Din vocea lui se simţea că nu e de acord cu el.
Carmi l-a privit rugător pe tata, cu nişte ochi mari şi negri, care îi făceau faţa lui de culoare maronie să arate în contrast palidă.
- Nu vreau să mă biciuiască stăpânul!
Carmi n-a pomenit nimic de Tiras, pentru că ar fi vrut ca nici măcar tata să nu ştie cât îi era de teamă de el.
Tata îşi netezea barba neagră, în timp ce se uita la Carmi şi, l-a văzut cât este de îngrijorat.
- Dacă eşti sincer şi îţi faci bine lucrul, n-ai de ce să te temi, l-a asigurat el.
S-a întors apoi la lucru, ca şi când totul ar fi fost deja stabilit.
- Ţine de piatra asta, ca să pot pune eu alta dedesubt. Carmi ţinea de piatră, în timp ce tata căuta alta, ca un
ic, care să se potrivească. Se gândea la perioada în care l-a ajutat pe unchiul Caleb în grădina de măslini şi era convins că nu ar fi greu să lucreze pentru neamuri. Dar un vecin - asta poate însemna oricine din Hebron, inclusiv Tiras. Nu era deloc convins că nu are motive de îngrijorare.
- N-aş putea să învăţ să ţes ca tine? a întrebat el, plin de speranţă. Tata, la fel ca alţi fermieri din Iudeea, avea ceva de lucru înăuntru, iarna, când nu se putea lucra pe câmp.

- Ba da, dar pentru asta trebuie să aştepţi până termini şcoala. Acum nu avem suficient loc în casă pentru încă un război de ţesut. Peste câţiva ani, am de gând să construiesc încă două camere în spatele casei. Atunci vom avea loc destul pentru al doilea război.
- La cine voi lucra? a întrebat Carmi, cu teamă.
- Nu ştiu. Trebuie să găsesc un loc, înainte de a-ţi putea răspunde.
- Nu ai vreo idee, unde ai putea găsi?
- Ba da, dar nu sunt sigur care din ele va reuşi. Avem înainte toată perioada secerişului, aşa că nu mă grăbesc să caut altceva de lucru.
Carmi s-a gândit la şansa pe care unchiul Caleb i-a dat-o lui Benoni şi se întreba dacă tata l-ar lăsa să spună unde ar vrea el să lucreze, dar nu 1-a întrebat.
„Mă voi gândi unde aş putea munci - un loc cu care tata să fie de acord - şi apoi îl voi întreba" a acceptat el după ce s-a gândit bine. Din moment ce tata nu se grăbea să-1 angajeze, nu avea rost să se îngrijoreze de pe acum.
Câtva timp, cei doi au lucrat în linişte, apoi Carmi a întrebat:
- Când vom smulge neghina din lanul de orz?
Tata s-a uitat spre norii joşi, apoi a cercetat curentul de aer.
- Briza aceasta de la sud-vest mă face să cred că va începe ploaia înainte de a se lumina de ziuă. Aşa că va trebui să mai aşteptăm o săptămână sau două.

48

49

Carmi din Iudeea

V

T

Jertfa primelor roade

Deuteronom 26: 2, 4

„Să iei cele dintâi roade din toate roadele pe care le vei scoate din pământ,...pe care ţi-o dă Domnul Dumnezeul tău, să le pui într-un coş, ...Preotul să ia coşul din mâna ta, şi să-l pună înaintea altarului Domnului, Dumnezeului tău."

în timpul Sărbătorii Paştelui, se aducea o jertfă de mâncare pentru tot poporul. După aceea se putea recolta ■§ orzul, oricând.

Oamenii care locuiau la distanţe mari faţă de Ierusalim alegeau uneori mai mulţi oameni din sat ca să ducă jertfele primului rod la Ierusalim pentru „ tot satul. •"

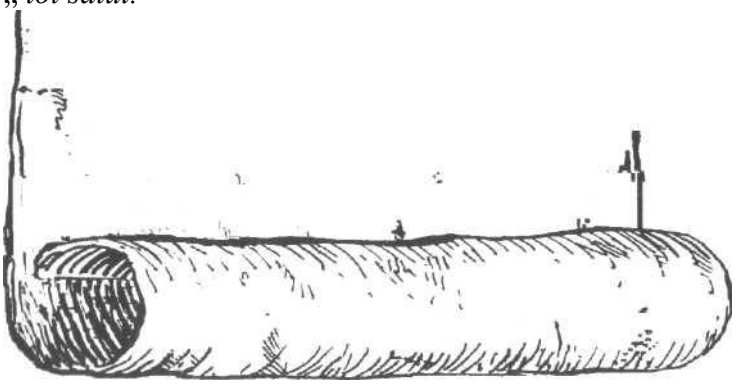

50

întrebarea lui Carmi

Au terminat de reparat gardul cu puţin înainte de apusul soarelui.
în drum spre casă, tata i-a spus:
- Dacă mâine nu va ploua, vino să-mi ajuţi să repar turnul de pază. Şi vino direct aici, nu te mai juca pe drum. Trebuie să înveţi să fii mai de cuvânt.
Carmi a dat din cap, în semn de aprobare. Ştia că tatăl lui, la fel ca toţi taţii din Hebron, pretinde să fie ascultat.
Noaptea, Carmi s-a trezit din cauza zgomotului pe care îl făcea ploaia, care curgea în bazinul din curte. La lumina pâlpâitoare a lămpii, a văzut câţiva stropi de apă înşiraţi pe grinda de sicomor care susţinea acoperişul. Unul a căzut pe podea, chiar lângă el, aşa că s-a mutat puţin mai deoparte. Trebuie să netezească acoperişul după ce se va opri ploaia. Era însă recunoscător pentru că rugăciunile lor au fost ascultate. în sfârşit, au venit ploile târzii.
înainte de a fi început recoltatul orzului, mama, Reba, Carmi şi Abiah au mers în lanul de orz şi, trecând cu grijă printre firele de orz au început să smulgă neghina cu mâna.
- Abiah, fii atent! Trebuie să culegi toate spicele care stau drepte, i-a amintit mama. Cele care au vârful plecat sunt spice de orz. Să nu le smulgi.
Abiah a dat din cap energic, pentru că se gândi că de astfel de lucruri nu mai era nevoie să-i aducă aminte.
Carmi adăuga unul câte unul firele de neghină la snopul ce îl avea sub braţ, dar gândul lui nu era în lanul de orz ci la vie, acolo unde tata se ocupa de struguri. Nu că ar fi vrut să lucreze şi el acolo; cultivarea strugurilor era un lucru mult mai greu decât culesul neghinei. Mai degrabă ar fi preferat să caute cuiburi de păsări printre mlădiţele de viţă de vie cu flori parfumate, sau printre

ramurile smochinilor de lângă vie. Frunzele de smochin care au înmugurit primăvara târziu, au crescut mari şi s-au închis la culoare în lumina soarelui.
Nu după mult timp, peste lanul de orz a trecut o umbră. Carmi a uitat de neghină şi căuta cu privirea pasărea care plana în văzduh. După ce a găsit uliul, 1-a urmărit până a ajuns doar un punct pe cerul fără nori. Nu şi-a dat seama că Reba se. uită la el, până ce n-a auzit-o spunând:
- Carmi, neghina nu creşte pe cer.
Rânjindu-se la ea, a început să culeagă mai departe neghină.
- Nici tu nu lucrezi dacă te uiţi la mine. Reba i-a răspuns:
- Eu încep al doilea snop, iar tu eşti încă la primul. Carmi n-a continuat să se apere, pentru că ştia că
rareori se întâmplă ca ea să nu-şi îndeplinească datoria.
Când a avut, în sfârşit un braţ plin, 1-a dus la capătul holdei unde era grămada de neghină; dar înainte de a se fi întors la lucru, s-a uitat la Benoni, Kenan şi mătuşa Rhoda, care smulgeau neghina din lanul lor de orz. A încercat să-i atragă atenţia lui Benoni, fluierând, dar verişorul lui nu 1-a auzit.
în schimb, 1-a auzit mama.
- Carmi, a strigat ea, e vremea să te întorci la lucru! N-ai lucrat destul de mult astăzi.
Carmi şi-a amintit de sfatul tatălui de a fi mai de cuvânt şi a început să smulgă de zor neghina.
Până spre seară, cei patru au reuşit să smulgă toată neghina şi au pregătit-o astfel ca tata să-i poată da foc.
Carmi ştia că urmează recoltatul orzului şi nu după mult timp va fi sărbătoarea săptămânilor (Rusaliile). Abia aştepta să meargă la serviciul de închinare la Ierusalim.

Capitolul

Carmi merge la Ierusalim

Carmi împreună cu familia sa şi cu Dekel erau la Poarta de Nord şi aşteptau să ajungă unchiul Caleb cu ai lui. Cele două familii voiau să plece spre Ierusalim înainte de răsăritul soarelui şi s-au hotărât să călătorească împreună.
Spre deosebire de Abiah, Carmi nu întreba din minut în minut, când ajunge unchiul Caleb, dar el era chiar dornic să pornească la drum. Mama, când 1-a văzut uitându-se iscoditor în coşul de mâncare pe care îl ducea Dekel, a zâmbit, spunând:
- Avem mâncare destulă pentru două zile.
In coş era: brânză, smochine uscate, pâine de orz din noua recoltă şi o sticlă cu apă. Dekel căra şi un coş cu cereale pentru jertfa celor dintâi roade.
- Haideţi să plecăm fără să-i mai aşteptăm, îi rugă Abiah. Dan, familia lui Jamin şi mulţi alţii au plecat deja.
- Nu, nu putem face aşa ceva, a spus tata liniştit. Dacă noi nu suntem aici, ei ne-ar aştepta.
Carmi avea impresia că tata nu se grăbeşte niciodată şi chiar acum, el aştepta
53
Carmi din Iudeea
calm cu bastonul într-o mână şi cu funia lui Dekel în cealaltă. Fredona uşor o melodie, ca şi când ar fi fost încântat că merge la Ierusalim, la Sărbătoarea Săptămânilor.
într-un târziu, Carmi a auzit zgomot de paşi apropiindu-se de Poarta de Nord.
- Hei! Cine vine? a strigat Abiah.
- Suntem noi, a răspuns o voce prin zorii dimineţii. Carmi a bătut din palme.
- E Benoni! Vine unchiul Caleb cu familia!
- Aşa se pare, a spus Reba aranjându-şi vălul ca să îi stea mai bine, căci al ei niciodată nu stătea la loc, aşa cum stătea al mamei.
- Să mergem, a strigat Abiah, plin de bucurie.
- Ssst! Nu aşa tare, 1-a mustrat tata. Avem timp destul să ajungem.
în curând cele două familii erau pe drum.
Dinspre răsărit, ca nişte săgeţi, lumina străbătea răcoarea dimineţii, în timp ce călătorii îşi urmau drumul urcând dealul.
Doar în câteva clipe, orizontul a fost cuprins de o minge mare de foc, care în scurt timp a transformat dimineaţa răcoroasă în una plină de căldură.
Carmi a mai aruncat o privire în urmă la zidurile cenuşii ale Hebronului, cuibărit între dealuri. Culesul orzului s-a terminat, iar căpiţele de in de pe câmp păreau nişte şiruri de soldaţi. Auriul lanurilor de grâu şi verdele viilor vorbeau de recolta ce urma să fie.
în scurt timp, micul grup a ajuns din urmă pe ceilalţi călători şi ce companie voioasă au avut! Prieteni şi neamuri discutau de parcă nu s-ar fi întâlnit de multă vreme. Copilaşii entuziasmaţi, erau duşi pe umeri de taţii
54
De fiecare dată când evreii mergeau spre Ierusalim pentru sărbătorile anului cântau din Psalmii 120-134.
Carmi merge la Ierusalim
lor, iar cei mai mărişori stăteau în coşurile care au fost bine fixate pe măgari. în ritmul paşilor, vălurile femeilor fluturau graţios pe spate.
Tata a început să cânte:
„Mă bucur când mi se zice:
Haidem la Casa Domnului, şi ceilalţi i s-au alăturat cu voci pline de bucurie.
După un timp, drumul a început să şerpuiască printre dealurile acoperite de păduri.
- Hai să vedem cine ajunge primul acolo sus pe stâncă, 1-a provocat Carmi pe Benoni, plecând iute către stâncă, într-o clipă Benoni a alergat după el.
- Băieţi, să nu vă depărtaţi prea mult de noi, a strigat după ei tatăl lui Carmi.
Gâfâind, băieţii s-au aşezat pe stâncă, pentru a-i aştepta pe ceilalţi. Din mulţime s-a desprins un om călare pe măgar şi a pornit spre ei.

- O, uite, vine Dan, pantofarul! a spus Carmi, arătând în direcţia lui.
- El întotdeauna călăreşte, a zis Benoni, atotştiutor.
- Da, întotdeauna călăresc, a aprobat Dan pe un ton prietenesc, oprindu-se lângă ei. Cu piciorul acesta n-aş putea ajunge niciodată la Ierusalim. Şi s-a lovit cu palma peste piciorul stâng.* Sper că n-aţi obosit deja, băieţi, nu-i aşa?
- Nu... doar ne tragem ... răsuflarea, a spus Carmi.
- Aşteptăm să ne ajungă ceilalţi, a zis Benoni.
- Bună idee, a încuviinţat Dan. Intrăm în ţinutul

** Oamenii handicapaţi, femeile, copiii şi bătrânii nu erau obligaţi să meargă la Ierusalim la sărbători, dar erau bineveniţi, dacă voiau să meargă.*

55

Carmi din Iudeea

deluros unde nu sunteţi în siguranţă dacă mergeţi singuri.
- Ştiu, a răspuns Benoni, privind spre dealurile din faţa lor. Tata zice că acolo după stânci se ascund bandiţii.
- Da, a continuat Dan, pantofarul. Deşi cu drasticele legi romane numărul lor a scăzut mult, tot mai sunt bandiţi care cutreieră ţara. Din cauza lor e mai bine ca familiile să călătorească în grup spre Ierusalim.

Pe Carmi l-au prins fiori de groază, gândindu-se că ar putea fi bătut şi jefuit, aşa că a preferat să meargă din nou alături de tatăl lui. în acest timp, ochii lui negri nu scăpau nimic din ceea ce era împrejur. Dealurile erau din ce în ce mai înalte şi stâncoase, iar ici-colo apărea câte o cărare ce ducea spre pădure. Din când în când, în locurile deschise, vedea turmele de capre negre cu urechi pleoştite, care păşteau smocurile de iarbă crescute în crăpăturile stâncilor. Păstorul turmelor de capre fredona pe diferite tonuri un cântec plăcut şi impresionant.

Pentru Carmi, după-amiaza a trecut mult mai încet decât dimineaţa, din cauza căldurii şi a setei. în schimb

Păstor cu turma sa.

56

Carmi merge la Ierusalim

Abiah, a călărit pe Dekel aproape toată dimineaţa, şi nu era aşa obosit.

După-amiază, târziu, au oprit la vechiul han, situat la jumătatea drumului dintre Ierusalim şi Hebron. Cei mai mulţi dintre ei erau fericiţi că se pot odihni şi îşi pot potoli setea la izvorul din apropiere. La adăpătoare era un păstor bătrân care, cu un mieluşel în braţe îşi adăpa turma din mers la izvorul curgător.

Carmi, deşi 1-a văzut toată ziua pe Tiras printre ceilalţi călători, nu i-a acordat prea multă atenţie. Când tata, însă, 1-a invitat pe bătrânul olar să stea cu ei la masă, a simţit o lovitură ca un fulger. Tiras, mult mai amabil decât de obicei, părea bucuros de invitaţia tatălui.

în timp ce urmărea discuţia celor mari, Carmi privea umbrele fine, purpurii de deasupra munţilor aurii şi maronii ai Moabului. Uneori, din depărtare se auzeau urletele ascuţite ale şacalilor. Deşi în jurul lui era suficientă linişte, Carmi simţea că frământarea din inimă era tot mai puternică.
în noaptea aceea nu a fost loc la han pentru toţi călătorii, aşa că mulţi au dormit în curte. Dar Carmi, stând întins, nu reuşea să adoarmă, ba se ridica, ba se răsucea, şi asta chiar multă vreme după ce au mers la culcare cei mai mulţi, nu pentru că nu putea să doarmă sub cerul înstelat, căci acasă dormea pe acoperiş toată vara, ci de teamă că va trebui să lucreze la Tiras. Ştia bine că olarul avea nevoie de un servitor nou mai tot timpul. Şi acest lucru, cât şi amabilitatea tatălui îl neliniştea. Ar fi vrut să discute cu tata despre temerile lui, dar în acelaşi timp, îi era greu să vorbească despre lucrul de care se temea cel mai mult.
De când a aflat că tata vrea să-1 trimită să lucreze la

altcineva, era foarte atent şi spera să audă despre vreo ofertă de lucru, pentru iarnă care să-i placă. Dar şi-a dat seama că era foarte greu să găsească un loc de muncă bun, aşa cum de altfel ştiau şi cei mari.
„Poate, totuşi nu trebuie să mă îngrijorez din această cauză, pentru că a trecut doar jumătate din perioada secerişului", şi-a zis el.
După ce a luat această hotărâre, s-a dus la culcare, fără să-i mai pese de oamenii care stăteau în jurul focului şi vorbeau încet.
A doua zi în zori, a avut ocazia să vadă cum despart păstorii turmele lor, chemând fiecare oaie pe nume. Când una îşi auzea numele, îşi înălţa capul şi pornea spre păstor. Un căprar îşi chema turma, într-un fel ciudat, foarte hazliu. Carmi a încercat să-1 imite, dar nici o capră nu i-a acordat atenţie.
El era sigur că a doua zi de drum a fost mai călduroasă decât prima. După-masă, cei doi băieţi, Benoni şi Carmi erau foarte obosiţi, aşa că au hotărât să urmărească cu atenţie ce se petrece pe drum.
- Uite o şopârlă, a strigat Benoni, puţin mai târziu. Hai să o prindem!
Amândoi au încercat să o prindă, punând mâinile peste ea, sub formă de cupă, în timp ce Kenan îi privea. Părea tare liniştită doar respiraţia îi era mai accelerată. Pe când erau siguri că au prins-o, şopârla a ţâşnit repede din mâinile lor, în nisip şi... dusă a fost.
- N-aţi fost destul de rapizi, a spus Kenan în zeflemea. Băieţii au găsit încă o şopârlă pe un zid de piatră. De
data aceasta, Kenan a încercat să o prindă luând-o cu o mână ca şi când ar fi măturat-o, dar ea a fugit, văzându-şi de drum.

Vezi, nici tu n-ai prins-o, a zis Benoni cu dispreţ. Şi ce-ţi pasă ţie, a răspuns Kenan, făcând pe

O caravană mare avea peste 1000 de cămile. Fiecare era legată de cea din faţa ei şi căra o povară de 200 până la 500 de kilograme.
Cămilele pot trăi între 30 şi 40 de ani, dar nu sunt la fel de devotate faţă de stăpânii lor, cum sunt caii. Ele nu lucrează niciodată de bună voie.
Cămila este cunoscută pentru abilitatea ei de a călători mai multe zile fără apă. Când se opreşte la adăpat, ea bea 40-120 de litri de apă.

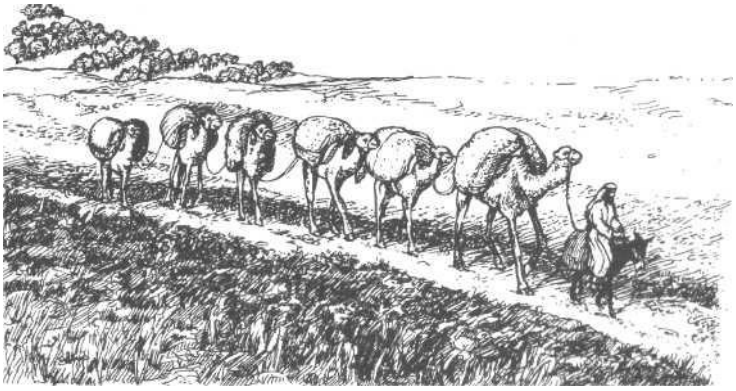

grozavul. Nici măcar nu prea am vrut s-o prind.
Deodată, cei trei băieţi ca de altfel şi ceilalţi călători au auzit ropote în urma lor şi s-au întors să vadă ce este.
- O caravană! a strigat Benoni.
Cămilele, legate una de alta, conduse de un măgar se apropiau de ei. Toţi călătorii s-au tras pe marginea drumului, făcându-le loc să treacă. Aşa cum i se întâmpla de obicei, lui Carmi i-a fost teamă de aceste semeţe animale care se legănau în timp ce umblau.

Leveticul 27:30, 32 ***l***
„Orice zeciuială...
din roadele pământului... din rodul pomilor... sau din cirezi şi din turme... să **£ie o zeciuială închinată Domnului."**
Cei ce locuiau departe de I' *Ierusalim, aveau* I *posibilitatea să-şi aducă y-zeciuielile sub formă de bani.*

în faţa lor, se zărea Betleemul, iar măslinii de pe marginea drumului, cu umbra lor, le urau bun venit. Frunzele lor de un verde-gri parcă vorbeau între ele în şoaptă, iar razele soarelui aruncau sclipiri de argint asupra lor. în locul ciorchinelor de floricele albe, acum au crescut nişte
măsline mici şi verzi.
- Când ajungem? a întrebat Abiah, după ce au trecut de Betleem. Mi-e aşa de cald şi mie şi lui Dekel.
Tata a zâmbit:
- Nu mai este mult. Uite, de aici poţi vedea Templul,
Ubani. - W^r%. [a] [z]i[s] [e]l arătând spre
Ierusalim. Oraşul era aşezat pe un deal şi putea fi văzut de la mare distanţă. în ciuda oboselii, călătorii au grăbit pasul şi, de bucurie, mulţi dintre ei au început să cânte.
în timp ce cobora spre apus, soarele arunca reflexe galben-aurii pe zidul ce înconjura cetatea. Călători din toată ludea intrau pe porţile oraşului. Unii din ei aduceau zeciuială din grâne, sau din turmele şi cirezile lor. Alţii, ca şi tata, aduceau zeciuială sub formă de bani. Abiah se

legăna pe spatele lui Dekel, cântând: - în curând ajungem la bunici.

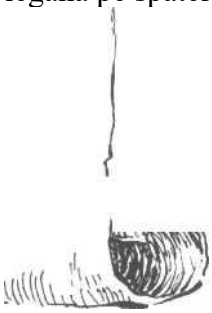

60

Capitolul 5

Sărbătoarea Săptămânilor

Mulţimea veselă umplea străzile înguste ale Ierusalimului; mulţi au venit de departe, chiar de la Roma ca să se închine în Templu la Sărbătoarea Săptămânilor. Unii îşi duceau zeciuielile, în timp ce alţii erau încântaţi să-şi întâlnească prietenii pe care nu i-au văzut de mult timp. Soldaţii romani, plini de aroganţă, stăteau la colţul străzilor şi vegheau să nu aibă loc vreo tulburare. Carmi, intenţionat privea în cealaltă parte, ori de câte ori trecea pe lângă vreunul din ei, căci prezenţa lor îi stârnea profunde resentimente.

Carmi împreună cu familia, şi-a croit cu greu drum spre partea de sus a oraşului, unde locuiau bunicii. Când în sfârşit, au ajuns, tata a bătut la poartă.

Aştepta să-1 audă pe bunicul întrebând:

- Cine-i?

Deodată a simţit că-i lasă gura apă, căci mirosul de mâncare ajungea până în stradă. Abia atunci şi-a dat seama cât îi este de foame.

61

Carmi din Iudeea

Sărbătoarea Săptămânilor

Când tata a răspuns: „Eu", bunicul i-a recunoscut vocea şi imediat a deschis larg uşa.

- Pace ţie! 1-a salutat el vesel.

- Domnul să te binecuvânteze, i-a răspuns tata cu căldură. Bunicul 1-a sărutat întâi pe obrazul drept, apoi pe cel stâng, în semn de salut, iar tata i-a răspuns la fel.

După sărutul obişnuit, bunica, o femeie micuţă şi durdulie, ne-a adus repede apă din rezervorul din mijlocul curţii.

- Sigur vă este sete după atâta drum, a presupus ea, în timp ce turna apă în câteva cupe de lut.
- Natanael, unde sunt Caleb şi Roda? a întrebat ea, întinzând o cupă tatălui.
- Sunt în Ierusalim, dar, de data aceasta au rămas la alte rude.
- Şi tu, Carmi, ce mare ai crescut! A exclamat ea după ce i-a dat o cupă plină de apă rece. Eşti deja mai înalt decât bunicul. S-a uitat apoi spre omul slăbuţ şi încovoiat, care tocmai s-a întors din grajd, unde 1-a legat pe Dekel.

Carmi se muta de pe un picior pe celălalt, crezând că e suficient de mare ca să-şi dea importanţă.

Abiah s-a apropiat şi el de rezervor, iar bunica i-a dat şi lui apă să bea.

- Ai crezut că uit de tine? 1-a întrebat ea, zâmbind. Când vorbea avea gropiţe în obraji, iar când zâmbea, i se vedeau şi mai bine.

Carmi a pus cana goală pe marginea rezervorului şi se uita cu nerăbdare spre capătul curţii unde era mâncarea. Dar bunicii nu păreau deloc grăbiţi. Ei discutau cu mama şi cu tata şi le spuneau ultimele veşti din Ierusalim.

- Heber lucrează din nou, 1-a auzit Carmi pe bunicul. Dar trebuie să fie foarte atent să nu-şi

forţeze spatele.

62

Carmi a clipit surprins, nu de ceea ce spunea bunicul, ci datorită tonului său. Niciodată n-a observat cât de bine seamănă cu mama lui când vorbeşte. Acum, când şi-a dat seama de acest lucru, avea impresia că seamănă şi la înfăţişare, cu excepţia bărbii lui albe. Amândoi sunt mici de statură şi slabi, iar ochii lor căprui au parcă aceeaşi privire şi sprâncenele fine sunt arcuite în acelaşi fel.

După câtva timp, bunicul a turnat apă într-un lighean, ca să se spele. în timp ce aştepta să-i vină rândul, Carmi privea absent prin curte. Casa de locuit era într-un capăt, iar magazinul şi grajdul în celălalt. O scară exterioară ducea spre acoperişul unde urma să doarmă ei. „Aici nu s-a schimbat nimic", şi-a zis el. „Până şi oala de mâncare şi râşniţa le ţine bunica în acelaşi loc."

în acel moment, Reba 1-a ghiontit pe Carmi.

- E rândul tău, a zis ea în şoaptă.

El şi-a scos repede sandalele şi s-a spălat pe mâini şi pe picioare.

Puiul gătit de bunica era mult mai delicios decât lăsa să se presupună mirosul pe care l-au simţit. Au mai servit pâine şi smochine uscate, fierte în sirop de struguri, care erau specialitatea casei. La asfinţitul soarelui, văzduhul s-a umplut de trei sunete splendide, pătrunzătoare, ale trompetelor de argint din Templu, care anunţau începutul Sărbătorii Săptămânilor. Nu aveau voie să facă nimic altceva, decât să pregătească mâncarea.

Dimineaţa următoare, devreme, bunicul a luat ţapul cumpărat pentru jertfă şi 1-a dus la preoţi, la Templu, ca să-1 cerceteze. Tata a luat grânele pentru jertfa celor dintâi roade şi a mers să cumpere un miel de jertfă de la vânzătorii din curtea Templului. Carmi, era bucuros să fie destul de mare ca să meargă împreună cu tata.

63

Carmi din Iudeea

După ce au plecat cei trei, femeile au început să coacă pâine şi pişcoturi pentru sărbătoare. Atât ele, cât şi copiii mai mici, urmau să plece aşa ca să ajungă la timp la serviciul de închinare de dimineaţă.

Carmi tremura de bucurie când s-au apropiat de Templu. După ce au trecut de poartă, tata a schimbat banii romani în monede evreieşti, căci numai acestea puteau fi folosite pentru jertfe. După clinchetul aurului şi argintului, Carmi şi-a dat seama că schimbătorii de bani au schimbat deja mulţi bani. Ştia şi că oamenii aceştia lucrează cu un profit bun.

Curtea era pardosită cu lespezi lustruite, de marmură, şi era împrejmuită cu un pridvor minunat. Stâlpii care susţineau pridvorul erau aşa de mari că era nevoie de trei oameni ca să-i poată cuprinde. Carmi ştia asta, pentru că el, Benoni şi Kenan au încercat odată.

De partea cealaltă a curţii, în pridvorul lui Solomon, a văzut un grup de băieţi cam de vârsta lui. Carmi bănuia că ei învaţă la şcoala de la Templu, pentru că aveau o discuţie intensă cu un rabin. Gândindu-se la distanţa dintre Ierusalim şi casa lui, Carmi a fost cuprins de invidie. „Măcar de am locui mai aproape..." se gândea el în tăcere, „probabil că aş putea studia şi eu la Templu."

Bărbaţii intrau în curtea exterioară din toate porţile. Unii aveau animale pentru jertfă, alţii, ca tata, se opreau să cumpere un animal de la vânzători. Gălăgia făcută de cei ce se târguiau, mugetul boilor, behăitul oilor, fâlfâitul porumbeilor şi zgomotul sandalelor pe pardoseală au

Templul lui Irod

Pagina din dreapta: *Curtea dinafară se întindea pe o suprafaţă de 26 acri (aproape 10,5 ha). Curtea femeilor era cunoscută şi ca vistierie. Toţi bărbaţii peste 20 de ani trebuiau să aducă jumătate de siclu în visteria Templului.*
Cetatea Antonia supraveghea Templul şi în ea încăpeau 500 de soldaţi

Pridvorul lui Solomon Curtea Israeliţilor
Altarul pentru arderile de tot Sfânta Sfintelor

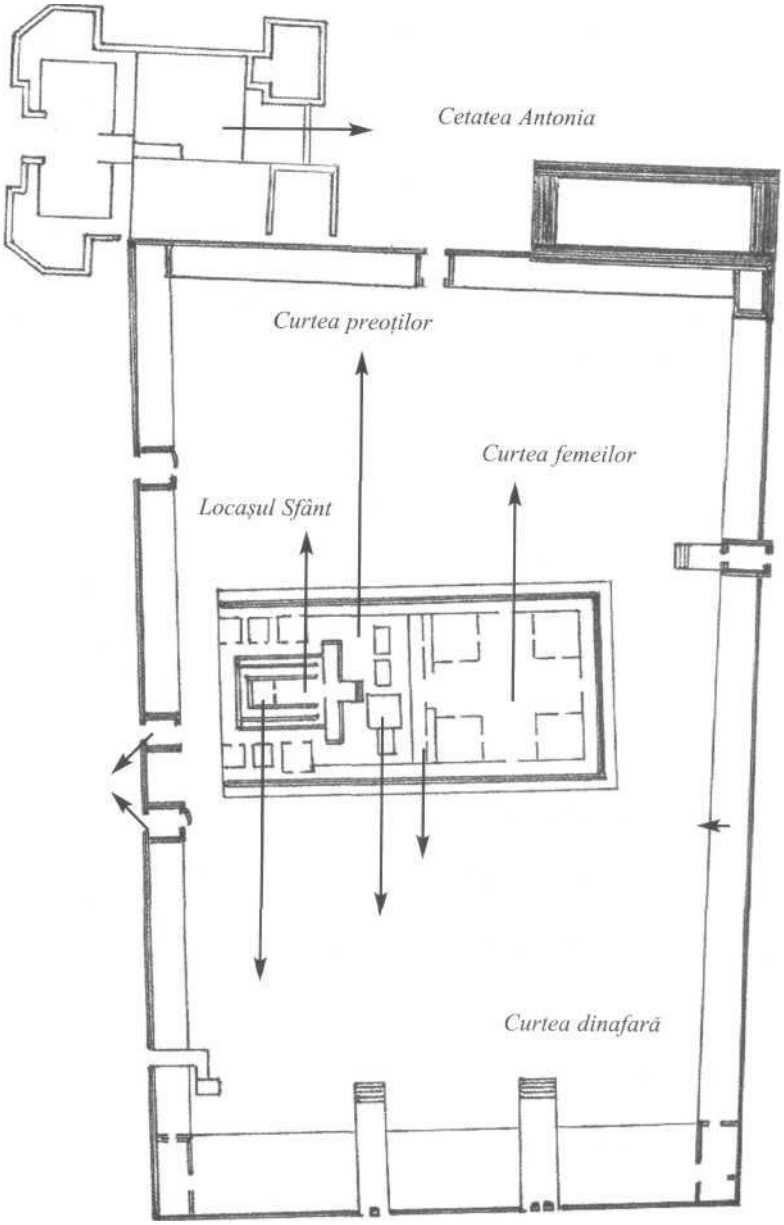

Porţile

64

65

Carmi din Iudeea

transformat curtea într-un loc foarte gălăgios. Carmi ştia că tata ar fi dorit ca aceşti comercianţi să vândă animalele undeva afară din curte.

Soldaţii romani patrulau pe acoperişul plat al pridvorului, urmărind să nu izbucnească vreo revoltă a iudeilor. Cred că sunt vreo două - trei cete de câte 20 şi-a zis Carmi. Oare câţi ne urmăresc din fortăreaţa Antonia?

După ce tata a plătit mielul, 1-a dus la preoţi ca să-1 cerceteze, să vadă dacă nu are vreo meteahnă. Apoi l-au legat de un inel la nord de altar, în locul unde se ţineau animalele până erau jertfite. A dat leviţilor zeciuiala şi a pus o jumătate de siclu în cutia de forma unei trompete din vistierie.

Când s-a apropiat timpul pentru închinare, Carmi a intrat împreună cu tata în curtea israeliţilor. Era bucuros că a scăpat de zgomotul comercianţilor din curtea de afară. Templul alb din marmură, se înălţa minunat înaintea lui, în lumina soarelui de dimineaţă, ca un munte de zăpadă. Turnurile de aur de deasupra Sfintei Sfintelor şi plăcile de aur din faţa Templului

erau de o splendoare orbitoare. Carmi a fost copleşit de un sentiment de teamă şi reverenţă. Zgomotul înăbuşit ce venea din curtea femeilor arăta că femeile şi copiii erau adunaţi şi ei pentru închinare.
între curtea preoţilor şi cea a israeliţilor nu era decât un grilaj şi Carmi putea privi preoţii care aduceau arderea de tot pe altar.
Mai întâi au jertfit un miel, ca ardere de tot, aşa cum făceau în fiecare dimineaţă şi seară, apoi au adus jertfele speciale pentru sărbătoare.
în acest timp, leviţii stăteau în picioare pe trepte, între curtea bărbaţilor şi curtea femeilor şi cântau psalmi.

Jertfe aduse la Sărbătoarea Săptămânilor ...

Leviticul 23:18, 20 Arderi de tot
- 7 miei şi 2 berbeci ' - 1 viţel
Jertfa pentru ispăşire
- 1 ţap
Jertfa de mulţumire
- 2 miei de un an Jertfa de mâncare
- 2 pâini mari care au fost legănate înaintea Domnului
- 2 miei de un an care se jertfesc împreună cu pâinile.
Se crede că lista jertfelor din Numeri 28:26-31 este în completare la cea de mai sus.
Este aproape sigur că întreaga adunare participa atunci când se cântau psalmii. Psalmii care se cântau se găsesc în Bibliile noastre de la Psalmul 113 la
De asemenea, la Sărbătoarea Săptămânilor se citea cartea Rut.

i.

w
>

66
67

Carmi din Iudeea

După fiecare psalm sunau din trompetele de argint şi oamenii se închinau înaintea Domnului.
După ce au fost aduse jertfele pentru sărbătoare, bărbaţii au avut voie să intre în curtea preoţilor ca să aducă jertfele de bună voie şi jertfele de mâncare.
Carmi a simţit un nod în gât, când 1-a văzut pe tatăl lui că pune mâna pe capul mielului şi îl omoară. Preotul a luat sângele şi 1-a stropit pe altar. O parte din miel a fost arsă în foc, alta a dat-o preoţilor pentru mâncare, iar ce a rămas urma să ducă acasă la bunici pentru masa festivă.
Sărbătoarea Săptămânilor era un motiv de bucurie pentru toţi. Leviţii, servitorii, văduvele,

orfanii, copiii, săracii şi străinii, toţi erau invitaţi la masă.
Sărbătoarea ţinea numai o zi. A doua zi, dimineaţa, cei care nu au terminat de adunat recolta se întorceau acasă si continuau lucrul.

Capitolul
68
Recoltatul grâului
Dintr-o privire, Carmi a măsurat lanul din jurul lui. Era o cultură frumoasă de grâu cu lujerii aurii şi înalţi, încercuită de-o porţiune lată de mirişte. Chiar în faţa lui, tata, cu statura lui înaltă, cu umerii laţi se apleca şi apoi îşi îndrepta spatele pe măsură ce tăia cu secera câte o mână de grâu. în felul lui calm, îl aşeza în spate, pe mirişte. Şi mama secera lângă el.
Carmi şi Reba erau în urma lor şi legau spicele în snopi.
Carmi putea prinde cu degetele destul de multe paie ca să le lege. înfăşură câteva lujere împrejurul lor şi făcea un nod strâns, apoi aşeza snopul pe pământ.
- Acesta e al cincizecilea, a spus el încet. Reba, tu câţi snopi ai legat?
- Şaptezeci şi doi, a răspuns ea, puţin îngâmfată, după cum gândea Carmi. Faptul că părea aşa de mulţumită, 1-a determinat să lucreze mai repede.
Am să îi arăt că pot şi eu lega snopii la fel de repede, şi-a zis el, dublându-şi efortul. Degetele îi zburau parcă,
69

Carmi din Iudeea

Un lan de grâu

în timp ce lega nod după nod. Unele erau făcute mai neatent, dar nu credea că acest lucru contează. Degetele Rebei erau la fel de fine ca ale mamei şi nu va fi uşor să o ajungă, dar Carmi se gândea că va reuşi.
Reba, fără să ştie ce gândeşte Carmi, a făcut o pauză, ca să-şi aranjeze voalul, aşa cum să-i apere ochii mai bine de lumina soarelui arzător.
- Abiah, vino să mă ajuţi, a zis ea. Tata ţi-a spus să aduni snopii grămadă.
- Da, ştiu, a răspuns el, de unde era, căci se chinuia să prindă cosaşii pe care i-a văzut în mirişte. Fără prea mare
70

tragere de inimă, a trecut la lucru.
- E prea cald aici, a început el să se plângă puţin mai târziu. Mă duc să beau apă.
Şi lui Carmi îi era sete. S-a întins să poată vedea baraca de la celălalt capăt al holdei, unde mama a pus ulciorul cu apă. Baraca părea foarte departe şi parcă tremura, din cauza căldurii. Nici nu era trecut de jumătatea dimineţii şi cerul, fără nici un nor, era ca un capac fierbinte deasupra câmpului. *
- Abiah, adu ulciorul când vii înapoi, a strigat el după fratele mai mic.
Tata şi mama cântau în timp ce lucrau şi uneori li se alătura şi Reba. Carmi îi auzea cântând şi pe ceilalţi secerători din lanurile vecine, dar nu avea chef să cânte.
întrecerea cu Reba 1-a încălzit prea tare.
- Câţi ai legat până acum? a întrebat el, când a fost sigur că a depăşit-o.
- O, nu mai ştiu sigur. Cred că o sută douăzeci.
- Ha! Te-am întrecut! Eu am o sută douăzeci şi trei.
- Nu-mi pasă, a răspuns ea cu indiferentă.

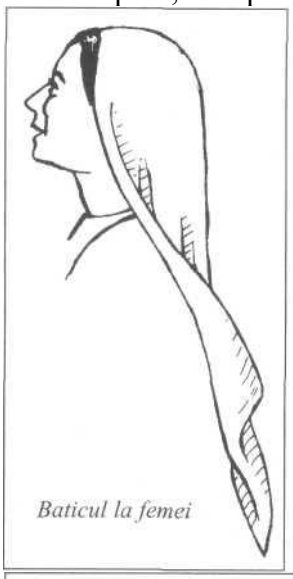
Baticul la femei

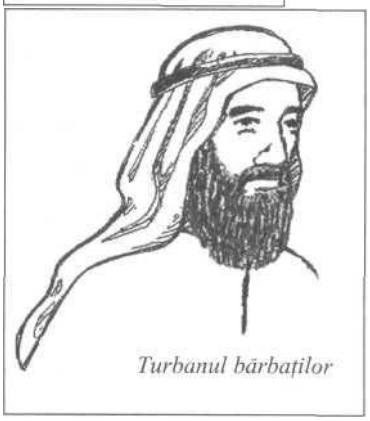
Turbanul bărbaţilor

* *Bărbaţii ca şi femeile umblau cu capul acoperit pentru a-şi feri faţa de*

Când Abiah a ajuns cu ulciorul, Carmi a văzut că mama a pus în apă miere de struguri, ca să-i dea o aromă mai plăcută. Avea gust bun, dar nu era la fel de rece ca apa de acasă, pe care o ţineau în ulcioare de pământ.
- Te rog, n-o bea toată, 1-a rugat Abiah. Mai vreau puţin.
- Nu crezi că ar trebui să dai şi celorlalţi? 1-a întrebat Carmi în timp ce îi dădea ulciorul.
Carmi era sigur că Reba 1-a depăşit iar, dar nu-i mai păsa. A ridicat indiferent din umăr şi a

renunţat la întrecere. A fost totuşi mai atent şi căuta să lege snopii mai bine. Mai târziu şi-a dat seama că a luat o hotărâre înţeleaptă.
N-a suflat nici o adiere de vânt toată dimineaţa, aşa că întreaga familie s-a bucurat când a sosit vremea să facă pauză. Carmi îl urmărea pe tata cum umbla prin holdă, ca să vadă ce au lucrat în dimineaţa aceea. Ici-colo lua câte un snop şi îl lega mai bine, dar n-a spus nimic.
Mama a prăjit nişte grâu, într-o tigaie, până ce pleava s-a rumenit. înainte de masă s-au rugat toţi, cu faţa spre Ierusalim, aşa cum era obiceiul.* I-au mulţumit lui Dumnezeu pentru recolta cu care i-a binecuvântat. Apoi au desfăcut cu mâna pleava de pe boabele de grâu şi au mâncat boabele crocante. Au avut la masă şi pâine, brânză şi pepene.
Tata a ascuţit secerile cu o bucată de fier, înainte de a se întinde la umbra barăcii. După ce s-au odihnit cu toţii câteva ore, el s-a întors spre Carmi, spunând:
- Avem destul grâu tăiat ca să putem începe să ducem snopii la treierat. Poţi să-1 iei după - masă pe Dekel şi

un

** Istoricii cred că respectarea „orelor de rugăciune" de către evrei a avut rol important în păstrarea credinţei lor.*

să-i duci. Mama va lega în locul tău.
- Bine! a răspuns Carmi.
Până acum, la seceriş, doar îl ajuta pe tatăl lui să ducă snopii. Acum avea voie să-i ducă singur!
De printre snopi se auzea cântecul ritmat al cosaşilor. Lui Carmi îi părea că intonează cântecul secerişului. A adunat un braţ de grâu şi a încercat să lege un snop, aşa cum i-a arătat tatăl lui. Dar când 1-a ridicat, să i-1 pună în spinare lui Dekel, spicele s-au împrăştiat în toate părţile iar câteva au rămas nelegate.
De necaz, Carmi s-a muşcat de buză, pentru că presupunea să fie snopi pe care i-a legat el. Din proprie iniţiativă, i-a legat din nou şi era bucuros că cele mai multe noduri erau legate bine. A adunat din nou grâul, 1-a legat mult mai bine cu o sfoară şi 1-a pus pe spinarea măgarului.
După ce a pus mai mulţi snopi pe şa, privindu-le cu un ochi critic şi-a zis: „Unii oameni pun legături mai mari decât aceasta. Poate voi reuşi şi eu". Carmi a legat aşa de mulţi snopi, încât Dekel aproape nici nu se mai vedea. Se simţea puţin jenat pentru că a făcut aşa, căci tata niciodată nu 1-a încărcat atât de mult. Dar a căutat să înlăture acest sentiment.
- Hai, Dekel. Hai să mergem la treierat. Carmi a luat cu atenţie frâul, dar măgarul nu s-a clintit din loc. Hai, leneşule! i-a poruncit el pe un ton aspru, smucind de frânghie. Dekel a făcut câţiva paşi, apoi s-a aşezat jos.
Ce măgar încăpăţânat! Din ochii lui Carmi au izvorât lacrimi fierbinţi. Clipind ca să le ascundă, a trecut în spatele lui Dekel şi 1-a îmbrâncit, apoi, văzând că nu se clinteşte 1-a lovit cu piciorul. Era aşa de concentrat să-1 convingă, încât n-a auzit paşii tatălui pe mirişte, în timp

ce se apropia de el.
- Ai probleme, fiule? 1-a întrebat. Carmi şi-a ridicat privirea spre el, speriat.
Fără să aştepte vreun răspuns, tata a continuat:
- Să nu dai cu piciorul în măgarul acesta bătrân şi credincios! Cu toată încărcătura asta, probabil nici nu l-ai afectat prea mult, dar nu aşa faci un măgar să lucreze.
Carmi, ruşinat a întâlnit privirea tatălui aţintită asupra lui.
- Dar n-a vrut să care povara, a ripostat el.
- L-ai încărcat cu prea mulţi snopi. Asta-i cauza. Te poţi aştepta oricând de la un măgar să se aşeze jos, dacă povara lui e mai mare decât poate duce. Dar odată ce se învaţă să-i uşurezi

povara când se opreşte, îi va fi uşor să facă la fel chiar dacă povara lui nu este prea grea. Şi aşa, măgarul va deveni foarte încăpăţânat.
Carmi a înghiţit în sec şi a zis:
- îmi pare rău.
Acum a aflat că măgarii oamenilor sunt posaci şi încăpăţânaţi dacă nu sunt trataţi corect.
- De ce l-ai încărcat aşa? a întrebat tata, în timp ce căuta să-1 pună pe Dekel pe picioare şi a început să-i dezlege frânghiile care ţineau snopii.
- Aşa îşi încarcă Benoni măgarii. Cred că... am crezut că aşa termin mai repede.
Tata stătea pe gânduri, încruntat.
- Avem timp toată săptămâna aceasta şi încă două săptămâni, dacă va fi nevoie. Aşa că nu trebuie să te iei la întrecere cu Benoni. Merită să faci bine un lucru, chiar dacă îţi ia mai mult timp.
- In ce îl priveşte pe Benoni, el poate pune poveri mai mari, pentru că măgarii unchiului Caleb sunt mai tineri şi

mai puternici decât Dekel.
Gândul lui Carmi a zburat din nou la măgarul pe care nu 1-a cumpărat tata.
- Şi încă ceva, a continuat tata, ţi-am spus că trebuie să fii mai de nădejde şi am observat că eşti deja mai sârguincios. Apreciez mult acest lucru, dar tu să fi îndeajuns de responsabil pentru a duce la bun sfârşit orice lucru încredinţat în felul cum ar trebui făcut. Asta aştept de la tine, în după - amiaza aceasta.
- Bine, a fost de acord Carmi.
Un zâmbet ciudat i-a luminat faţa, amintindu-şi de dificultăţile ce le-a avut cu snopii care n-au fost legaţi bine. Chiar şi întrecerea cu Reba îi părea acum o nebunie, la fel şi încărcatul măgarului peste puterea lui. Bunul simţ îi spunea că ar fi fost mai bine să asculte.
Cu toate acestea, Carmi a avut destule necazuri în ziua aceea. Spera că va fi mai bine dacă va asculta ce îi spune tata. Din ce în ce mai mult se îndoia de faptul că tata îl consideră destul de mare sau înţelept ca să hotărască singur unde va lucra iarna viitoare.
- Haide să îţi arăt cum să legi snopii, a zis tata. Ai tăi erau puţin înclinaţi într-o parte.
Când a ajuns la arie, a împrăştiat snopii pe pământul bătătorit. N-a plouat din luna mai până în octombrie, aşa că ştia că nu se vor uda.
Carmi a parcurs de câteva ori drumul de la secerători până la arie. De fiecare dată îl încărca pe Dekel cu mai puţin efort. Nu după mult timp a fost prins şi el de bucuria secerătorilor şi din când în când, cânta împreună cu ei. Era atent să lase câteva spice pentru cei săraci, aşa cum porunceşte legea.
După-masă, târziu, o briză uşoară a început să adie

Carmi din Iudeea

Aria de treierat era o suprafaţă cu diametrul de aproape 10 m. Tata avea grijă ca suprafaţa ei să fie netedă şi tare, bătătorind-o în timpul ploilor de primăvară. Pietrele de la marginea ei opreau grâul să se împrăştie în exterior.

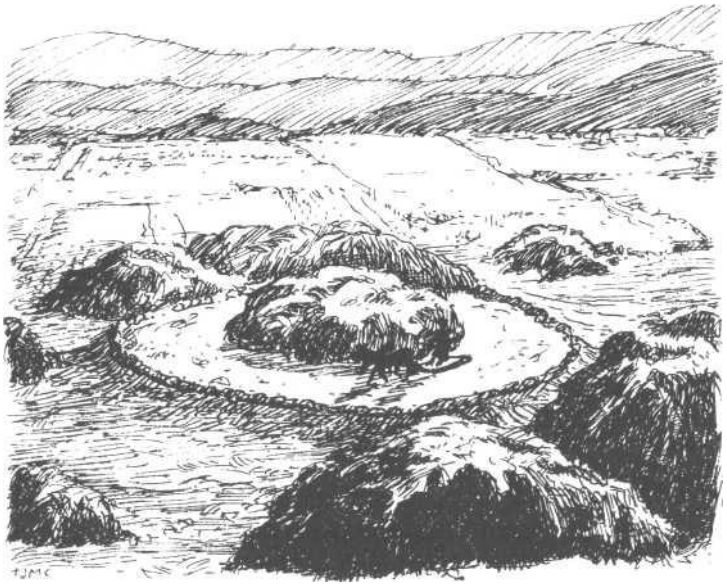

dinspre nord, peste holdă. Cel mai mult s-a bucurat Carmi de răcoarea acestei adieri. Era atât de absorbit de munca lui, încât nici n-a observat că, de pe cărare, îl urmărea un om înalt, îmbrăcat cu o haină neagră cu dungi albe.

- Vom împrumuta şi anul acesta un măgar de la unchiul Caleb ca să treierăm? 1-a întrebat Carmi pe tatăl său, într-o seară, când erau aproape gata cu seceratul.

- Da, a răspuns tata. A spus că ne poate împrumuta unul, după ce termină ei de treierat.

Lui Carmi îi plăcea la treierat, chiar dacă era o muncă cu mult praf. înainte de-a începe treieratul, 1-a ajutat pe tata să strângă snopii în mijlocul ariei, lăsând pe margine

Recoltatul grâului

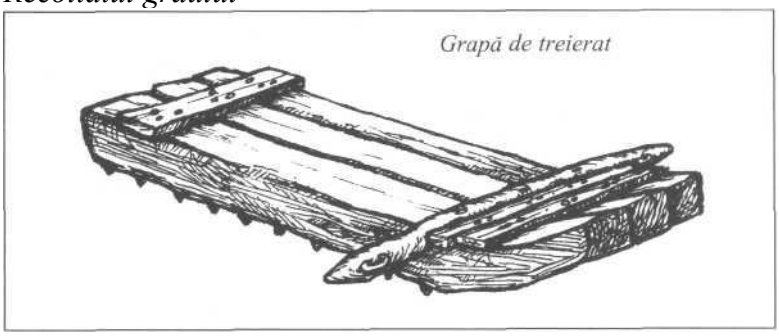

doar un strat subţire. Apoi, tata a înhămat măgarii la grapa de treierat şi a pornit cu ei pe marginea ariei. Carmi şi Abiah stăteau pe partea de lemn din spate, ca să o facă mai grea. Carmi era deja un expert, dar Abiah se ţinea de tunica lui, ca să nu cadă. Pentru amândoi acestea erau printre cele mai plăcute clipe ale verii. Cuiele de fier, din partea de jos, rupeau tulpinile în bucăţele, până ce scoteau tot grâul din pleavă.

Mama şi Reba au întors grâul treierat cu nişte furci de lemn, până când nu a mai rămas nici un bob în pleavă.

Spre sfârşitul zilei, a început să sufle un vânt uşor şi aşa, au putut să vânture boabele. Tata şi Carmi aruncau în aer grâul amestecat cu pleavă, iar vântul despărţea pleava de grâu. Tata a construit intenţionat aria de treierat în cel mai ridicat loc al holdei, pentru că aici briza era mai puternică. Din cauză că grâul este mai greu, el cade mai întâi, lăsând pleava luată de vânt să se lovească de peretele ce înconjoară aria.

Mama şi Reba adunau grâul cu grebla, îl cerneau şi îndepărtau murdăria şi bucăţile de paie rămase. Puţin câte puţin, grămada de grâu curat creştea din ce în ce mai mare. Tata sau unul dintre vecini urma să doarmă lângă grămezile de grâu, ca să le apere de hoţi, până ce le vor vinde sau le vor duce acasă.

77

Carmi din Iudeea

într-o zi, când tata şi Carmi erau aproape gata cu ambalatul grâului în saci, a venit în arie Oman, slujitorul pe care tata îl plătea ca să păzească via.

- Aş vrea şi eu o baniţă (36,35 litri) de grâu, a spus el, fără altă introducere. în timp ce aştepta, nerăbdător, a început să mestece un pai.

Tata a umplut un coş cu care măsura grâul şi 1-a întrebat:

- Cum sunt strugurii?

Ornan şi-a ridicat turbanul şi a început să-şi treacă mâna prin părul ciufulit.

- Arată bine. Dacă Dumnezeu vrea, veţi avea o recoltă bogată anul acesta.

Carmi a lăsat sacul peste cel pe care tocmai l-au umplut şi 1-a întrebat, cu teamă:

- Ai văzut vreun hoţ?

Ornan a scuipat paiul din gură.

- Nu, sper să nu vină nici unul. Din când în când am prins câte o vulpe care fura struguri, iar astă noapte am alungat o haită de şacali cu praştia.

- O, cred că a fost interesant. Tată, dacă aş avea o praştie, aş putea să îl ajut?

Carmi era gata de asemenea aventuri. Tata a scuturat măsura cu care măsura grâul, ca să o umple mai bine.

- Poate, peste câţiva ani. Ornan s-a întors spre Carmi:

- N-ai vrea să vezi nişte căprioare? Nu-i la fel de captivant, dar sunt frumoase.

- Unde? a întrebat repede Carmi, căci îl interesa orice era legat de animalele sălbatice.

- In fiecare după-masă, nişte căprioare vin peste locul

78

Recoltatul grâului

acela stâncos, la răsărit de vie. Cred că se îndreaptă spre izvorul din apropiere.

- Pot să merg după-amiază să le văd? 1-a întrebat Carmi pe tata.

- După ce terminăm de pus grâul în saci, poţi merge, dacă mama nu mai are să-ţi dea altceva de făcut. în vara aceasta te-ai descurcat foarte bine la seceriş.

Carmi a început să chiuie de bucurie. A luat sacul de grâu şi a început să-1 umple repede.

- Ţi-am pregătit grâul, a zis tata către Ornan, după ce a umplut cu vârf coşul.

Ornan a făcut un buzunar mare din poala mantiei lui, iar tata a turnat în el grâul.

- Trebuie să stai liniştit dacă vrei să vezi căprioara, i-a spus Ornan lui Carmi înainte de a pleca. După puţin timp, tatăl şi fiul au terminat lucrul şi s-au îndreptat spre casă, fiecare cu câte un sac de grâu. Tata se va întoarce cu Dekel să ducă tot grâul.

Carmi a băut apă rece din ulciorul pus în cel mai întunecat colţ al camerei, până s-a săturat; apoi a urcat scările. Le-a găsit pe mama şi pe Reba împrăştiind grâul umed pe un covor negru din piele de capră, ca să-1 usuce, pentru că au spălat tot grâul pe care l-au păstrat pentru mâncare.

- Nu mai ai nimic să-mi dai de lucru după-masă, nu-i aşa, mamă? a întrebat el, sperând că mama e prea ocupată ca să se poată gândi la aşa ceva.

Mama s-a uitat la el, zâmbind şi a zis:

- Un singur lucru. Grâul de pe covoarele de lângă peretele din sud este deja uscat. Ajută-1 pe Abiah să-1 pună în vasul acela roşu. Şi a arătat spre un colţ al terasei unde erau trei vase, din care cel mai mare era roşu.

79

Carmi din Iudeea

Recoltatul grâului

Carmi şi Abiah, au prins fiecare de câte două colţuri şi au turnat cu grijă grâul în vas. Au repetat acelaşi lucru de câteva ori.

- Acum e plin. îl pun lângă scară ca să-1 poată duce tata jos, în cămară, a spus Carmi după ce

au terminat.
Când a ridicat vasul, muşchii de la mâini i s-au bombat. Cu paşi mici şi greoi a traversat acoperişul.
Buf! Buf! Vasul s-a spart şi tot grâul curat s-a împrăştiat pe duşumeaua plină de praf. Carmi avea intenţia să-1 lase jos uşor, dar din cauza grabei, 1-a scăpat. Supărat că întârzie, a început să adune grâul în alt vas.
- De ce te grăbeşti aşa? a întrebat Reba, îndepărtân-du-şi câteva şuviţe de păr din ochi.
- Mă duc la vie, a răspuns el scurt, dorind ca ea să nu-i mai pună alte întrebări.
- Data viitoare să-1 laşi pe tata să mute vasul, a spus mama, când a venit să îi ajute. Ştii că vasele acestea sunt fragile şi se sparg uşor.
- Abiah, adună bucăţile sparte şi du-le jos. Le vom folosi când trebuie să aducem cu ele foc din cuptorul satului, a spus ea, după ce a adunat tot grâul.
Carmi n-a mai pierdut vremea şi a pornit grăbit spre vie. A găsit un loc în care gardul era destul de mic şi putea privi peste el. Acolo, stând nemişcat, i s-a părut că au trecut câteva ore până ce a văzut două ciute şi trei pui de căprioară care au ieşit din tufişuri şi au trecut ca nişte umbre peste câmp, apoi au dispărut dincolo de zidul de piatră.
Carmi a aşteptat câteva minute, sperând că va vedea un cerb. O vulpe slabă, jerpelită, cu un iepure în gură, s-a strecurat pe furiş în spatele unui bolovan mare, dar nici vorbă de cerb.
Cu siguranţă, vulpea aceasta aduce vânat pentru puii ei, şi-a zis el. Apoi a privit spre soare. Dacă nu ar fi atât de târziu, aş merge să-i caut cuibul, dar voi încerca altădată, s-a hotărât el, în timp ce se întorcea bine dispus spre casă. Dacă ar fi ştiut ce trebuie să facă a doua zi, nu ar mai fi aşa de nepăsător.
Când tata i-a spus că trebuie să meargă la magazinul lui Tiras după un alt vas, s-a simţit ca un animal prins în cuşcă.
- Poate veni şi Abiah cu mine? 1-a rugat el, căci îl îngrozea numai gândul că trebuie să intre singur în magazinul olarului, mai ales cu o nouă misiune. Chiar dacă Abiah era tânăr era mai bine să fie împreună decât singur.
- Mâine, nu. Trebuie să mă ajute să adun paiele. N-are de ce să-ţi fie frică de Tiras. Ştiu că e puţin cam brutal, dar nu-ţi va face nici un rău.
Vocea tatălui îi dădea siguranţă, dar Carmi se cutremura numai la gândul că trebuie să cumpere un vas de la bătrânul olar. Era cu totul altceva să-i ducă mâncare. Carmi a învăţat să se descurce cu acest lucru destul de bine. Dar să cumpere un vas... niciodată n-a mai făcut aşa ceva! Ziua de mâine va veni mult prea repede.
80
81

Carmi din Iudeea

Capitolul 7

82

Olarul Tiras

In dimineaţa următoare, Carmi a muls caprele mai greu decât de obicei. După ce le-a muls a intrat în casă cu găleata cu lapte şi n-a fost deloc surprins văzând-o pe mama acoperind cu o pânză curată coşul în care a pus grâul uscat.
- Carmi, aici sunt banii pentru vas, a spus ea dându-i nişte bani şi coşul.
Ştia că trebuie să plece, dar încă zăbovea sub smochin, căutând printre frunzele rare, smochinele cele mai mari din primele roade. Credea că fructele roşiatice sunt mai gustoase dacă rouă dimineţii străluceşte pe ele. A luat două pentru el, apoi, dintr-un impuls de moment, a pus câteva în coş pentru Tiras.

83

în mijlocul verii pe ramurile smochinului găseşti fructe coapte cât şi fructe necoapte care cresc.

Carmi din Iudeea

Plin de teamă abia păşind pe străzile prăfuite, s-a îndreptat spre magazinul lui Tiras. Mânca încet şi ţinea fiecare smochină cât putea de mult, dar i se părea că nu sunt aşa de gustoase ca altădată.

Când a ajuns la magazin, a pus încet coşul cu mâncare pe masă, căci ştia că nu trebuie să dea nici o explicaţie. Olarul, un om înalt şi slab, lucra la roata lui, cu umerii aplecaţi peste piesa de lut sub formă de con, pe care o învârtea, modelând-o cu dibăcie cu degetele lui osoase.

- Ce vrei? s-a răstit el la Carmi, după ce 1-a privit atent. A stropit cu apă lutul, apoi cu degetul mare de la mâna stângă a apăsat vârful conului.

Lui Carmi i-a stat inima în loc.

- Aş vrea un vas de acolo, a spus el şoptit.

- Ce? N-aud ce zici! a ţipat Tiras, fără să ridice privirea. Golul din vasul de lut era din ce în ce mai mare.

- Carmi a făcut să-i zornăie banii în mâna umedă.

- Aş vrea...

- Vorbeşte, flăcăule! a strigat Tiras. Era cam surd şi credea că şi tânărul lui cumpărător este la fel.

Carmi a inspirat adânc şi a făcut un pas mai aproape de olar.

- M-a trimis tata să cumpăr un vas, de care aveţi acolo, a strigat el, arătând în spatele tejghelei spre un şir de vase de pe dușumea.

- O, vrei un vas! Aşteaptă până termin.

Olarul era cu mâna stângă în vasul care se învârtea, în timp ce cu dreapta finisa exteriorul cu o bucată de lemn.

Carmi muta banii dintr-o mână în cealaltă, uitându-se prin magazin. Servitorul lui Tiras călca lutul într-o troacă, pentru a-1 face mai omogen şi mai flexibil.

- îi dau eu vasul, s-a oferit servitorul, vrând să iasă de

84

Olarul Tiras

Olar care dă formă unui vas. Observaţi cum învârte roata cu piciorul.

acolo. Ochii lui Tiras străluceau pe sub sprâncenele stufoase.

- Fă treabă! a strigat el.

Carmi s-a tras înapoi, spre uşă: „Niciodată, niciodată nu voi lucra aici," a hotărât el. „Locul acesta e ca o groapă de lei!"

Tiras, cu dibăcie a schimbat poziţia degetelor lui noduroase ca să facă buza vasului; vasul era gata. Olarul a trecut un fir de aţă între vas şi roată. Cu atenţie l-a pus

Carmi din Iudeea

Olarul Tiras

Câteva vase făcute de olar.

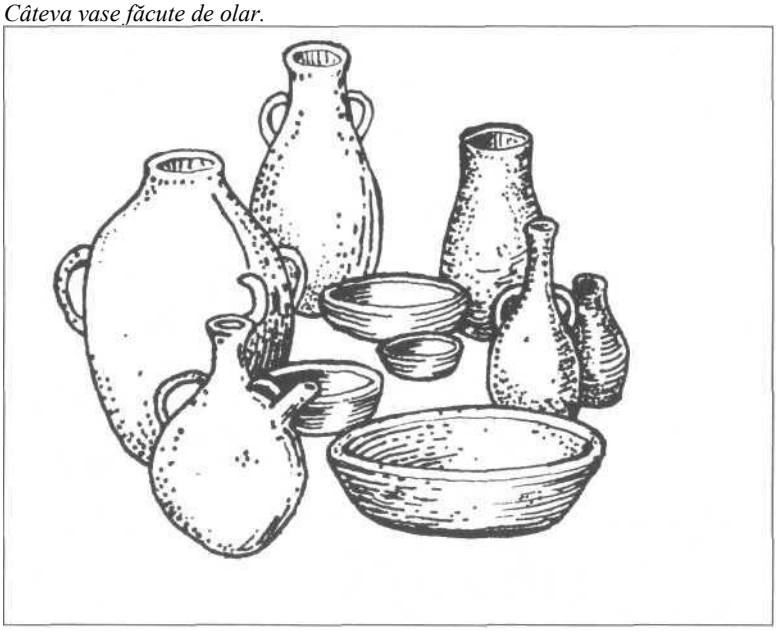

aşa, umed cum era pe un raft uscat lângă alte vase, care nu au fost arse.

- Acum spune-mi care vas vrei să-1 iei? 1-a întrebat el tare. Vocea lui a mai scăzut puţin, dar Carmi nici n-a remarcat.
- Cel din spate, a spus el, arătând spre cel mai înalt, de culoare roşiatică.
Cu dibăcia unui meseriaş, Tiras a pus vasul pe tejghea.
Carmi a plătit, apoi a pus vasul pe umăr şi a plecat. Când a ajuns în stradă a respirat mult mai uşor. Ştia că Tiras era cel mai bun olar din oraş, dar nu era cel mai amabil.
Tata n-a mai spus că mă trimite la lucru de când am reparat gardul, şi-a zis el în drum spre casă. Să fi uitat oare? Asta era imposibil. Carmi a început să se obişnuiască cu gândul că va lucra la cineva, *atât timp cât nu era vorba de Tiras.* Oricum, nu va fi nevoie să lucrez la el, atât timp cât are un servitor, s-a gândit el, supărat.
Când a intrat în curte, Carmi le-a găsit pe mama şi pe Reba prelucrând inul. Tulpinile au fost deja ţinute în apă şi uscate pe acoperiş. Apoi le-au bătut cu maiul pentru a fărâmiţa părţile lemnoase în bucăţi mici. Acum, mama şi Reba au pus tulpinile pe o masă şi le răzuiau cu o lamă de lemn, ca să îndepărteze coaja şi măduva din fibre. Mai târziu le vor peria, separând fibrele fine de cele mai aspre. Cele fine le vor folosi la ţesut materiale pentru haine, iar cele aspre, la împletit sfoară.
- Unde să pun vasul, a întrebat Carmi.
- Pe acoperiş, i-a răspuns mama. Mai este acolo suficient grâu ca să umplem încă un vas.
înainte să plece la arie, mama 1-a întrebat:
- Vrei să aduci nişte castraveţi din grădină, când te întorci acasă?
- Sigur, a spus el.
Pe drum, Carmi a întâlnit oameni care transportau grâul şi paiele cu carul cu boi sau cu măgarii, la casele lor în Hebron. în depărtare, viile păreau nişte pete de culoare verde închis, pe dealurile maronii. Carmi abia aştepta să înceapă culesul strugurilor. Pentru el acesta era, după sărbătoarea Paştelui, timpul cel mai plăcut din an.
Grădina din capătul de jos al holdei de grâu era aproape toată uscată, cu excepţia castraveţilor. Tata a improvizat pentru ei un adăpost din crengi şi trestie care să-i apere de căldura soarelui. Carmi i-a ajutat pe tata şi Abiah să adune în saci, paiele din arie. Era o muncă obositoare, era mult praf, iar soarele puternic îi ardea, fără milă de parcă era aerul fierbinte de la cuptorul din sat, dar lui Carmi nu-i păsa, cel puţin nu după vizita la Tiras.

86

87

Carmi din Iudeea

După ce au mâncat la amiază, s-a bucurat că se poate odihni lângă tata, la umbra unui smochin. Pentru amândoi, acesta era locul cel mai răcoros şi mai plăcut din Hebron.

Capitolul 8

Culesul strugurilor

La lumina lunii, în curte, Carmi ajuta la înfăşuratul rogojinilor, în timp ce tata le fixa peste desagile din spinarea lui Dekel.
Lumina slabă de la o lumânare trecea printre zăbrelele de la fereastră, dar nu după mult timp şi aceasta s-a stins. Mama a apărut în cadrul uşii întunecate, ţinând de toartă un coş cu vase şi alte lucruri pentru bucătărie.

- Eşti gata, Estera? a întrebat tata.
- Da! a răspuns ea, dându-i coşul.
întreaga familie se muta la turnul din vie, ca să culeagă strugurii.
Coşurile pentru fructe şi butoaiele de vin au fost duse de săptămâna trecută, dar mai erau şi alte lucruri care trebuiau transportate. Tata a luat vasele, mama un ulcior pentru apă, Reba, pâinea, Carmi, un coş cu grâu uscat şi Abiah, un burduf mic de brânză.
Se crăpa de ziuă când au ajuns la vie şi strugurii albăstrui erau încă uzi de rouă. Carmi a luat repede câteva boabe şi le-a gustat. Erau reci şi dulci, de-a dreptul
88
89
Carmi din Iudeea
Culesul strugurilor

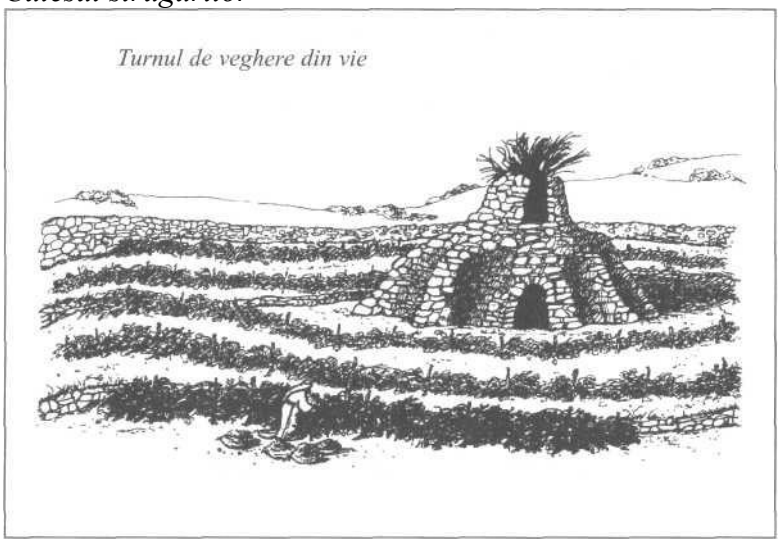

delicioase.
Când au ajuns la turnul de veghere, tata a dezlegat rogojinile. In timp ce mama şi Reba duceau înlăuntru lucrurile, a fixat două cutii mari pe spinarea lui Dekel, câte una de fiecare parte, apoi le-a umplut cu coşuri goale.
- De unde începem? a întrebat Carmi.
- De la sud de turn, a răspuns tata, arătând spre locul unde strugurii atârnau pe araci.
Căutând să-şi dea importanţă, Abiah îi conducea. După ce a pus câteva dintre coşuri jos, tata a căutat printre frunze şi i-a arătat lui Abiah cum să taie codiţele strugurilor pentru vin, cu o foarfecă mică de curăţat pomii, ascuţită ca o seceră.
- Să tai numai partea verde din ciorchine, i-a instruit tata. Aceştia îi uscam pentru stafide; apoi îi vom aduna pe ceilalţi, pentru vin.
Carmi punea fiecare ciorchine tăiat în coş, cu mare atenţie, ca să nu strivească boabele sau să le scuture de pe
90

ciorchine.
- Mă duc să-1 ajut pe Ornan să cureţe teascul, a spus tata după câteva minute.
Carmi a început să cânte, în timp ce lucra. „Binecuvânta pe Domnul suflete; şi tot ce este în mine să binecuvânteze Numele Lui cel sfânt..." Nu dura mult timp până când umplea un coş, pentru că adunau numai ciorchinii mari.
- Carmi, uită-te aici! a exclamat Abiah, dând la o parte frunzele. Am găsit un ciorchine aproape cât mine de mare.
S-a ridicat pe vârfuri ca să-i poată ajunge la codiţă. Carmi şi-a scos capul de sub viţa la care

lucra, spunând:
- Hai să te ajut. E prea greu pentru tine.
- Numai cu ciorchinele acesta am umplut un coş, a spus Abiah, mirându-se, când Carmi 1-a pus cu grijă în
coş.
- Da! Şi probabil are jumătate din greutatea ta, a ghicit
Carmi.
Carmi a auzit-o pe mama şi Reba cântând: „Lăudaţi pe Domnul, toate neamurile," şi şi-a dat seama că vin să îi ajute. Apoi a început să cânte împreună cu ele: „Slujiţi Domnului cu bucurie; veniţi înaintea Lui cu cântări de
laudă."
După puţin timp a ajuns şi tata, aducându-1 pe Dekel. El a pus cu mare atenţie două coşuri în cutiile din spinarea lui Dekel şi le-a transportat spre un loc pietros şi plat dintr-un colţ al viei. înainte de a-i pune la uscat, i-a înmuiat în soluţie de potasiu, ca să înlăture crusta ceroasă, apoi i-a înmuiat în ulei de măsline.
Seara, după cină, Carmi a avut puţin timp liber. Acum

am ocazia să caut vizuina vulpii, şi-a zis el.
- Unde te duci? 1-a întrebat Abiah, când 1-a văzut furişându-se spre câmpul plin de roci de lângă vie.
- Să caut vizuina unei vulpi.
- Pot să vin cu tine? 1-a întrebat Abiah.
- De ce nu, a zis Carmi, fără tragere de inimă, dar trebuie să stai lângă mine şi să fii liniştit.
- Aşa voi face, a promis el.
Au plecat amândoi, pe vârful picioarelor, până la marginea tufelor, unde Carmi a văzut bolovanul sub care credea că era vizuina.
- Nu e aici, unde am crezut eu, a spus el în şoaptă. Nu era nici o grotă întunecoasă; nici măcar un
muşuroi de pământ sub bolovan.
- Oare unde a plecat vulpea? a întrebat Carmi, uitân-du-se pe câmp. Ştia că vulpile slabe cu părul zbârlit de obicei nu transportă vânatul, dacă au de gând să-1 mănânce singure.
Abiah s-a uitat spre marginea câmpului.
- Uită-te acolo! Se mişcă ceva prin iarba uscată. Carmi a despărţit gardul viu pentru a vedea mai bine.
- Este exact ce căutam! a exclamat el încet. Amândoi s-au apropiat fără să scoată un cuvânt. Când
au ajuns la marginea gardului viu, s-au oprit. Din ascunzătoarea lor, urmăreau cei cinci pui de vulpe care se zbenguiau şi se jucau ca nişte căţeluşi. Din când în când, unul sărea în spatele celuilalt; apoi se ridicau amândoi pe labele din spate şi, în joacă, se luptau.
Dar Carmi şi Abiah nu s-au mulţumit să privească de lângă gardul viu, ci au ieşit încet în locul deschis, apoi s-au apropiat pas cu pas, tot mai mult. Deşi puii de vulpe nu sunt la fel de prudenţi ca vulpile mari, totuşi au
remarcat prezenţa băieţilor şi au dispărut în vizuină, pe sub frunzele căzute la pământ.
Cei doi fraţi au lăsat la o parte atenţia şi au alergat la vizuină. Atunci, Abiah s-a aplecat să privească înăuntru.
- Ce bine ar fi dacă n-ar fi aşa de întuneric. îi aud cum mârâie! a strigat el.
Carmi a lovit cu piciorul câteva oase albe, care erau împrăştiate.
- Se pare că vulpile acestea locuiesc în vizuina asta de mai mult timp, a observat el. A luat o

bucată de sfoară din tunică şi a făcut o capcană pe care a pus-o la intrarea în cuib. Abiah şi-a băgat degetele în cingătoarea ce o purta.
- Pentru ce-i asta? 1-a întrebat Abiah, mirat.
- Sper să prind o vulpe. Ştii ceva? E vremea să ne întoarcem la turn.
Cei doi băieţi au trecut peste câmp spre vie. Nici unul din ei n-a observat vulpoaica neliniştită ce se furişa spre micuţii ei, prin iarba înaltă.
Timp de două zile, Carmi, familia lui şi Ornan au cules strugurii şi i-au pus la soare. Din când în când, mama îi întorcea şi îi stropea cu ulei de măsline ca să nu se întărească prea tare.
- Astăzi vom începe să facem vinul, a spus tata, în cea de-a treia zi. Vedeţi să lăsaţi câţiva ciorchini pe fiecare vie şi pentru săraci.
Carmi se aştepta să audă aceasta, pentru că tata le spunea în fiecare an.
Unele viţe erau chiar pe pământ şi nu era uşor să le culegi; cu toate acestea, au umplut repede câteva coşuri.
După ce tata le-a dus la teasc, a spus lui Carmi şi lui Ornan să se pregătească pentru a începe storsul strugurilor.

92

93

Carmi din Iudeea
Culesul strugurilor
- Bine, a zis Carmi, frecându-şi mâinile.
Ornan a golit câteva coşuri în vasul de sus, şi-a ridicat tunica lui veche, maro şi s-a spălat pe picioare.
Fâş, fâş se auzeau strugurii, când Carmi a păşit în teasc. Poc! Poc! Poc! După ce strugurii au devenit o masă lipicioasă, el s-a agăţat de frânghia care atârna de cadrul de lemn. Sucul se prelingea încontinuu în vasul de mai jos printr-o conductă. Nu după mult timp, aveau deja picioarele pătate de struguri şi tunicile colorate în mov.

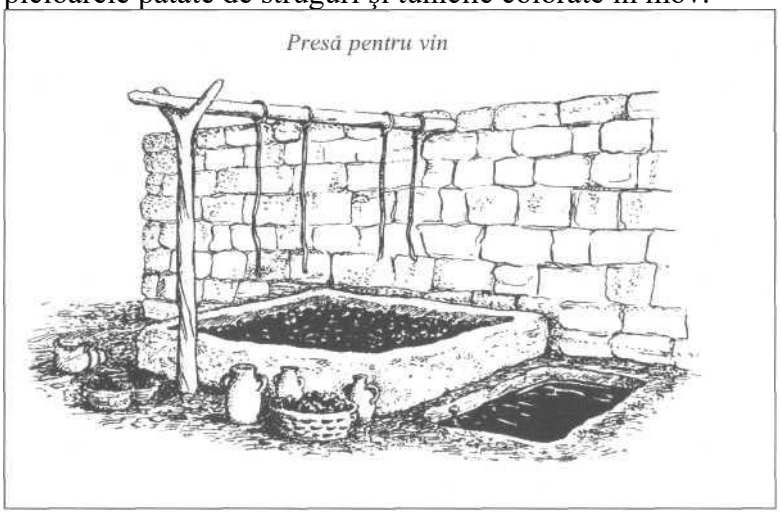
Presă pentru vin

Tata a golit mai multe coşuri de struguri în vasul de deasupra.
Sus, jos! Sus, jos! Pe Carmi au început să-1 doară picioarele. Zdrobitul strugurilor era una din cele mai obositoare lucruri pe care 1-a făcut în vara aceasta, dar el nu murmura. Dimpotrivă, râdea, striga şi cânta; aşa făcea şi Ornan. A uitat cu totul de teama lui că va lucra la Tiras.
După câtva timp, care i-a părut foarte lung, tata a luat câteva vase de pământ sub formă de sticle şi le-a umplut
cu suc de struguri, care era cunoscut sub denumirea de vin nou. După ce vor fi aproape fermentate*, le va goli în butoaie noi din piele de capră.
în după-amiaza aceea le-a venit rândul şi lui tata, Reba şi Abiah să calce strugurii în teasc.
în a şasea zi, dimineaţa, toată familia s-a mutat acasă pentru a se pregăti de sabat. Tata a luat două coşuri mari de struguri proaspeţi şi câteva sticle de vin nou ca să le ducă la piaţă.

Smochinele încă nu erau suficient de uscate ca să le poată vinde.
Carmi a muls caprele, în timp ce Reba frământa pâinea, iar mama făcea prăjitură cu struguri.
- Abiah, du coşul acesta cu struguri lui Tiras, a zis mama, după ce a aranjat chiflele şi prăjiturile în rânduri, pe tava de lemn.
Carmi a zâmbit de unul singur, în timp ce Abiah a plecat.
Misiunea lui a fost una din cele mai vesele, pentru că Tiras nu era acasă, ci la piaţă.
Mama a ridicat un coş de haine şi 1-a pus pe cap.

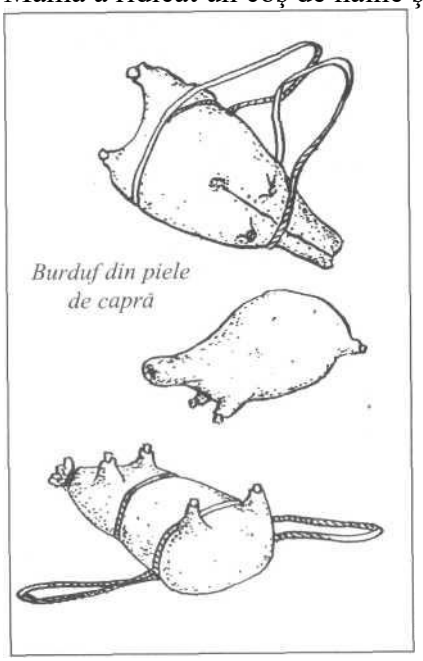
Burduf din piele de capră

Fermentaţia începe o zi sau două după ce strugurii au fost presaţi.
Istoricii ne spun că atunci când vinul fermentat a fost folosit ca băutură răcoritoare, de cele mai multe ori s-a adăugat apă ca să fie doar puţin fermentat.

94

95

Carmi din Iudeea

Vas pentru gătit

- Mă duc la fântână să spăl rufele. Apoi a adăugat:
- Reba, să duci chiflele şi prăjitura la cuptorul satului când sunt gata de copt, pentru că noi nu avem foc. Carmi, tu poţi lua un ciob să aduci nişte cărbuni aprinşi.
Cuptorul public din piaţă era un tunel lung, dar nu era înalt, construit din piatră. Brutarul, un om robust şi roşu în obraji, a pus pâinile şi prăjiturile Rebei pe o lopată cu coada lungă şi, cu mare atenţie, le-a aşezat în mijlocul cuptorului. Focul ce mocnea de-a lungul rafturilor din cuptor, dădea căldură suficientă pentru copt.
- Puteţi să îmi daţi puţin foc? a întrebat Carmi, după ce s-a copt pâinea.
Când brutarul a scos cu cleştele nişte cărbuni aprinşi din cuptor şi i-a pus în ciobul lui Carmi,

din cuptor s-a ridicat un val de căldură puternică.
- Iată-i aici, a spus brutarul, ştergându-şi transpiraţia de pe frunte.
Când a ajuns acasă, Carmi a aşezat cărbunii jos, în vasul pentru gătit, apoi a rupt câteva bucăţi de lemn şi le-a aruncat pe foc.
Reba a aşezat deasupra o oală de aramă cu fasole maro, pe care a aromat-o cu ceapă şi condimente.
Carmi a dus paie proaspete în grajd şi a pus o lopată de orz amestecat cu paie sfărâmate în iesle, pentru Dekel.
După-amiază, fiecare a făcut baie, spălându-se cu un

96

Culesul strugurilor

burete, în spatele unei perdele pe care a atârnat-o mama. Carmi mai degrabă făcea baie la râu, dar acest lucru nu era posibil tot timpul. După ce a terminat, el s-a uns cu ulei de măsline.
Peste tunica lui curată şi-a luat o haină nouă cu alb şi maro, pe care i-a făcut-o mama. Când mergea la închinare, îşi lua întotdeauna cele mai bune haine.
La apusul soarelui începea sabatul şi toate pregătirile trebuiau terminate mai înainte.
Dimineaţa următoare, la ceasul al treilea din zi (ora 9:00) începea serviciul de închinare în sinagogă. Era aceeaşi oră la care preoţii de la Templu aduceau jertfa de sabat.
Carmi şi tata stăteau lângă unchiul Caleb şi Benoni, în partea bărbaţilor. Femeile şi copiii mici erau aşezaţi separat de bărbaţi.
Unchiul Caleb s-a ridicat, cu mai multă demnitate decât arăta în celelalte zile şi, a stat în picioare, drept şi înalt cum era, în faţa pupitrului unde se ţineau sulurile Legii. Conducătorul sinagogii 1-a ales pentru rugăciunea din dimineaţa aceea.
El şi întreaga adunare s-au întors cu faţa spre Ierusalim. *
O tăcere solemnă a cuprins întreaga sinagogă, când a început el:
„Binecuvântat să fii Doamne, Dumnezeul nostru, Dumnezeul părinţilor noştri.
Şi toată adunarea a răspuns „Amin" la sfârşitul rugăciunii.
Vocea unchiului Caleb era ca şi clinchetul clopoţeilor,

** Toţi iudeii credincioşi - inclusiv femeile, copiii şi sclavii - se întorc cu faţa spre Sfânta Sfîntelor la ceasul rugăciunii.*
*** Citirea aceasta, cunoscută sub denumirea de „Şema, " conţine următoarele texte: Deuteronom 6:4-9; 11:13-21; şi Numeri 15:37-41. După unii istorici, aceste pasaje erau recitate în cor de întreaga adunare.*

97

Ţinerea Sabatului

i [*„Dacă îţi vei opri piciorul ... ca să nu-ţi " faci gusturile tale în ziua Mea cea sfântă...^ atunci te vei putea desfăta în Domnul. " (Isaia - 58:13 - 14)*

* *Era interzis tuturor să muncească, inclusiv servitorilor (Exodul 20:10; 35:3; Numeri 15:32-38).*
* *Era adunare sfântă pentru închinare (Leviticul 23:2-3).*
* *Era un timp când trebuiau să înveţe să se teamă de Domnul. (Deuteronom 31:13)*
* *Nu era voie să călătorească, să vândă sau să cumpere (Exodul 16:29; Amos 8:5; Neemia 10:31).*
* *La Templu se aduceau de două ori mai multe jertfe decât în celelalte zile (Numeri 28:9, 10).*
* *Pâinile pentru punerea înainte din Templu erau înlocuite cu pâine proaspătă (Leviticul 24:5-8).*

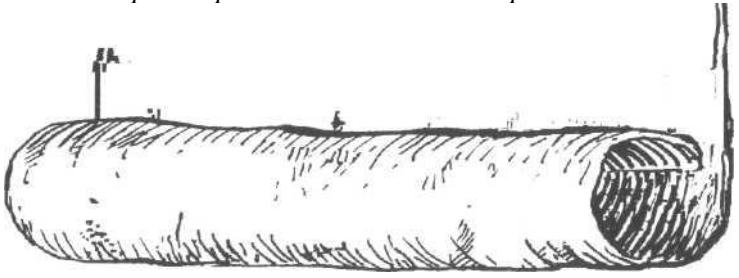

98

Culesul strugurilor

în timp ce a continuat citind din scrierile lui Moise. ** „Ascultă, Israele! Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn. Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu toată puterea ta..."
„Amin", au repetat toţi când a terminat de citit.
Carmi ştia pe de rost textul acesta, la fel ca toţi bărbaţii din adunare. După o altă rugăciune, unchiul Caleb a trecut la locul lui.
Pantofarul Dan a fost ales ca să citească o parte din Lege.* El a mers şchiopătând în faţă şi a urcat cele câteva trepte. Nu era nimic care să îţi atragă privirea în atitudinea lui. Era de înălţime potrivită, avea părul roşcat şi barba aproape argintie.
Totuşi, Carmi a fost impresionat de felul în care citea Legea, căci se vedea că o iubeşte.
Conducătorul sinagogii 1-a ales pe tata să citească din scrierile profeţilor. Tata, a urcat şi el pe podium şi stând în picioare a citit cu o voce blândă, profundă: „Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, şi domnia va fi pe umărul Lui; îl vor numi: „Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veşniciilor, Domn al păcii."
Inima lui Carmi vibra, în timp ce asculta cuvintele acelea maiestuoase. Când tata a explicat pasajul, el a ascultat atent şi se întreba când se va naşte acel Copil.
Apoi a urmat predica rabinului Ezra şi un text din profeţi. Vocea lui blândă se auzea în toată sinagoga. „El m-a îmbrăcat în haina mântuirii... Binecuvântat fie El!... El s-a îmbrăcat cu slavă şi cu cinste... El a iertat păcatele poporului Israel... Binecuvântat este ceasul în care va
** Când se citeau Legea şi Proorocii, textele erau traduse din limba ebraică în aramaică, (limba obişnuită din acel timp), spre binele celor care nu înţelegeau limba ebraică.*

veni Mesia!"
Serviciul s-a încheiat cu o rugăciune şi toţi s-au îndreptat spre casă, să servească masa. După-amiază a urmat încă un serviciu, iar la apusul soarelui ziua de sabat a luat sfârşit.
A doua zi, înainte de răsăritul soarelui, toată familia s-a întors la vie. De data aceasta Dekel căra în cutiile ce i-au fost puse în spinare mai multe vase mici, nu prea adânci şi multe borcănaşe.

Capitolul
100

Cum se fierbe sucul de struguri pentru a face mierea de struguri.

Tiras are nevoie de un servitor

Când în vasul de jos s-a adunat suc destul ca să poată umple tigăile joase, mama a început să facă mierea de struguri. Mai întâi, a aprins focul în mai multe locuri, lângă teasc, apoi a pus deasupra tigăile cu suc proaspăt. L-a lăsat să fiarbă încet, până s-a transformat într-un sirop gros.
Carmi, de câte ori bătea câte o adiere ce aducea miros de suc, simţea un gol în stomac şi îi lăsa gura apă. îi era greu să aştepte până va fi gata, căci mierea de anul trecut s-a terminat în urmă cu o lună. într-un târziu, mama a luat tigăile de pe foc şi a turnat în borcănaşe
101

Carmi din Iudeea

conţinutul lor.*

Carmi era foarte bucuros când a sosit ora cinei. Şi-a înmuiat pâinea în sirop de mai multe ori. De data aceasta mama n-a făcut pâinile mici şi subţiri, ci groase şi rotunde ca şi chiflele. înainte de a merge la culcare, Carmi a verificat capcana pe care a pus-o, aşa cum făcea în fiecare seară. Câteodată, auzea noaptea vulpile ţipând, dar capcana lui a rămas neatinsă. Pentru că n-a mai văzut urme proaspete în nisip, nici oase noi la intrarea în cuib, şi-a dat seama că vulpile s-au mutat, aşa că a desfăcut şi a luat laţul.

Reba şi Abiah sperau să vadă vreo căprioară, dar probabil toate s-au speriat din cauza activităţii din vie.

Culesul strugurilor continua, iar Carmi, harnic şi atent şi-a reluat locul la zdrobitul strugurilor în teasc. Din zi în zi, picioarele îl dureau tot mai puţin, dar culoarea lor roşie era tot mai intensă. Apoi, într-o seară, spre sfârşitul săptămânii, tata 1-a rugat să-i ajute să umple vasele cu vin nou.

- Domnul ne-a binecuvântat anul acesta peste aşteptările noastre, a remarcat tata, privind vasele şi burdufurile de piele pe care le-a umplut. Avem nevoie de mai multe burdufuri din piele de capră. N-ai vrea să mergi mâine dimineaţă la tăbăcărie să mai cumperi câteva?

- Ba da! Câte să cumpăr?

- Ia şapte. Dacă nu vor fî destule, putem să mai cumpărăm. Poţi să mergi călare pe Dekel, a continuat tata, pentru că vor fi prea grele pentru tine să le aduci.

- Dar tu cum vei duce coşurile cu struguri la teasc dacă

** Mierea de struguri sau „dibs " cum se numea în Iudeea, nu era lăsată să fermenteze, ca sucul nefiert. De aceea, amestecată cu apă, putea fi folosită ca băutură răcoritoare fără alcool.*

îl iau pe Dekel?

- Cred că le voi putea duce singur, a răspuns tata, cu o scânteiere în priviri. A fost momentul când Carmi a înţeles că lipsa celui de-al doilea măgar înseamnă un sacrificiu mai mare pentru tata, decât pentru el.

După ce tata a pus ultimul burduf sub smochin, lângă celelalte, amândoi au adunat cu lopata resturile de struguri din partea de sus a teascului şi le-au pus într-un coş nou. Tata voia să le stoarcă mai bine, ca să scoată din ele până la ultimul strop de suc. După ce a umplut coşul, 1-a acoperit cu o scândură şi a pus deasupra o piatră grea. Sucul ce se prelingea din coş era de o calitate mult mai slabă şi îl vor folosi să facă oţet din el.

Carmi a pornit a doua zi dis-de-dimineaţă, la sud de Hebron. Ştia unde este tăbăcăria, chiar dacă nu a fost de multe ori acolo. Când a ajuns aproape, a strâmbat din nas, din cauza mirosului puternic şi mai mult decât neplăcut. Din acest motiv tăbăcăria era destul de departe de oraş.

Pe câmp, aproape de cabana tăbăcarului erau înşirate o mulţime de burdufuri din piele, care arătau ca nişte purcei ce stau pe spate, cu picioarele în sus. Carmi ştia că cele mai multe erau din piele de capră, cu picioarele şi gâtul strâns legate. Dar nu putea înţelege de ce erau pe câmp şi cu ce erau umplute.

Când a ajuns la coliba tăbăcarului, Dekel a ridicat capul, şi-a întins gâtul şi s-a lins pe bot.
- *Hi-ha!* a salutat el măgarul care era legat lângă grajd.
- *Hi-ha-ha!* a răspuns celălalt măgar.
Carmi s-a uitat la el o clipă şi şi-a zis: Măgarul lui Tiras. Sunt sigur!
Din curte se auzeau două voci, când mai tare, când mai slab, una era puternică şi aspră, cealaltă mormăia gros.

103

Carmi din Iudeea

Băiatul ştia, fără nici o umbră de îndoială că vocea aceea tare şi aspră era a lui Tiras. Se certa cu tăbăcarul din cauza preţului.
Carmi a descălecat şi a aşteptat afară. A văzut că pe lângă perete erau mai multe scânduri aşezate, pe care erau întinse la uscat pieile de capră. Lângă grajd era o grămadă de piei netăbăcite care miroseau greu. Prin poarta de la intrarea în curte, Carmi vedea o piele de capră pusă pe o buturugă. Era clar că tăbăcarul a ras-o ca să ia părul de pe ea.*
Flăcăul iudeu s-a înfiorat văzând muştele mari şi negre ce zburau în jurul grămezii de piei. De fapt, erau peste tot! Munca în tăbăcărie era murdară şi era una din cele mai dispreţuite de oamenii lui.
Nu a trecut mult timp şi vocea celor doi a scăzut. O robă cu dungi albe şi negre a apărut în poartă. Şi Tiras a trecut prin intrarea joasă, urmat de tăbăcar, un om scund şi îndesat. Bătrânul olar ducea sub braţ un burduf din piele, pentru apă.
- Dacă auzi de un tânăr care vrea să lucreze, anunţă-mă, a murmurat el. Slujitorul meu a plecat ieri. Leneşul!
Ştirea aceasta 1-a lovit pe Carmi, ca un trăsnet. Se temea chiar de acest lucru, după ce a auzit că tatăl lui vrea să-1 angajeze.
Dacă Tiras nu va găsi un slujitor, până la iarnă? Oare lui tata îi va fi atât de milă de el, încât să insiste să îl ajut?
Cu mintea ca un vârtej, Carmi îl privea pe Tiras, cum scărpina uşor măgarul pe nas, înainte să-1 dezlege.
- Cel puţin tu mi-ai rămas credincios, a murmurat bătrânul, scoţând afară măgarul.

* *In timpurile antice pieile netăbăcite erau unse cu pastă de var, apoi erau împăturite bine şi lăsate un timp până când părul începea să cadă şi astfel puteau fi prelucrate - răzuite.*

104

Tiras are nevoie de un servitor

A rămas credincios, şi-a zis Carmi. Probabil măgarul are vreo treizeci de ani, unul dintre cei mai bătrâni din Hebron. Revenindu-şi în fire, s-a întors spre tăbăcar şi a zis:
- Burdufurile de pe câmp arată de parcă ar fi gata să pocnească. Ce aveţi în ele, dacă nu vă supăraţi?
Tăbăcarul, şi-a dat capul pe spate şi a izbucnit în râs:
- Numai scoarţă de stejar şi apă.
- Scoarţă de stejar şi apă? De ce?
- Nu ştiu cum anume, dar cele două lucrează împreună ca să conserve pielea.* Le umplu cu apă şi scoarţă de stejar şi le las un timp la soare. După aceea nu mai putrezesc! Dar de ce ai venit? N-ai venit să înveţi tăbăcărie, nu-i aşa?
- Nu, nici vorbă! Tata are nevoie de şapte burdufuri noi pentru vin. Aveţi atâtea?
- Sigur, stai puţin să ţi le aduc. Tăbăcarul a dispărut în curte.
După ce le-a plătit, Carmi s-a îndreptat spre vie, cu pachetul cu piei de capră. Prin minte îi treceau tot felul de întrebări. Oare mă va lăsa tata să aleg eu locul unde să muncesc? Când mă va trimite la lucru? Şi unde? Oare voi lucra la Tiras? Carmi simţea că trebuie să ştie toate lucrurile acestea. Ca un val îl năpădea teama, pentru că nu ştia nici un alt loc unde ar putea să lucreze la iarnă. Când a ajuns la vie, tata era pregătit să umple burdufurile.
- Ţine burduful deschis până îl umplu, i-a spus tata. Nu a lăsat de fel să se vadă dacă a

observat sau nu teama întipărită pe faţa fiului său.
Carmi ţinea bine de marginea gâtului de la burduf,
** Scoarţa de stejar şi apa produc acid tanic, care conservă pielea. Acidul tanic este folosit şi în zilele noastre în prelucrarea pieilor.*
105
Carmi din Iudeea
până când tata a turnat în el vinul fermentat, dintr-un alt vas. A respirat adânc de câteva ori, ca să-şi alunge teama. Şi cu toate acestea, inima îi bătea atât de tare, de parcă era gata să-i spargă coastele.
- Voi putea să aleg eu unde să lucrez ca servitor? a spus el, într-un târziu, căutând ca vocea să-i pară normală.
Tata a pus jos vasul gol şi ridicând o sprânceană 1-a întrebat:
- De ce? Ai auzit de vreun loc bun?
- N-nu... cred că nu. Doar... ei, bine... sunt câteva locuri unde n-aş vrea deloc să lucrez.
- De exemplu, unde?
- La atelierul lui Tiras! Când am fost la tăbăcar, era acolo şi el. Caută un servitor, pentru că cel pe care 1-a avut, a plecat ieri. Dacă aş putea să aleg, eu niciodată n-aş alege atelierul lui.
In ochii lui se vedea teama care i-a umplut inima. Tata a râs încet.
- Ei, bine, n-aveam de gând să te trimit la Tiras. Pot să te asigur de asta, dar cred că alegerea unui loc de muncă este o responsabilitate prea mare pentru un copil de vârsta ta.
Carmi a simţit că i se ridică o piatră de pe umeri, de pe inimă, de pe minte! A prins marginile de la gâtul burdufului cu mai multă siguranţă, ca tata să toarne înăuntru mai mult.
- Ai găsit deja vreo slujbă pentru mine? a întrebat Carmi. De-abia aştepta să afle răspunsul tatălui.
- Nu, încă n-am ajuns atât de departe. Dar n-ai de ce să te temi.
Tonul pe care vorbea tata era convingător şi îi dădea încredere.
106
Tiras are nevoie de un servitor
- Cu cine ai intenţia să vorbeşti? a insistat Carmi.
- Cred că e mai bine să aştept şi să nu îţi spun nimic până nu voi vedea dacă se poate, pentru că mi-e teamă să nu rămâi dezamăgit.
Carmi şi-a amintit de seara în care tata a venit acasă fără să fi cumpărat mânzul şi era convins că a înţeles cât de mare i-a fost dezamăgirea. Ce mult ar fi dorit ca atunci să fi acceptat mai uşor situaţia.
Tata a legat strâns cu o sfoară gâtul burdufului şi 1-a pus sub smochin. Cei doi au început să umple altul.
Cred că tata a plănuit ceva deosebit, se gândea el, încercând să-şi imagineze ce ar putea fi. îi plăcea destul de mult la Dan, dar el n-a avut niciodată vreun servitor. Apoi, căldărarul, un om cu caracter de bunic, dar toţi servitorii lui erau bărbaţi şi erau foarte pricepuţi.
Orice ar fi, sper să fie bine! Carmi refuza să se gândească la ce s-ar întâmpla dacă nu s-ar descurca. Cu nerăbdare a întrebat:
- Voi lucra în iarna aceasta?
- Nu, după ce vom culege recolta şi vom termina cu aratul şi cu semănatul, te vei ocupa din nou de împletit sfori. M-am hotărât să aştept până vei avea paisprezece ani şi atunci o să te trimit la lucru, pentru că eşti prea tânăr pentru ceea ce am de gând.
Carmi nu era prea încântat de împletitul sforilor, dar va face acest lucru încă o iarnă. Oricum, era mai bine decât să lucreze la Tiras!
Tata a aşezat sub smochin al doilea burduf.
- Trebuie să fim atenţi cu Tiras, i-a spus tata lui Carmi. Dacă vorbeşti mai mult cu el, îţi dai seama că nu e aşa rău cum crezi. Atunci nu ţi-ar mai fi frică de el.

Carmi a zâmbit:

- De unde ştii că mi-e frică de Tiras?
- Dintr-un singur motiv: de obicei te împotriveşti când trebuie să mergi la el la magazin ca să îndeplineşti vreo misiune; orice altceva faci destul de bucuros.
- Cred că ai dreptate, a recunoscut Carmi, gânditor. Atunci s-a gândit pentru întâia dată, ce simte Tiras când oamenii îl tratează cu atâta răceală. Probabil aşa cum fac şi eu, şi-a zis el.
- Mâine vom începe să ducem acasă mierea de struguri şi vinul, a spus tata, când a terminat de umplut al patrulea burduf. Săptămâna viitoare vom presa stafidele în formă de turte şi apoi le vom duce acasă.
Ceilalţi culegeau încă struguri, aşa că tata şi Carmi au început să-i calce pe cei ce erau deja puşi în vasul de sus al teascului.
In timp ce călca strugurii, Carmi îşi imagina cămara plină, aşa cum a fost anul trecut după ce au adunat recolta. Burdufurile de vin atârnau de grindă şi printre ele erau puse vasele pline cu orz, grâu, smochine, miere de struguri, stafide şi vin. El ştia că vinul păstrat în vase de pământ are gust mai plăcut decât cel din burduful de piele. Cu toate acestea, negustorii ismaeliţi preferau să cumpere vinul lor în burdufuri de piele. Oamenii aceia puternici, călătoreau mult prin deşert cu cămilele. Bagajele lor nu puteau fi îngrijite prea bine, aşa că îşi luau marfa în ambalaje care să nu se spargă uşor.
Lui Carmi îi plăcea mult recoltatul strugurilor, deşi simţea că îl oboseşte deja. O caravană de negustori ismaeliţi ar fi un prilej binevenit şi plăcut.

Capitolul 10

Vine o caravană!

- Vine o caravană! Ştirea s-a răspândit repede de la o casă la alta, zorindu-le pe femei să se grăbească cu măcinatul în dimineaţa aceea. Aproape toţi oamenii mergeau în piaţă când venea o caravană, pentru că aducea nu numai bunuri din ţări străine, dar şi ştiri de departe.
Piaţa era o stradă lată, deschisă, înconjurată de magazine. De obicei era situată la poarta cetăţii.
Carmi şi tatăl lui au încărcat pe spinarea lui Dekel, vase mari cu stafide şi vase mici cu miere de struguri. Când au ajuns la piaţă, au întins un preş de trestie pe pământ şi deasupra au montat o tarabă, din patru stâlpi acoperiţi cu o pânză de cort.
- Stai aici şi aranjează vasele în rânduri, până când eu merg să aduc câteva burdufuri de vin, i-a spus tata. Hai Dekel, să mergem!
După ce a terminat ce a avut de făcut, Carmi a studiat piaţa. Tâmplarul Jamin îşi aranja furculiţele şi uneltele de lemn pe un covoraş în faţa magazinului lui. Fermierii au adus linte, fasole, rodii şi grâu. Alţi viticultori, ca tata, au

adus produse din via lor. Au ajuns şi câteva femei cu pâine, prăjituri cu miere, brânză, şi coşuri cu ouă, ca să le vândă. Alţii au adus materiale sau coşuri împletite.
Ochii vioi ai lui Carmi erau când la piaţă, când la strada pe care trebuia să vină tata. Ar fi dorit mult ca tata să ajungă înainte de a veni caravana. Şi-a pus mâna streaşină la ochi, s-a uitat spre sud şi spre Beer-Şeba. încă nu se vedea nici o caravană!
Din toate părţile veneau femei cu coşurile în mână ca să-şi facă cumpărăturile. Copiii se jucau

în orice loc liber pe care îl găseau. Toţi erau bine dispuşi.
Carmi 1-a observat pe Tiras, care trecea printre negustori, ducând cu el măgarul. „Pare foarte încântat. Oare de ce zâmbeşte? Să fie oare aşa de fericit pentru că toţi ceilalţi sunt încântaţi, sau pentru că vine caravana?"
Apoi a văzut un tânăr înalt, uscăţiv, care mergea după Tiras, unul pe care nu 1-a mai văzut niciodată. „Cred că ştiu de ce e aşa fericit. Probabil şi-a găsit un servitor!" Carmi ştia că de obicei, oamenii care caută de lucru umblă fără rost prin piaţă.
Chiar atunci a ajuns tata cu încărcătura de vin, iar restul familiei odată cu el. Mama ducea două coşuri pline cu prăjitură cu stafide. Reba şi Abiah duceau fiecare câte un braţ de coşuri împletite de Reba.
-Acum, pot să plec? a întrebat Carmi, nerăbdător.
- Da, am eu grijă de produse, a răspuns tata.
Carmi s-a îndreptat spre mulţimea de copii încântaţi că sunt la Poarta de Sud. Dar înainte de a ajunge la ei, copiii s-au dat înapoi. Un şeic înalt şi oacheş conducând o cămilă albă a intrat pe poartă. Ornamentele argintii de la gâtul cămilelor zornăiau la fiecare pas. Şeicul însuşi, purta un turban roşu, o robă albă şi cercei de aur.

- Uită-te la el! Sigur e foarte bogat! a strigat Benoni, aşa cum să fie auzit peste larma celorlalţi copii.
Ceilalţi negustori, care veneau în urma lui, nu purtau îmbrăcăminte la fel de luxoasă şi îl urmau pe şeic cu cămilele lor maro. Unele aveau ornamente de bronz care erau aproape la fel de frumoase ca şi cele de aur.
- Icc! Icc! a strigat negustorul cu turban roşu, când a vrut să îngenuncheze cămila lui.
Mormăind şi bombănind, cămila albă a îngenuncheat.
- Icc! Icc! a strigat al doilea negustor.
Scâncind şi împotrivindu-se, a îngenuncheat şi cămila lui.
Carmi, uimit, privea cum negustorii din caravană îşi descărcau cămilele. Fiecare a desfăcut nodurile (numite piedici), şi legăturile au alunecat de pe spinarea cămilelor.
Apoi au început târguielile. Ismaeliţii aveau de vânzare s-au de schimb pentru produse agricole lână şi piele din deşert. Aveau şi condimente din răsărit, perle de sticlă şi vase mici de sticlă din Egipt.
Carmi şi Benoni au colindat piaţa. Benoni avea la el un coş cu ceşti de lemn şi întreba pe fiecare negustor dacă nu vrea să cumpere.
Dar nimeni n-a vrut.
- Voi vinde mai târziu ceştile, a zis el, dând din cap.
- Haide, Carmi, să ne distrăm puţin. Ochii lui căprui se mişcau plini de răutate, în timp ce 1-a luat pe Carmi de braţ şi 1-a tras spre marginea pieţei.
Carmi s-a întors brusc:
- Ce ai de gând să faci?
- Uită-te numai! a răspuns verişorul lui. Carmi era destul de curios, aşa că 1-a urmat.

Benoni a găsit o cămilă, care era puţin mai departe decât celelalte.
- Uite, asta căutam! a spus el, privind înjur. Ei bine, nu e nici un negustor în apropiere. A pus jos coşul şi a scos dalta din tunică, cu şiretenie, spunând:
- Vrei să vezi cum sare?
- Nu, a răspuns Carmi, cu vocea-i răguşită.
Benoni a făcut urechea surdă şi a înţepat cămila într-o parte cu dalta.
Cămila a dat doar din coadă, ca şi când s-ar fi apărat de muşte şi a continuat să rumege.

- Mai bine potoleşte-te, i-a zis Carmi, dându-se înapoi. Cămilele sunt rele şi muşcă.
- O, nu mi-e teamă, s-a făIit Benoni. Nu mă poate ajunge. Şi zicând aşa, a înfipt mai tare dalta.
Cămila a dat din nou din coadă şi a întors puţin capul într-o parte.
- Te rog, las-o în pace! 1-a rugat din nou Carmi, făcând câţiva paşi în spate. Când Benoni se pregătea s-o înţepe iar, cămila şi-a întors capul şi 1-a stropit cu scuipatul ei urât mirositor.
Benoni a sărit înapoi, surprins.
- Tu... tu... şi a ameninţat-o cu pumnul.
Băieţii au auzit pe cineva strigând furios şi s-au întors să vadă ce se întâmplă. Un negustor fugea spre ei, amenințându-i cu mâna şi strigând ceva, într-o limbă pe care n-o puteau înţelege.
Cei doi verişori au alergat spre cel mai apropiat magazin şi s-au ascuns după el. Benoni râdea înfundat:
- Nu ţi-am spus că ne vom distra? - 1-a întrebat el pe Carmi.
Carmi s-a muşcat de buză şi s-a încruntat puţin. N-a
112
Vine o caravană!
fost ideea lui să se distreze.
Puţin mai târziu, Benoni a început să strige:
- Coşul meu! Am lăsat coşul lângă cămilă. A ieşit repede de după magazin şi a zis:
- Negustorul a plecat. Haide să-1 luăm.
Cu mare atenţie, cei doi s-au strecurat spre cămila lângă care şi-a lăsat Benoni coşul, dar nu mai era acolo.
- Ce-am să mă fac acum? a mormăit Benoni.
- Credeam că te vei distra, i-a răspuns Carmi, liniştit. Benoni a ridicat nepăsător din umeri.
- Ticălosul! Pot să fac alte căni, dar coşul era al mamei. Cu siguranţă mă va întreba ce s-a întâmplat cu el. Trebuie să găsesc o explicaţie.
- Poate, dacă te uiţi în jur, ai putea găsi hoţul, a zis Carmi.
- Bună idee, a spus Benoni, ridicând bărbia. Şi-a pus mâna streaşină la ochi şi a început să cerceteze fiecare negustor.
- Iată-1! a strigat Benoni şi a alergat după un ismaelit îmbrăcat cu o robă maro, care avea un coş în mână.
Carmi n-a vrut să mai intre în vreun bucluc şi s-a hotărât să se întoarcă la tatăl lui. Dar înainte de a ajunge la el, 1-a oprit negustorul cu turban roşu şi 1-a întrebat în felul lui sacadat:
- N-ai putea să-mi repari cureaua aceasta? Carmi a luat cureaua, murmurând:
- Ba, cred că da.
- Grăbeşte-te, i-a spus negustorul, întorcându-se la afacerile lui. Carmi s-a strecurat prin mulţimea din piaţă, cât a putut de repede, apoi a alergat la atelierul lui Dan, pantofarul. Dintr-o privire şi-a dat seama că Dan nu e acolo.
113
Carmi din Iudeea
„Cred că este la piaţă," şi-a zis el. Câteva clipe a stat în loc, neştiind ce să facă. Apoi, s-a hotărât: „O voi repara
"
eu.
Masa de lucru a lui Dan era plină de bucăţele de piele şi de unelte. Carmi a căutat până a găsit o sulă. Apoi, a pus cap la cap cele două părţi ale curelei şi a aşezat deasupra o bucată de piele, aşa cum a văzut el că făcea bunicul. A făcut nişte găurele mici pe margini. Apoi a pus aţă în acul de os a lui Dan, singurul pe care 1-a găsit şi-a cusut bucăţile una de cealaltă. Cu fiecare clipă era tot mai încântat de ceea ce a reuşit să facă. Dar când să lege ultimul nod, acul s-a rupt în două.

- O, nu! a strigat el, disperat. Cu degetele tremurând a luat cele două bucăţi din ac şi le-a pus împreună pe masă, acolo unde a găsit acul. Toată bucuria lui s-a risipit. în loc să fugă spre piaţă, a mers la pas.
Când a ajuns, negustorul cu turban roşu lega un burduf de vin pe spatele cămilei.
- Iată cureaua, a spus el, cu voce umilă.
Cerceii de aur ai negustorului au zăngănit când s-a aplecat să o vadă.
- Ai reparat-o tu, singur? 1-a întrebat el.
- D-da, a răspuns el, timid.

Un bănuţ reprezintă cam un cent şi jumătate în bani americani. Plata pentru o zi de muncă era cam de 13 bănuţi.

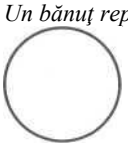

Mărimea actuală

Vine o caravană!

Negustorul a căutat în săculeţul lui de piele şi i-a dat doi bănuţi de bronz.
- Ai făcut o treabă bună! a spus negustorul.
O clipă, Carmi s-a uitat uimit la bani. Doi bănuţi pentru că i-a reparat cureaua! Nu se aştepta la vreo răsplată.
- Mulţumesc, a spus el, apoi a strecurat monezile în sacul de bani.
A pornit spre taraba tatălui, dar simţea o apăsare, căci banii nu îi aparţineau lui, cu adevărat.
- Poate ar trebui să-i plătesc lui Dan acul, şi-a zis el. „Dar Dan nu va şti niciodată cine i 1-a rupt şi apoi,
n-am făcut-o intenţionat," şi-a zis el.
Totuşi, nu era mulţumit. Nu ar fi vrut să cadă în dizgraţia pantofarului, pentru că Dan era un povestitor bun, care se interesa în mod deosebit de tinerii din Hebron. „Să văd ce va zice tata," a hotărât el.
în piaţă nu mai erau mulţi localnici, pentru că mare parte din ei s-au întors acasă, în timpul zădufului zilei. Un cor de proteste, de mârâieli şi gâlgâieli se ridica din locul unde erau cămilele, în timp ce negustor după negustor îşi scula cămilele lovin-du-le după ceafă. Când îi

Rodia este un fruct mare (cu diametrul de aproximativ 10 cm) şi are interiorul suculent, de culoare roz. înăuntru are sâmburi crocanţi albi, acoperiţi de pulpă roşiatică. Seminţele şi pulpa se mănâncă împreună şi au o aromă caracteristică, reconfortantă.

venea rândul, fiecare cămilă, se legăna pe picioare. Negustorii se alăturau caravanei care s-a format dincolo de poarta cetăţii.

Când a ajuns Carmi, tatăl lui îndesa un val de lână într-una din desagile lui Dekel.

- Ai vândut tot ce am adus? a întrebat Carmi.

- Nu, au mai rămas trei vase de smochine. In drum spre casă, oprim pe la Tiras ca să îi dăm unul lui. Cu siguranţă vor veni şi alte caravane în timpul iernii, şi vom reuşi să vindem tot ce avem de vânzare, a adăugat el.

- Ai văzut tânărul care era cu Tiras? a întrebat Carmi.

- Da, l-am văzut.

- Cine este? De unde a venit? Va lucra pentru Tiras? Tata a zâmbit. Toate întrebările acestea mi le-am pus şi

eu. Dacă Tiras va fi acasă când trecem pe la el, îl putem întreba.

Tata 1-a luat pe Dekel de frânghie şi arătând spre coşul de rodii de lângă măgar, a zis:

Carmi, poţi să le duci tu.

Carmi a luat coşul de toartă.

- Hmm! Mi-era aşa poftă să mănânc rodii. îmi pare bine că ai cumpărat!

în drum spre casă i-a spus povestea cu acul.

- Şi uite, negustorul mi-a dat asta, a zis el, arătându-i cei doi bănuţi.

- Când stricăm ceva ce nu este al nostru, avem obligaţia să-1 reparăm sau să-1 plătim, i-a amintit tata.

- M-am gândit că aşa vei spune, a mărturisit Carmi.

- Hoo, Dekel, a poruncit tata. A tras scurt de frânghie şi a aşteptat să treacă strada câţiva oameni.

Carmi, dus pe gânduri, ţinea banii în mână.

- Dar mâine este ziua mea, i-a amintit el, tatălui. N-aş

Vine o caravană!

putea să aştept până săptămâna viitoare?

De când a aşteptat el să împlinească treisprezece ani. N-ar fi vrut ca acum să-şi strice ziua cu un lucru atât de neplăcut.

Tata a zâmbit, înţelegător.

- Cred că te vei bucura mai mult de ziua ta, dacă îi vei plăti lui Dan astăzi, sau mâine dimineaţă.

întâlnind privirea tatălui, Carmi a înghiţit în sec şi îşi simţea inima grea.

- Am putea opri la magazinul pantofarului, după ce mergem la Tiras? a întrebat el.

- Bineînţeles, cred că vei putea discuta cu Dan. Nu e un obicei bun să foloseşti uneltele cuiva, fără să îi ceri voie, dar nu cred că Dan se va supăra.
Carmi nu se temea de Tiras când era cu tata, şi i-a părut rău că nu l-au găsit acasă, când au oprit să îi lase stafidele.
Nici Dan n-a fost acasă şi Carmi ştia ce înseamnă asta. Ce mod ciudat de a-ţi aniversa ziua de naştere!

116
117
Carmi din Iudeea

Capitolul It

Carmi plăteşte acul

în ciuda regretelor sale, a doua zi, imediat după răsăritul soarelui, Carmi s-a dus să plătească acul rupt. Pantofarul nu era un om rău, dar Carmi nu ştia ce ar putea gândi el despre un om care s-a amestecat în lucrurile din atelier, în lipsa lui.
Când a intrat, Carmi a văzut că Benoni era deja acolo şi stătea sprijinit de masa de lucru. Dar Benoni era schimbat. Ceva nu era în regulă cu el. Ce să fie, oare? Cu mâinile îndoite şi capul plecat, arăta ca şi când ar fi pierdut un bun prieten. Carmi nu l-a mai văzut niciodată atât de trist şi nu putea să-şi imagineze ce lucru groaznic i s-a putut întâmpla.
Dan şi-a ridicat privirea de la cusut şi l-a salutat:
- Salut, tinere. Ce te aduce aici aşa de dimineaţă? Şi fără să aştepte, a continuat: Benoni tocmai mi-a povestit despre cănile lui.
Carmi s-a uitat la Benoni şi se gândea dacă i-a spus toată povestea.
Dan a continuat:
118

119
Carmi din Iudeea
- Trebuie să fiţi atenţi la negustori, că unii din ei sunt nişte hoţi, nişte prefăcuţi!
Carmi muta banii dintr-o mână în cealaltă şi a tuşit ca să-şi curăţe gâtul, dar Dan continua să vorbească.
- Unul cu tunică maro şi cu turban alb se uita la sandalele mele şi eu m-am întors cu spatele, câteva clipe, să vorbesc cu un alt client.
Pocnind din degete, Dan a continuat:
- Exact în momentul acela a plecat luând şi o pereche de sandale.
- Mulţi negustori sunt îmbrăcaţi la fel, a constatat Benoni cu amărăciune. De aceea n-am ştiut sigur care mi-a luat coşul.
- Eu l-aş recunoaşte pe ticălosul care mi-a luat sandalele, a zis Dan. Nu pot uita faţa lui fioroasă, ca a unui uliu!
- Ai reuşit să recuperezi sandalele? A întrebat Benoni, încet.
- Nu. Nu cred că avea rost să încerc. Un om care fură şi minte, ca să îşi acoperă hoţia, aşa că mi-am dat seama că eu eram cel care pierde.
- De unde ştii că n-a fost altcineva? a întrebat Carmi, care aproape că a uitat ce caută acolo.
- Singura persoană care a fost aproape de tejghea atunci, era Jamin şi ştiam că nu e el făptaşul. Unii oameni sunt destul de şireţi ca să te jefuiască şi atunci când eşti cu ochii pe ei, dar Jamin nu ar face aşa ceva. Niciodată nu am avut vreo neplăcere cu el. Nu putea fi decât hoţul acela ismaelit. Din fericire, nu sunt toţi ca el!
- Uite, Benoni, am reparat găleata.
Benoni s-a îndreptat încet şi s-a întins să ia găleata.

- Trebuie să plec.
120
Carmi plăteşte acul
Şi fără să privească înapoi, a ieşit afară.
- Ne vedem după-amiază, a zis Carmi, gândindu-se, ce anume ar fi putut să-1 întristeze atât de mult pe Benoni. Cu siguranţă, nu erau cănile furate!
- Şi acum, tinere, cu ce te pot ajuta? a zis Dan, către băiatul care a rămas în magazin.
Faptul că Dan aprecia sinceritatea, 1-a făcut pe Carmi mai curajos. Cu o atitudine de comerciant, a pus pe masă un bănuţ, spunând:
- Eu... oh... am rupt un ac de-al tău şi am venit să îl plătesc.
- Deci tu erai! Dan nu părea deloc încurcat; şi parcă nici n-a observat banii. Mi-am dat seama că a fost cineva în atelier, pentru că uneltele nu erau aşa cum le-am lăsat eu.
A aranjat câteva scule şi a continuat:
- Apoi, mai era şi acul rupt. M-ar interesa ce s-a întâmplat, dacă vrei să-mi spui.
Carmi şi-a mai revenit, fiind sigur că Dan îl va înţelege.
- Ieri, şeicul mi-a dat o curea să o repar, a început el. Apoi a povestit toată întâmplarea.
- Nu-i nici o problemă, 1-a asigurat Dan. Acul era vechi şi nu-1 prea foloseam.
A împins bănuţul spre Carmi şi a adăugat:
- Nu-mi datorezi nimic. Eu oricum, prefer acele de bronz, în locul celor de os.
Şi a arătat spre o bucăţică de piele în care erau implântate câteva ace care luceau.
- Eu cred că tu meriţi o parte din plată, a afirmat Carmi şi s-a întors să plece.
- Stai! Aici e mai mult decât partea mea.
121
Carmi din Iudeea
Dan s-a uitat liniştit la bănuţ câteva clipe; apoi s-a lovit peste genunchi şi a sărit, spunând:
- Ştiu ce să fac ca să fie bine.
Carmi 1-a urmărit cum se îndrepta spre cealaltă parte a magazinului. în timp ce mergea şchiopătând din cauza piciorului mai scurt, capul i se balansa, când sus, când jos.
Dan a căutat printre bucăţelele de piele până când a găsit ce voia. S-a întors din nou pe scăunel şi a pus pe masă două bucăţele de piele de capră.
- Ce zici, ţi-ar plăcea o traistă? Nu ai, nu-i aşa? Carmi a ezitat.
- Sau ai vrea altceva? a întrebat Dan.
- O praştie!
Cuvintele i-au ieşit pe gură înainte de a le fi putut opri. Râsul zgomotos al lui Dan s-a răspândit în tot magazinul.
- O, bineînţeles, fiecare băiat îşi doreşte o praştie. Din una din bucăţi, a tăiat cu multă îndemânare o fâşie
lungă; apoi a tras un fir, dintr-un sul de pe masă. în câteva minute a făcut o praştie.
- Uite, a spus el, dând-o lui Carmi.
- Mulţumesc, a răspuns el prinzând-o de capete şi învârtind-o deasupra capului. Nu se aştepta ca vizita lui la Dan să ia o asemenea întorsătură!
- A rămas destul pentru o trăistuţă, a observat Dan. Ce zici?
Carmi s-a apropiat de masă şi s-a uitat la pielea neagră.
- Dar, parcă...
- Sunt doar nişte bucăţele, a insistat Dan. Dacă părinţii tăi îţi dau voie, vino cu ele la iarnă, într-o zi când plouă şi nu puteţi lucra la câmp şi te voi ajuta să faci o traistă
122
Carmi plăteşte acul

O praştie

mică.
Carmi i-a mulţumit din nou şi a luat bucăţelele de piele. Zâmbea, cu colţul buzei, căci vizita la Dan nu a stricat deloc ziua lui de naştere! Mergând în jos pe stradă, după ce a ieşit din magazin, a fost însoţit de melodia pe care o cânta Dan, din toată inima. Carmi era convins că pantofarul se bucură atunci când poate face vreun favor celorlalţi oameni.
- Mamă, crezi că e bine dacă Dan mă ajută să fac o trăistuţă, la iarnă? A întrebat el, când a intrat în curte. Mi-a dat pielea aceasta şi a spus că mă va ajuta.
Mama s-a tras înapoi de lângă cuptor, spunând:
- Nu văd de ce n-ar fi bine.
Carmi se uita la ea cum pune lemnele unul câte unul în partea de jos a cuptorului. De ziua lui, a invitat familia unchiului Caleb la cină şi a început deja să pregătească mâncarea.
- Mamă, mi-ar plăcea să mâncăm pe acoperiş în seara aceasta, dacă se poate, a spus el, după ce a împăturit cu grijă bucăţile de piele şi le-a pus în săculeţ împreună cu bănuţul ce i-a rămas.
- E o idee bună, a zis mama. Aşa vom face dacă nu suflă prea tare vântul, ca să ridice praful. Ştii că aseară a suflat destul de tare. Dacă vrei să mâncăm pe acoperiş, trebuie ca tu şi Abiah să măturaţi praful de acolo.
Reba şi-a ridicat privirea de la aluatul pe care îl

frământa.
- Abia aştept să înceapă ploile, a spus ea, accentuând fiecare cuvânt. Tot ce e în casă e plin de praf.
Spre marea ei dezamăgire, în sezonul secetos, în Iudeea este mult praf.
Carmi şi Abiah au măturat acoperişul de câtva ori, umezind mereu măturile; apoi au alergat peste tot unde îi trimitea mama şi Reba, în timp ce ele făceau curăţenie în casă.
In ziua aceea, vremea a rămas frumoasă. Când s-a apropiat vremea cinei, cei doi băieţi au pus pe acoperiş covoraşe, ca să poată şedea familia lor şi musafirii.
Tata s-a întors de la vie şi a dus sus masa lor scundă.
Când a ajuns familia unchiului Caleb, totul era gata. Mama a adus un castron aburind, în care era carne de prepeliţă, iar Reba un castron cu ciorbă. Ceilalţi membrii ai familiei au adus linte, pâine proaspătă, pişcoturi cu miere şi un vas plin de rodii şi struguri târzii. Masa nu era una obişnuită, ci una festivă. Familia lui Carmi avea asemenea mâncare numai la ocazii speciale.
Unchiul Caleb a rostit rugăciunea pentru binecuvântare, apoi au început să mănânce bărbaţii. Carmi şi-a înfipt dinţii într-o bucată de prepeliţă şi carnea s-a desfăcut de pe os. Era delicioasă!
Tata, liniştit, a înmuiat o bucată de pâine în ciorba fierbinte şi a mâncat-o. Apoi s-a întors spre unchiul Caleb şi 1-a întrebat:

- Ieri, împreună cu Tiras era un tânăr înalt, un străin care nu este de pe aici. Nu cumva ai aflat cine este?
- II cheamă Hadar. Kenan spune că e de la sud de Beer-Şeba.
- La sud de Beer-Şeba? A repetat tata. Atunci, n-a fost

păstor?
- Ba da, ai dreptate, a intervenit Kenan. Avea grijă de oile tatălui lui. Spune că vrea să încerce să trăiască la oraş, căci s-a săturat să lucreze din greu pentru un câştig mic.
- Atunci, are să lucreze pentru Tiras? Carmi a rostit întrebarea care îi stăruia în minte.
- Aşa zice, a răspuns Kenan.
- Dacă nu mă înşel, se va sătura repede şi de munca aceasta, a spus unchiul Caleb, mai ales dacă urmăreşte să ducă o viaţă uşoară.
- Tiras plăteşte bine - după cum poate un olar, a spus tata, dar cred că Hadar îşi va da seama curând că nimeni din Hebron nu se îmbogăţeşte din olărit.
- Ce vârstă are Hadar? a vrut Carmi să ştie.
- Şaptesprezece ani, a răspuns Kenan.
- Am crezut că are mai mult. Nu cumva a fugit de acasă? A întrebat Carmi. Ochii lui negri, larg deschişi arătau cât este de surprins.
Kenan a răspuns serios:
- Aşa se pare. A spus că tatăl lui 1-a rugat să nu plece, dar el nu 1-a ascultat.
- Asta e destul de trist.
Tata a dat din cap, cu durere.
- Legea lui Dumnezeu porunceşte

Porunca a 5-a

„ *Cinsteşte pe tatăl ; tău şi pe mama ta, cum ţi-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, ca să ai zile multe şi să fii ■ fericit în ţara pe care ţi-o dă Domnul, Dumnezeul tău."* Deuteronom 5:16

copiilor să-şi cinstească părinţii, iar autorul Proverbelor spune: „Nesocotitul dispreţuieşte învăţăturile tatălui său". Mă întreb dacă Hadar ştie asta.
- Poate tatăl lui nu 1-a învăţat să păzească poruncile, s-a gândit unchiul Caleb.
- S-ar putea. Dar dacă vine la serviciile de la sinagogă, va avea ocazia să studieze Legea, a subliniat tata. Sper să îi fie de folos.
Toţi cei ce au studiat Legea Mozaică ştiau bine că trebuie să respecte poruncile lui Dumnezeu dacă vor să fie binecuvântaţi.
Apoi, bărbaţii au discutat despre alte ştiri pe care le-au aflat în piaţă, în timp ce se înfruptau din mâncarea delicioasă. Carmi a desfăcut o rodie şi şi-a umplut gura cu sucul ei delicios şi cu sâmburii albi, crocanţi. Se mira de ce Benoni, care de obicei are de spus o mulţime de lucruri, de data aceasta stă atât de tăcut.
Când au terminat de mâncat, s-au rugat din nou şi apoi a venit rândul femeilor să servească masa.
- Benoni, ce ţi s-a întâmplat? 1-a întrebat Carmi, când stăteau amândoi într-un colţ al acoperişului.
Benoni stătea cu un picior sprijinit de zidul care înconjura acoperişul şi privea peste Hebron.
- Păreai aşa de trist când te-am văzut azi-dimineaţă, a insistat Carmi.
Benoni s-a forţat să zâmbească.
- Era normal să fiu. Tata a văzut ce am făcut ieri în piaţă. A zis că din moment ce nu ştiu ce trebuie să fac cu o daltă, o va păstra el câtva timp.
Deci asta era!

- Ai găsit coşul? a întrebat Carmi.
- Nu. Când l-am ajuns pe negustor, mi-am dat seama

că nu era al meu coşul pe care îl avea. Oricum, ceştile mele nu erau destul de bune ca să le poată vinde, a spus el cu umilinţă. Apoi şi-a ridicat bărbia, zicând: într-o zi voi deveni un tâmplar bun.
Cei doi se uitau după Abiah, care se juca jos în stradă cu un căţel rătăcit. Nu după mult timp s-au întors femeile de la fântâna din oraş cu ulcioarele pe umăr. Rezervoarele din Hebron erau goale, de aceea căratul apei era una din grijile zilnice.
Din când în când, câte un fulger străbătea cerul, arătând că în curând va începe sezonul ploios. Băieţii erau veseli, căci ştiau că aceasta aduce sfârşitul căldurii toride. Apoi au apărut câteva stele.
- Ce ai făcut la Dan la magazin azi-dimineaţă? A întrebat Benoni.
Carmi i-a povestit despre curea şi despre acul rupt. Benoni îşi dădea ifose:
- Am văzut că ai dat ceva negustorului care se purta ca un rege. Sper că te-a plătit destul de bine.
Carmi a înghiţit.
- Când am încercat să-i plătesc, Dan a spus că un bănuţ e prea mult pentru un ac, aşa că mi-a făcut asta. A tras praştia din interiorul mantiei şi i-a dat-o lui Benoni.
- Mi-ar plăcea să am şi eu una! a exclamat Benoni, învârtind-o deasupra capului. Dacă n-am fi în oraş, am putea să o încercăm.
înainte ca Benoni să fi obosit să învârtă praştia, a sosit vremea să plece acasă.
După plecarea lor, tata 1-a oprit pe Carmi, când erau în curte:
- Benoni era aşa de trist. Sper că nu i-ai făcut tu ceva.
- Nu, din câte ştiu, nu. Cred că era îmbufnat din cauză

că i-a luat unchiul Caleb dalta. Apoi i-a povestit ce a făcut Benoni în piaţă.
Tata a respirat adânc.
- Cred că eşti destul de mare ca să înţelegi. Unchiul Caleb a discutat cu mine despre comportarea lui Benoni. El îşi dă seama că a fost prea absorbit de vânzarea uleiului de măsline în locuri îndepărtate şi 1-a lăsat pe Benoni să facă ce-i place în ultimii ani - şi asta n-a fost bine pentru Benoni.
- Oare de asta era aşa de supărat - pentru că s-a obişnuit să facă numai ce-i place lui? A întrebat Carmi.
- Mi-e teamă că da, a răspuns tata, gânditor. Dar nu ar trebui să-i permită lui Benoni să stea supărat. E aşa de rău, ca şi când ai chinui un animal al altcuiva, sau chiar mai rău. Dacă copiii nu învaţă să asculte de părinţi de bună voie, când sunt încă mici, de obicei le este greu să se supună Legii lui Dumnezeu când sunt mai mari. Sper că unchiul Caleb va continua să-1 îndrume pe Benoni şi să-1 corecteze, pentru că e destul de tânăr şi are încă nevoie.
înainte de a fi mers la culcare, Carmi i-a arătat tatălui bucăţelele de piele.
- Ar trebui să înveţi cât poţi de mult, în timp ce te ajută Dan, spuse tata. A şti să lucrezi cu piele îţi poate fi folositor cândva.

Capitolul 12

Sărbătoarea corturilor

Zilele erau senine şi strălucitoare. Totul părea curat şi nou, acum când primele ploi de toamnă, (numite în Biblie „ploile timpurii") au curăţit praful de peste tot. Carmi şi Benoni cântau,

împreună cu ceilalţi călători, imnuri de laudă. Deoarece ziua ispăşirii, zi de post şi de mărturisire a păcatelor trecuse, ei urcau spre Ierusalim, la Sărbătoarea corturilor.
Mai târziu în acea zi un grup de băieţii, mergeau înaintea celorlalţi călători.
Nu după mult timp Carmi s-a oprit arătând spre un animal negru, ascuns pe jumătate într-o strungă.
- Uitaţi, o capră rătăcită! a exclamat el. Câţiva băieţi s-au oprit şi ei să vadă.
- Probabil e flămândă, a zis Benoni, văzând-o ciugulind ramurile goale ale unei tufe mici.
Dealurile nu erau încă înverzite în urma ploilor timpurii.
Abiah s-a înghesuit printre băieţii mai mari, până a reuşit să vadă şi el capra din vâlcea.
- Poate e ţapul pentru Azazel, a spus Abiah.
128
129
Carmi din Iudeea
- Nu, nu se poate să fie, a răspuns Carmi, gânditor.
- De ce, nu? E singur — singurel, a zis Abiah.
După calendarul evreiesc, în luna a şaptea erau trei sărbători deosebite:
1. în prima zi a lunii - Sărbătoarea trâmbiţelor
(trompetelor) (Numeri 29:1-6);
2. A zecea zi - Ziua ispăşirii (Numeri 29:7-11);
3. Din ziua a cincisprezecea până în cea de-a douăzeci
şi doua zi, Sărbătoarea Corturilor (Numeri 29:12-14).
- Pentru că un om îl duce într-un loc pustiu, unde nu locuieşte nimeni. E atât de departe, încât ţapul nu se poate întoarce singur, niciodată, şi nici noi nu vrem să se întoarcă, pentru că poartă păcatele noastre, a explicat Carmi.
Abiah a ascultat, dar nu era convins.
- Uite, vine tata. Haide să îl întrebăm, a zis Carmi. Băieţii mai mari au plecat înainte, lăsându-
1 pe Abiah
cu cei mai vârstnici. înainte de a fi ajuns prea departe, unul din ei a arătat spre dealurile din apropiere.
- Ia uitaţi-vă acolo! Sunt nişte câini sălbatici care mănâncă un... nu ştiu ce, dar par foarte înfometaţi.
- Haideţi să îi alungăm! a propus alt băiat. Benoni şi alţi câţiva băieţi au început să strige şi să arunce cu pietre după câini. Doi dintre ei, galben-maronii şi-au arătat colţii şi s-au tras câţiva paşi înapoi, dar un câine-lup mare şi gri, a mârâit furios. Stătea pe animalul ucis şi nu se clintea de acolo.
- Benoni, lasă în pace câinii! Sunt periculoşi şi te pot ataca dacă îi înfurii, a zis unchiul Caleb.
130
Sărbătoarea corturilor
Benoni a lăsat jos pietrele din mână.
- De aici încolo să nu mai alergaţi, i-a poruncit tata lui Carmi.
Ceilalţi taţi i-au povăţuit la fel. După următorul deal, călătorii au întâlnit o turmă de capre.
- Nu aţi văzut o capră rătăcită? Nişte câini sălbatici mi-au împrăştiat turma şi au ucis un ied, a explicat el. Le-am găsit pe toate, afară de una.
- Era o capră pe râpa din spatele nostru, în stânga, a zis Carmi. Şi de cealaltă parte a drumului am văzut nişte câini sălbatici.
Căprarul s-a încruntat.
- Era printre ei şi un câine-lup, gri? -Da!
- Acela este.
A scos din traistă o piatră, spunând.
- De data asta îl omor! Am mai încercat o dată, dar nu l-am nimerit.

A coborât dealul grăbit, şi în urma lui, toate caprele ţopăiau.
După aceea, Carmi a mers lângă tatăl lui. Intre ei s-a statornicit un sentiment de prietenie, în timp ce discutau ultimele întâmplări din Hebron.
- Ai auzit că Hadar s-a săturat să lucreze la Tiras? a întrebat Carmi.
- N-am auzit, dar nu mă surprinde. Dacă a terminat cu atelierul olarului, sper că se va întoarce acasă şi nu va căuta un alt loc de muncă.
Carmi se simţea în siguranţă, căci ştia că tata nu are intenţia să-1 angajeze la Tiras, dar mai târziu a început să-1 frământe o altă întrebare. „De ce a zis aşa tata, când

f

\

Ziua ispăşirii

Leviticul 16:3-28 Numeri 29:7-11
Ziua ispăşirii era o zi sfântă, o zi de odihnă, cea mai importantă zi din an.— Toţi iudeii posteau în această zi pentru a-şi arăta regretul faţă de păcatele săvârşite în anul precedent. De asemenea se bucurau înaintea •Domnului pentru că păcatele le erau iertate.

Jertfe pentru preoţi:

Jertfa pentru păcat	*1 taur*
Arderea de tot	*1 berbec*

Jertfe pentru popor:

Jertfa pentru păcat	*2 ţapi*
Arderea de tot	*1 berbec*

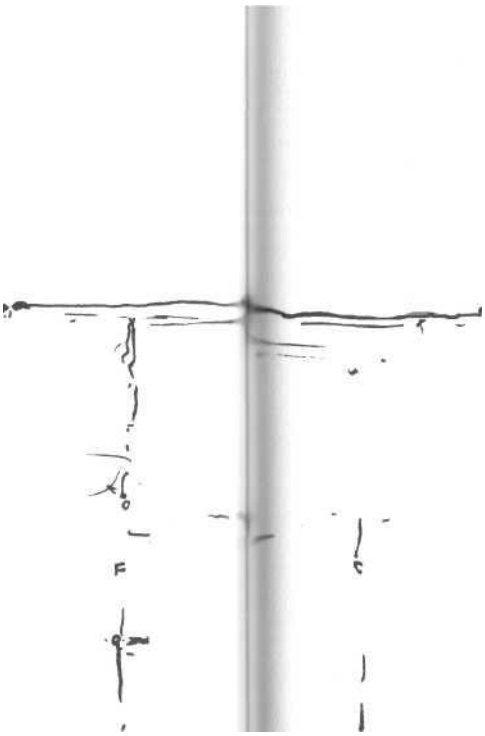

Jertfa pentru păcat, adusă prin jertfirea celor doi ţapi era făcută astfel:
Unul era sacrificat şi cu sângele lui se stropea capacul ispăşirii din Sfânta Sfintelor. Apoi jertfa era arsă complet.
Preotul punea mâna pe capul celui de-al doilea ţap şi mărturisea păcatele

întregului popor. Apoi, ţapul era dus de un
om într-un loc pustiu ca să poarte acolo
păcatele întregului popor.
După aceea se jertfea, un taur tânăr, un berbec şi şapte miei care se serveau împreună cu darul lor de mâncare şi' jertfele de băutură.
****

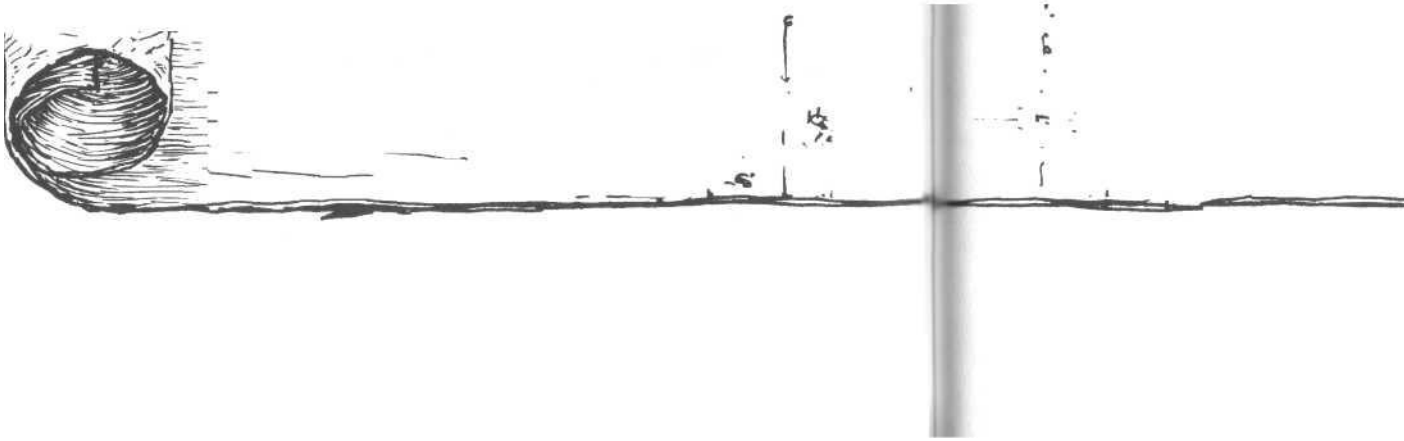

132
133
Carmi din Iudeea
Sărbătoarea corturilor
i-am arătat bucăţile de piele de la Dan? Oare are intenţia să mă trimită acolo să lucrez?"
Această idee îl încânta pe Carmi, pentru că ar fi lucrat la Dan cu mult mai multă plăcere decât în orice alt loc din Hebron. Plin de speranţă a întrebat:
- Crezi că ar fi bine pentru mine să lucrez în atelierul lui Dan?
Tata a ezitat puţin, înainte de a răspunde.
- Da, ar fi un loc bun, într-un fel, dar nu cred că Dan are nevoie de un servitor. îţi spun eu când găsesc ceva ce ţi se potriveşte. Trebuie doar să ai răbdare.
Tonul lui arăta că a încheiat subiectul acesta şi cei doi au mers mai departe discutând despre istoria poporului lor - tema favorită a tatălui său.
- Ia uitaţi-vă la corturile acelea! - a exclamat Abiah, cu uimire, după două zile de călătorie. Grădinile de măslini care erau în afara zidurilor Ierusalimului păreau pline de corturi şi oamenii se străduiau să construiască mai multe.
- Tată, câţi oameni crezi că vor fi în Ierusalim la sărbătoare?
- Peste două milioane, aş zice eu.
După ce au intrat în Ierusalim, Carmi a observat că în toate părţile pe unde se uita era plin de corturi. Erau pe străzi, în pieţe, pe acoperişuri şi ştia că erau şi prin curţi, deşi nu putea să-i vadă.
- Pacea să fie cu voi toţi, a salutat bunica, atunci când a ajuns familia unchiului Caleb şi a lui Carmi.
După ce i-a primit în casă, bunica a spus nepoţilor:
- Bunicul nu este acasă acum. S-a dus după un transport de crengi de salcie.
Arătând spre grămada de pari, frunze de palmieri şi
134
ramuri de măslini de lângă scară, a continuat:
- Puteţi să le duceţi pe acoperiş, dacă vreţi.
Tata şi unchiul Caleb s-au dus să cumpere mâncare, pentru săptămâna care urma; iar Carmi, Abiah, Kenan şi Benoni au dus bucuroşi materialele pe acoperiş. Pe când au terminat, au auzit pe cineva fluierând afară.

- A venit bunicul! a strigat Abiah. Carmi a alergat să deschidă uşa.
- Băieţi, mă ajutaţi la descărcat? a întrebat bunicul, după ce a strecurat pe uşă măgarul său încărcat.
Bucuroşi, băieţii au făcut ce li s-a cerut.
Fiecare a dus pe acoperiş câteva braţe de crengi. Apoi, bunicul, cu ajutorul nepoţilor a început să construiască acolo nişte adăposturi.
- Abiah, ştii de ce locuim în corturi şapte zile pe an? a întrebat el, împletind frunzele de palmier în peretele din pari de lemn.
- Ne ajută să ne amintim cum s-a îngrijit Dumnezeu de părinţii noştri, după ce au ieşit din Egipt, a răspuns el, prompt.
- Bravo, a zis bunicul. Apoi a început să cânte o cântare de eliberare, iar băieţii i s-au alăturat.
Nu după mult timp, s-au întors tata şi unchiul Caleb şi cu ajutorul lor, corturile au fost gata imediat. în fiecare cort au adus saltelele de dormit şi câteva vase.
în timp ce lucrau, savurau aroma plăcută ce venea de la bucătărie şi de la cuptorul bunicii. Femeile erau ocupate cu pregătirea mâncărurilor pentru sărbătoarea din ziua următoare.
La apusul soarelui, trei sunete din trâmbiţa de argint de la Templu, au anunţat că e vremea să înceteze lucrul.
Bunicul şi bunica împreună cu cele două familii s-au

adunat pe acoperiş, unde s-au bucurat de o adiere plăcută, înainte de a merge la culcare.
Locuind în Ierusalimul de sus, acoperişul bunicului oferea o vedere excelentă asupra oraşului. De unde stătea, Carmi putea să vadă palatul împăratului şi fortăreaţa Antonia, dar cel mai bine se vedea Templul.
Luna atârna deasupra Muntelui Măslinilor iar razele ei argintii jucau printre turnurile aurii ale Templului. Stelele au apărut una după alta. îi trăgeau cu ochiul lui Carmi, printre frunzele cortului lor, după ce au mers toţi la culcare. El s-a încolăcit în mantie ca să poată dormi mai bine, căci noaptea era răcoroasă.
Dimineaţa, evreii, atât cei de departe cât şi cei de aproape s-au adunat să se închine la Templu. Fiecare ducea în mâna dreaptă câte o ramură de mirt, de palmier şi de salcie, legate împreună, iar în mâna stângă o ramură de lămâi.
Din locul unde stătea, Carmi putea să vadă bine ce se petrece acolo. Un preot îmbrăcat într-o mantie albă de in, s-a întors de la Scăldătoarea Siloamului cu un ulcior auriu de apă. Acesta era însoţit de un şir de preoţi bucuroşi. Ceilalţi preoţi s-au întors din Valea Chedronului şi duceau ramuri de salcie. Le-au aşezat sub formă de boltă deasupra altarului pentru arderea de tot.
Cele nouă sunete ale trâmbiţei de argint, au anunţat începutul închinării. Carmi, împreună cu întreaga adunare, s-au întors plini de reverenţă spre altar şi spre Sfânta Sfintelor.
Un preot a turnat apă înaintea Domnului în timp ce altul a turnat vin. Ceilalţi preoţi au început să jertfească

x T

Sărbătoarea Corturilor

Numeri 29:12-38 \§
Pe lângă jertfele de dimineaţă şi de] .seară, Legea poruncea să fie aduse încă \199 de jertfe cu darurile lor de mâncare şi de băutură.
Ziua 1
2 3 4 5 6 7
boi 13

12 11 10 9
8
7 1
berbeci miei ţapi
2 2 2 2 2 2 l
14 14 14 14 14 14 14 7
1
1 1 1 1 1 1
Cei care doreau aduceau şi jertfe de bunăvoie.
La fiecare 7 ani, la această sărbătoare se citea Legea lui Moise. .
Sărbătoarea corturilor era şi sărbătoarea întâlnirii sau a secerişului. (Exodul 23:16)

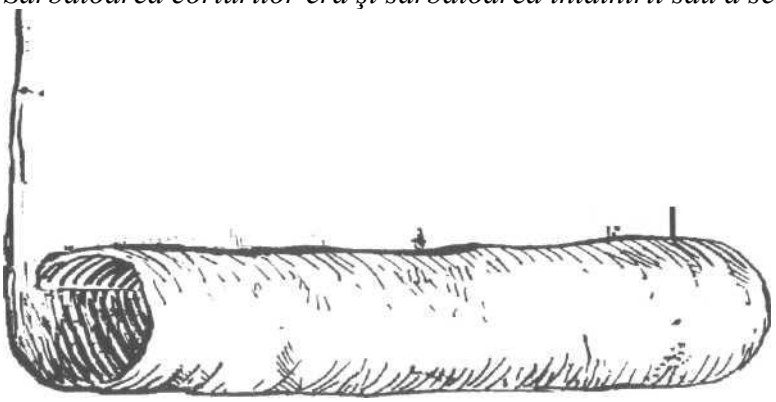

animalele pe care le aveau pregătite.
Leviţii, care stăteau pe trepte afară, în curtea interioară, au început să cânte psalmi. In timp ce cântau „Lăudaţi pe Domnul!" Carmi flutura mănunchiul de crengi spre altar, cum făceau şi ceilalţi oameni care se închinau.
După ce au terminat de cântat psalmii, preoţii au înconjurat altarul spunând. „Osana, o Iehova, ajută-ne, o, Iehova, binecuvântă-ne."
Apoi, după rugăciunea de încheiere, s-au întors la corturile lor spunând: „O, altarule, cât eşti de minunat!"
Toţi au împărţit bucuroşi mâncarea cu leviţii şi cu străinii. După-masă au făcut vizite la bolnavi şi la cei necăjiţi. Au vizitat neamurile şi prietenii pe care îi întâlneau mai rar, reînnoind cunoştinţe şi legând prietenii.
Carmi s-a bucurat de vizita la verişorii lui din Ierusalim, care erau de aceeaşi vârstă cu el. Când i-a auzit povestind despre şcoala de la Templu pe care o frecventau, a simţit cum dorinţa de a învăţa îi ardea în inimă. A fost mai trist ca niciodată, din cauză că locuia aşa de departe de Ierusalim.
Următoarele şase zile au fost la fel, cu excepţia faptului că puteau cumpăra mâncare şi haine, dacă aveau nevoie. De asemenea, era permis ca femeile să gătească.
în cea de-a şaptea zi de sărbătoare, preoţii au înconjurat altarul de şapte ori, nu o singură dată, ca în celelalte zile. Copiii au mâncat lămâile dulci de pe ramuri şi au aruncat frunzele de palmier. După-masă, fiecare familie s-a mutat din cortul ei în casă.
Cea de-a opta zi a fost asemănătoare Sabatului şi în

ziua următoare, multe familii au pornit la drum spre casă. Pentru că a început deja sezonul ploilor timpurii, fermierii abia aşteptau să înceapă lucrul câmpului.

- O scurtă istorie a evreilor

Patriarhul Avraam a plecat din Ur, un ţinut idolatru şi a călătorit spre Haran, împreună cu tatăl său, Terah.
Sub călăuzirea lui Dumnezeu, Avraam a-părăsit Haranul şi a călătorit spre Canaan - ţara pe care Dumnezeu a promis că o va da urmaşilor săi. Dumnezeu a fost cu Avraam şi i-a promis că îl va face un neam mare şi toate familiile pământului vor fi binecuvântate prin el. In Canaan i s-a născut Isaac, fiul promis. Iacov, fiul lui Isaac, cel care mai târziu a fost*
_ numit Israel, a devenit tatăl a doisprezece fii.
_ Unul din ei, Iosifi a fost vândut ca sclav în Egipt de către fraţii lui mai mari. Acolo, Iosifa devenit conducătorul ţării. în timpul foametei care a
-urmat, Israel şi întreaga lui familie, şaizeci şi şase de persoane, s-au mutat în Egipt.
Au trecut mulţi ani şi s-a ridicat un Faraon care nu-l cunoştea pe Iosif. Sub această nouă
-conducere, israeliţii au experimentat o robie amară şi au strigat către Domnul, ca să îi elibereze.
După 430 de ani, Dumnezeu, prin Moise a scos poporul Său din Egipt. Atunci erau deja un
*\neam puternic, aşa cum a promis Dumnezeu -*E
600.000 de bărbaţi, afară de femei şi copii. El a despărţit Marea Roşie, printr-o minune, făcând posibilă trecerea lor ca pe uscat. Egiptenii, care au încercat să îi urmărească şi să îi aducă înapoi, au fost înghiţiţi de mare.
Dumnezeu a condus pe copiii lui Israel la Muntele Sinai, unde le-a dat Legea lui Moise. Legea reglementa problemele religioase, sociale şi civile.
După ce a rătăcit 40 de ani în pustie, poporul lui Dumnezeu a trecut, tot în mod miraculos apele oprite-. ale Răului Iordan din acea vreme- şi au intrat în ţara pe care Dumnezeu a promis-o lui Avraam cu mulţi ani în urmă. După multe lupte de cucerire, cu ajutorul lui Dumnezeu, poporul a luat în stăpânire Canaanul.
Dumnezeu a condus poporul prin judecători, dar când au cerut un împărat, Dumnezeu le-a îngăduit să aibă. Au urmat mai mulţi împăraţi. Unii au fost drepţi, dar alţii nu. Când poporul lui Dumnezeu nu urma poruncile Sale, El îngăduia ca peste ei să domnească un împărat păgân.
în perioada descrisă în această carte, puterea politică din Iudeea era în mâinile romanilor. Copiii lui Israel, sau iudeii, cum îi numesc mulţi, urau stăpânirea romană şi tânjeau după Salvatorul pe care a promis Dumnezeu că îl va trimite.

V

140
141
Carmi din Iudeea

Capitolul 13

Aratul şi semănatul

In zilele călduroase şi însorite, uşa casei lui Carmi era de obicei deschisă. Astăzi, însă era încuiată şi la ferestre jaluzelele erau trase. Două licăriri de lumină de la lampă luminau interiorul, aruncând umbre stranii pe peretele de piatră.
Mama a ales o lingură mare, din şirul de ustensile pentru gătit, care atârna de grindă. Când a ridicat capacul ca să poată amesteca în linte, un nor de aburi s-a ridicat din vas, făcând întunecimea mai densă. Fumul ajungea până la tavan şi ieşea prin deschizătura de deasupra ferestrei.
Carmi simţea atmosfera grea şi sufocantă. II usturau ochii de la fum şi a început să tuşească. Apus jos frânghia la care lucra şi a deschis o fereastră, ca să intre puţin aer curat. Dar s-a grăbit s-o închidă iar, pentru că o rafală de vânt a adus în cameră stropi reci de ploaie.
Din noaptea trecută a început să plouă cu găleata, într-adevăr, casa părea lovită din toate direcţiile. Băiatul, neliniştit se plimba de la o fereastră la alta, frustrat că nu

putea deschide nici una.
Tata stătea lângă lampă şi citea dintr-un sul împrumutat de la sinagogă. Carmi nu înţelegea, cum poate fi atât de liniştit. Vara câmpul a fost aşa de ars de soare, că pământul era crăpat. Acum era destul de moale ca să poată ara, dar dacă plouă mult, va fi prea cleios pentru a planta.
- Veniţi aici, i-a invitat tata pe toţi din familie. Haideţi să studiem împreună Scriptura.
Mama a atârnat de grindă câteva vase, iar Reba s-a ridicat de la războiul de ţesut. Carmi, convins că lecţia de istorie va fi interesantă, a venit împreună cu ceilalţi din familie, în jurul lămpii.
Carmi s-a uitat la familia lui, aşezată în cerc, înainte ca tata să înceapă să citească. Lumina palidă a lămpii accentua frumuseţea brunetei Reba, iar expresia mamei arăta de parcă se gândea la ceva plăcut. Trăsăturile arse de soare ale tatălui erau relaxate, iar Abiah părea inocent şi încrezător. Pe Carmi 1-a copleşit un sentiment de căldură şi de mulţumire; era aşa de bucuros că poate fi împreună cu familia lui.
Tata a început să citească rar cu o voce groasă din Cartea împăraţilor. Pe Carmi 1-a captivat povestirea despre domnia lui Solomon. El, Reba şi Abiah au pus multe întrebări, când tata a început să explice de ce a fost împărţită împărăţia şi cine au fost împăraţii care au domnit.
In timp ce tata aduna sulul, Carmi a izbucnit:
- Ştii ce aş vrea? Aş vrea să pot merge la şcoala de la Templu, ca şi copiii unchiului Heber!
Tata i-a aruncat o privire mamei şi 1-a surprins pe Carmi, spunându-i:

- Pentru asta, ar trebui să locuieşti în Ierusalim, fără noi.
- O, nu contează! a insistat Carmi.
După ce pământul s-a uscat destul de bine ca să poată fi cultivat, tata a împrumutat un jug cu boi de la un agricultor care a terminat de arat. A luat plugul pe umeri şi a dus boii în câmp, unde a fixat plugul de jug. Ţinând plugul cu o mână, s-a apăsat pe el cu toată greutatea, ca să înfigă în pământ lama de metal. Cu ţepuşul din cealaltă mână împungea boii ca să tragă plugul.

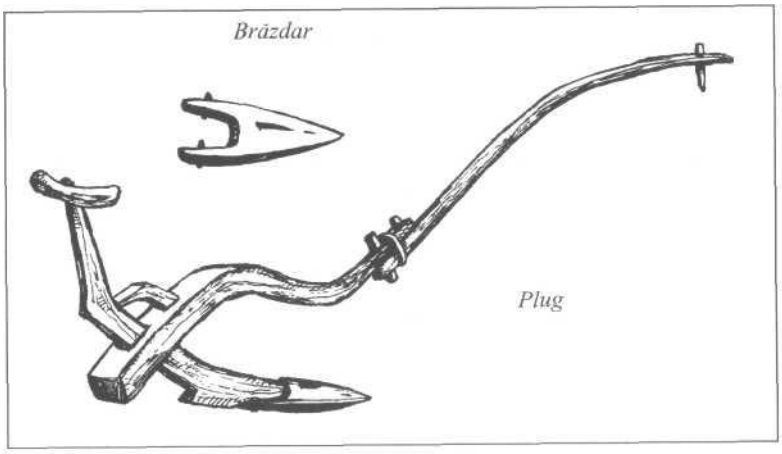

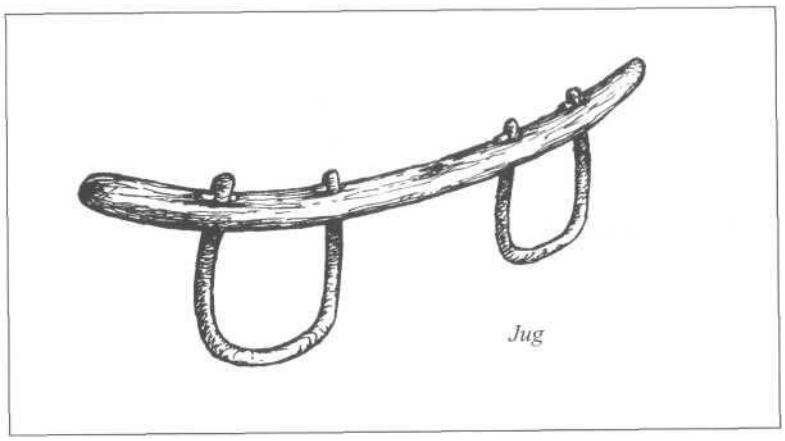

Carmi din Iudeea

Terenul era stâncos iar tata trebuia să lucreze din greu ca să poată ţine plugul să nu sară din brazdă. Cu toată strădania tatălui, brazdele nu erau mai adânci de şapte -zece centimetri. Lui Carmi îi plăcea perioada semănatului şi mirosul de pământ umed. împreună cu Ornan mergea în urma plugului şi sfărâma cu o săpăligă, bulgării maronii.

într-o zi senină şi liniştită, după ce au terminat de arat, tata i-a spus lui Carmi:

- Anul acesta te las pe tine să acoperi grâul cu pământ, iar Ornan mă va ajuta la semănat. A prins o tufă mare între boi şi i-a arătat cum să îi conducă într-o parte şi în alta, în unghiuri drepte faţă de brazdele trase.

Tata şi Ornan şi-au legat mantiile aşa încât să formeze un buzunar mare, şi l-au umplut cu grâu. Ei au mers pe câmp şi au împrăştiat sămânţa cu mâna. în urma lor, ciorile şi corbii ciuguleau cât de multe boabe puteau. Carmi mâna boii ca să fie cât mai aproape de semănători, ca astfel să salveze cât mai multă sămânţă pentru recoltă.

Au terminat lucrul într-o singură zi, căci ogorul tatălui nu era prea mare. După ce a semănat grâul, tata a semănat orz, linte, pepeni şi castraveţi, fiecare pe rând. Inul nu

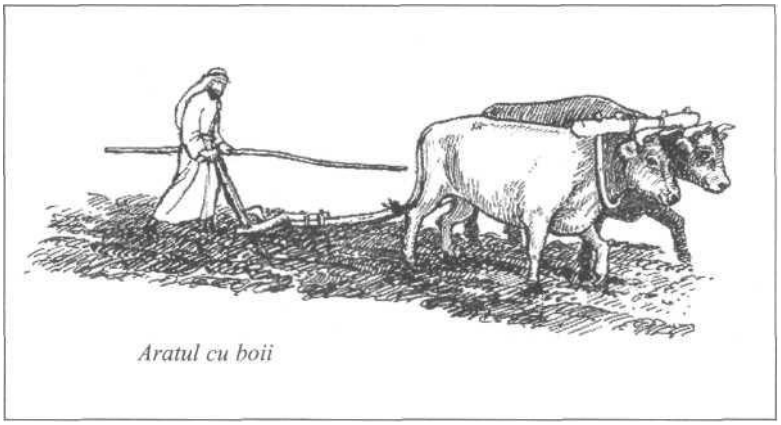

Aratul cu boii

146

Aratul şi semănatul

trebuia semănat, pentru că răsărea din rădăcinile rămase de anul trecut.

înainte de a începe ploile de iarnă, familia lui Carmi a recoltat smochinele târzii şi le-au pus sus pe acoperiş. Vântul cald de sud, le-a uscat repede. Apoi, mama şi Reba le-au presat sub formă de prăjituri, pe care le vor tăia felii la iarnă, ca să le mănânce.

într-o dimineaţă după ce au terminat de cules smochinele, pe la răsăritul soarelui, a venit unchiul Caleb. A discutat cu tata despre vreme şi despre recoltă şi s-a interesat dacă familia e bine, sănătoasă, aşa cum se obişnuia în Iudeea. Apoi a întrebat dacă Reba şi Carmi ar putea merge să le ajute la culesul măslinelor, ca în alţi ani.

- Bineînţeles, şi-a dat consimţământul tata.

Când unchiul Caleb 1-a văzut pe Abiah cât este de dezamăgit, 1-a întrebat în şoaptă, la ureche:

- Ai vrea să vii şi tu să ne ajuţi? Abiah a dat din cap vioi.

Unchiul Caleb s-a întors spre tata şi a zis:

- Cum vrei tu.

- îl las astăzi, să vedem cum merge.

Mergând pe drum alături de unchiul său care era înalt, Carmi se simţea mai matur decât era. De fapt, unchiul Caleb nu era mai înalt decât tata, dar părea aşa, pentru că era mult mai slab. Părea mai în vârstă decât era, din cauză că avea faţa zbârcită şi barba era mai mult gri decât neagră.

Când cei patru au ajuns la grădina de măslini, i-au găsit pe Kenan şi pe Benoni, încărcând pe măgari coşurile cu măsline.

Unchiul Caleb a arătat spre un pom noduros, de lângă

147

Carmi din Iudeea

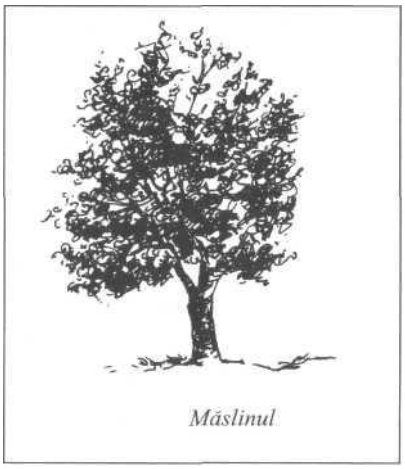

Măslinul

potecă, şi a zis:
- Culegeţi mai întâi măslinele care au căzut sub pomul acela, apoi scuturaţi-1. Eu duc coşurile acestea pline la teasc.
A smucit de funia cu care erau legaţi măgarii şi a plecat.
In alţi ani le-au ajutat la cules cei doi fraţi ai lui Benoni, care sunt căsătoriţi, dar acum, Carmi nu vedea pe nici unul din ei. Multe măsline au fost deja recoltate, pentru că cele puţin verzi, fac uleiul cel mai bun. Carmi ştia că unchiul Caleb a vândut mult ulei în Egipt.
Când cei cinci culegători harnici au terminat de cules măslinele căzute lângă potecă, Kenan şi Benoni au întins o pătură pe pământ. Apoi, împreună cu Carmi au lovit cu nişte beţe crengile, fiind atenţi să nu lovească mlădiţele tinere, care vor rodi anul viitor.
Poc, poc, poc! Măslinele negre cădeau ca o ploaie pe pământ. Benoni ajungea la crengile la care Carmi nu putea ajunge, căci în ultimul an a crescut câţiva centimetri şi acum era mult mai înalt decât verişorul lui. Carmi îşi putea imagina cu uşurinţă că acesta va ajunge la fel de înalt ca unchiul Caleb.
Benoni şi Carmi s-au

O ramură de măslin

Aratul şi semănatul

urcat în pom să scuture crengile la care nu puteau ajunge cu beţele. Au fost atenţi să lase câte trei sau patru măsline pe fiecare creangă, pentru săraci. Când au terminat, au golit măslinele de pe pătură în nişte coşuri mari şi au trecut la pomul următor.
Kenan a luat coşul pe umerii lui puternici şi 1-a dus la presă. El nu era la fel de înalt ca unchiul Caleb, dar era mai musculos. Carmi se gândea că barba lui neagră îl face să pară un adevărat bărbat.
- Abiah, de ce nu mănânci o măslină? 1-a întrebat Benoni, când lucrau aproape unul de altul.
- Pentru că mi-a spus Carmi că sunt amare, a răspuns Abiah, strângându-şi buzele.
Benoni a aruncat încă un pumn de măsline în coş.
- O, haide! a zis el.
Abiah 1-a refuzat. Dar fiind curios, n-a rezistat ispitei şi a gustat una când nu 1-a văzut nimeni. A înfipt cu greu dinţii în măslină şi a scuipat-o afară.
Reba s-a ridicat în picioare şi îşi aranja vălul pe umeri.
- Aşa, deci, ai încercat o măslină! a zis ea. Abiah şi-a strâns gura şi a dat din cap.
- Sunt mai rele decât mi-am imaginat!
Carmi avea un zâmbet în colţul gurii, şi ochii lui negrii străluceau amuzaţi, căci şi-a amintit că şi el a făcut la fel. Benoni a izbucnit în râs.
- Zici că asta e amară? Cândva încearcă una verde!
- Eu, nu! a zis Abiah, luând o măslină din pom şi aruncând-o lui Benoni.
Benoni a prins-o şi a aruncat-o în coş.
- încearcă încă o dată! a strigat el.
- Mai bine, nu! i-a atras atenţia Reba. Dacă nu te porţi cum trebuie, te lăsăm mâine acasă.

Carmi din Iude ea

- Aveţi nevoie de ajutor? s-a auzit o voce clară din spatele lor.

Carmi s-a uitat înapoi peste umăr. Era mătuşa Rhoda, ducând un coş cu mâncare. Şi fără să aştepte vreun răspuns a început să culeagă şi ea măsline.

- Benoni şi Carmi, voi duceţi coşurile pline lângă cărare. Abiah, tu vino să-mi ajuţi să umplu coşul.

Cuvintele ei nu erau doar simple sugestii, erau porunci, ca în afaceri. A lucrat cu vigoare tinerească, deşi şuviţele argintii de la tâmple îi trădau vârsta. Kenan s-a întors cu măgarul de la presa de măsline şi a luat încă două coşuri.

Presă pentru uleiul de măsline

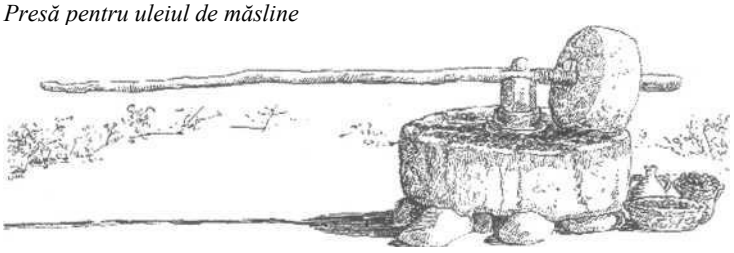

Un măslin poate produce 500 kg de măsline din care se fac aproximativ 80 de litri de ulei. Când măslinele sunt conservate în saramură, sarea scoate din ele gustul amar.

- Abia aştept să terminăm culesul măslinelor, i-a spus Benoni lui Carmi, când au urcat să scuture crengile celui de-al doilea pom.

- Atunci vei putea lucra la tâmplarul Jamin, a ghicit Carmi. Şi el aştepta cu nerăbdare să înceapă din nou şcoala şi să poată face săculeţul.

- Ai dreptate, a fost de acord Benoni.

Aratul şi semănatul

Carmi s-a tras mai aproape de verişorul său.

- Ţi-a dat tatăl tău dalta?

- Da, dar n-am avut timp să lucrez nimic. Am fost prea ocupaţi.

Benoni continua să scuture crengile în timp ce vorbea. Când voia să lucreze, nici măcar vorbitul nu-1 putea ţine în loc.

- Mama a uscat deja o mulţime de măsline. Acum vrea să pună în ulei cele mai frumoase măsline negre. Dar în ce mă priveşte, cel mai mult îmi plac cele verzi în saramură. Pe acelea le-a pus deja.

- Mie îmi plac mai mult cele negre, a declarat Carmi. Mi-ar plăcea să am câteva chiar acum.

- Şi mie, a zis Abiah. Şi mi-ar plăcea să am şi nişte pâine. Mătuşă Rhoda, nu cumva, a trecut ora mesei?

- Mătuşa Rhoda a început să râdă.

- Nu încă. Mai întâi terminăm de umplut coşurile, apoi ne oprim să mâncăm.

După ce a mâncat porţia lui de turte de orz cu măsline verzi sărate, Carmi şi-a scos praştia din tunică.

- Ce zici Benoni, crezi că pot nimeri cioara aceea? a întrebat el, arătând spre vârful unui pom din apropiere, unde se afla o cioară.

Benoni a ridicat din umeri, dar ochii îi sclipeau de curiozitate.

- Dacă nu poţi tu, poate reuşesc eu, a sugerat el. Carmi a tras cu praştia de multe ori după ce tata i-a

arătat cum să o folosească şi uneori a reuşit să nimerească ţinta. A pus o piatră netedă în praştie, apoi, încercând să se comporte ca un expert, a învârtit praştia deasupra capului. Când a lăsat piatra să zboare, a trecut pe lângă cioară la aşa mare distanţă, că nici măcar n-a speriat-o.

- Of! Trebuie să încerc încă o dată! a murmurat Carmi. Când a aruncat a doua oară, cioara a zburat croncănind.
Abiah stătea cu mâinile sprijinite de cingătoare.
- Acum e rândul meu, i-a amintit el fratelui mai mare.
- Mi-ar plăcea şi mie să trag cu praştia, 1-a convins Benoni. Apoi a început să caute altă cioară.
- Uite una, a zis el câteva clipe mai târziu.
Carmi i-a arătat lui Benoni cum trebuie să ţină praştia, dar nici el n-a reuşit să lovească ţinta. în timp ce mătuşa Rhoda şi Reba se odihneau, cei trei băieţi trăgeau cu praştia pe rând, dar Carmi a fost singurul care a reuşit să doboare o cioară.
Seara, când Reba, Carmi şi Abiah s-au întors acasă, mătuşa Rhoda le-a dat un coş de măsline. Carmi bănuia că va face aşa, pentru că şi în ceilalţi ani a procedat la fel.

Capitolul 14

Carmi face o traistă

Carmi a terminat orele de şcoală şi în drum spre casă, 1-a pătruns frigul.
- Br-r-r, nici aici nu e prea cald, s-a plâns el când a intrat în casă. Fără să vrea tremura de frig şi s-a apropiat de foc.
- Ah, exact asta aveam nevoie, a zis, în timp ce-şi încălzea mâinile deasupra oalei metalice, plină cu cărbuni încinşi.
Un val de aer rece a pătruns în casă, când a intrat Abiah şi în câteva clipe a fost şi el lângă foc, alături de fratele mai mare.
Reba stătea şi ea aproape de foc şi peria lâna pe care împreună cu mama a spălat-o vara trecută.
Mama torcea fire dintr-un val de lână pe care 1-a înfăşurat în jurul braţului stâng. Când începea un alt fir, prindea capătul celui de pe fus, de lâna înfăşurată pe mână. Apoi o torcea, răsucind-o repede cu degetele. Pe măsură ce fusul torcea lâna sub formă de fir, mama îl aranja cu degetele aşa încât să fie uniform.

După ce s-a încălzit bine, Carmi s-a tras de lângă foc.
- Pot să merg după-masă la Dan la atelier să fac trăistuţa? a întrebat-o pe mama.
- Da, a zis ea, dar să fii acasă înainte de a se întuneca.
- Mă laşi şi pe mine? a întrebat Abiah. Mi-ar plăcea să-1 mai ascult pe Dan povestind!
Mama a zâmbit, văzându-1 atât de nerăbdător.
- Mergi de data aceasta, dar să nu umbli cu uneltele lui Dan sau cu celelalte lucruri pe care le are pe acolo.
După ce au mâncat, Carmi a mers la punga lui, a scos cele două bucăţi de piele de capră pe care i le-a dat Dan şi le-a luat sub braţ Când au ajuns în drum, vântul de nord sufla cu putere, făcând să le fluture mantalele.
Băieţii au văzut că la pantofar în atelier nu era mai cald decât la ei acasă. Dan a tras două scăunele mai aproape de foc.
- Luaţi loc, i-a invitat el. Carmi, se pare că eşti gata să îţi faci trăistuţa.
Carmi a scos pielea de capră din ascunzişul ei şi a pus-o uşor pe masă.
- Da, dacă ai timp să mă ajuţi.
- Te ajut, a fost de acord pantofarul.

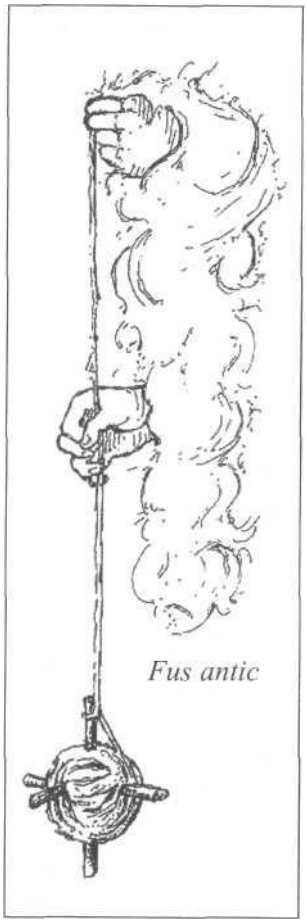

Fus antic

154

Carmi face o traistă

Dan a luat cojile de migdale de pe masă şi le-a aruncat în focul puternic ce ardea într-o gaură din podea. Focul s-a înteţit, pocnind şi trosnind şi apoi a început să ardă mai strălucitor, făcând atelierul mai plăcut.

Din câteva mişcări iscusite, pantofarul şi-a ascuţit cuţitul.

- Mai întâi îţi arăt cum să tai pielea; apoi cum să coşi împreună marginile.

Carmi urmărea orice mişcare a lui Dan şi a încercat să taie pielea exact cum i-a spus.

în acest timp, Abiah se plimba prin atelier.

- Ce ar trebui să fie asta? a întrebat el, arătând spre ceva terminat pe jumătate de pe masa de lucru.

- E o tolbă, a răspuns Dan după ce s-a uitat în direcţia în care arăta Abiah.

Apoi, Abiah a arătat spre o traistă gata, foarte frumoasă.

- O vei vinde în piaţă?

- Nu, asta e pentru Kenan.

Dan a împins spre Abiah o grămăjoară de migdale.

- Serveşte! 1-a invitat el.

Abiah i-a zâmbit recunoscător. Migdalele erau plăcerea lui!

Când Carmi a fost gata să coase bucăţile împreună, Dan a luat un fir de in, 1-a dat cu ceară şi, cu multă

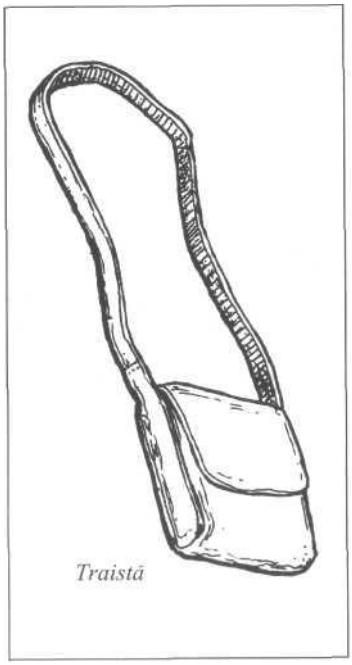

Traistă

155
Carmi din Iudeea

Carmi face o traistă
răbdare i-a arătat cum să facă o cusătură netedă şi dreaptă.
Primele împunsături ale lui Carmi nu au fost prea drepte, dar nu s-a lăsat pradă descurajării.
Pantofarul a pregătit al doilea fir, trecându-1 prin bucata de ceară.
- Ai cumpărat ceva de bănuţul celălalt? 1-a întrebat el.
- Nu, îl păstrez. Când voi avea bani destui, mi-ar plăcea să cumpăr un sul cu Legea lui Moise.
- E o idee bună. îmi aduc aminte de vremea când eram ceva mai mic decât eşti tu acum; aveam câţiva bani -câteva parale - şi am vrut să cumpăr ceva deosebit pentru un băiat din vecini, care era orb. Am economisit banii, până când am mers la Ierusalim. Când tata era ocupat în piaţă, eu, împreună cu un verişor mai mare...
Dan a făcut o pauză.
- Ce aţi cumpărat? a întrebat Abiah, curios.
Din câteva lovituri de ciocan a spart încă o migdală.
- Vă spun imediat.
Dan a băgat aţa în ac şi a ridicat o sandală înainte de a continua. Când a reluat povestirea, vocea lui avea o undă de regret.
- împreună cu verişorul meu am căutat peste tot în piaţă ca să găsim un dar potrivit pentru un băiat orb. Pe o stradă lăturalnică, am găsit un negustor egiptean care vindea jucării. în satul unde locuiam, nu prea se găseau jucării. Cel mai mult ne jucam cu beţe şi cu mingi pe care ni le făceam acasă - aşa era, când aveam vreme să ne jucăm. Nu ştiu să mai fi văzut la cineva jucării cum vindea negustorul acela. Avea animale din lemn, animale mici cioplite în fildeş şi păpuşi de porţelan cu perle pentru păr. Am vrut foarte mult să cumpăr un leu micuţ de fildeş, dar nu aveam atâţia bani, aşa că m-am hotărât să iau un viţel de lemn.
Abiah a aruncat în foc câteva coji de migdale şi a întrebat:
- I-a plăcut vecinului tău viţelul?
- Nu i l-am dat niciodată. Pe drum spre casă, mă jucam cu viţelul şi 1-a văzut tata. După cum s-a încruntat mi-am dat seama că nu e încântat de ce am cumpărat.
Cu o voce serioasă m-a întrebat dacă l-am cumpărat de la un negustor care vindea şi chipuri cioplite. Eu am recunoscut că aşa a fost. Deşi ştiam că nu va fi al meu, m-am simţit vinovat.

- Aşa m-am gândit şi eu, a spus tata cu aceeaşi voce sobră. Viţelul acela arată ca un idol la care se închină alte popoare. Când ajungem acasă îl vei arunca în foc. A spus toate acestea cu o voce aspră, cum nu l-am mai auzit niciodată.
- Deci, n-ai mai avut nici cadoul, nici banii, a zis Abiah.
- Ai dreptate. Dacă aş fi fost cu tata, aşa cum ar fi trebuit să fiu, n-aş fi cumpărat viţelul ciopolit. Am simţit că mi se rupe inima. Dar am vrut să i-1 dau lui Mesha, am spus eu. El este orb şi nu va şti niciodată cum arată.
- Dar Dumnezeu ştie, mi-a amintit tata. Apoi mi-a explicat că Dumnezeu ne-a poruncit să nu ne facem nici un chip cioplit. Tata nu voia să avem în casa noastră ceva ce arată ca chipurile cioplite la care se închină popoarele păgâne şi era convins că nici vecinii noştri nu vor. Cunoşteam poruncile şi ştiam că are dreptate. De aceea mi-a părut rău că nu l-am întrebat înainte de a cumpăra cadoul.
Tata mi-a sugerat câteva lucruri care aş fi putut să le

fac pentru vecinul nostru de care s-ar bucura mai mult decât de cadou. El credea că Mesha s-ar bucura dacă i-aş citi câteodată, dacă i-aş povesti ce facem la şcoală, sau dacă l-aş lua la plimbare prin sat şi să-i spun ce se întâmplă. Am făcut aşa şi mi-am dat seama că Mesha a devenit unul dintre cei mai apropiaţi prieteni.
- Poţi să-mi ajuţi să cos colţul? a întrebat Carmi, după ce Dan a terminat de povestit.
- Bineînţeles, mă bucur să ajut pe oricine vrea să înveţe.
Carmi era un ucenic bun şi a învăţat repede cum trebuie să coase colţul. îşi dorea din ce în ce mai mult să lucreze la Dan, dacă va trebui să-şi găsească de lucru, la iarnă. Oare să-1 întrebe, pe Dan dacă are nevoie de un servitor?
Carmi ezita.
- Tata crede că Dan nu are nevoie de un servitor, dar n-a spus să nu-1 întreb...
Cuvintele rabinului Ezra i-au venit dintr-o dată în minte: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, le-a explicat el, înseamnă să îi respecţi, să îi asculţi, să le arăţi dragoste şi recunoştinţă şi să dai atenţie îndemnurilor lor."
„Nu aş fi neascultător, căci tata nu mi-a spus că nu-1 pot întreba," încerca el singur să-şi găsească scuze. „Dar tata consideră că e responsabilitatea lui să îmi găsească o slujbă, aşa că ar fi mai bine să nu zic nimic," a hotărât el, în cele din urmă.
Dar va găsi oare tata o slujbă care să i se potrivească? Uneori era aşa de greu să aibă răbdare!
Dan a început să taie o talpă pentru pantof dintr-o bucată groasă de piele.
- Am auzit că Benoni lucrează la Jamin în iarna

aceasta, a zis el către Carmi. îi place acolo?
- Da, îi place foarte mult. Dacă unchiul Caleb i-ar da voie, s-ar lăsa de şcoală ca să lucreze acolo tot timpul.
- Şi eu am avut un servitor, a început Dan, lăsându-se pradă amintirilor. Era de mare ajutor şi de asemenea era o companie plăcută. Dar după ce am terminat cu agricultura, l-am lăsat să plece. Pentru că nu mai am de lucru la fermă, mă pot descurca singur cu clienţii.
Aşa că Dan nu are nevoie de un servitor! Deşi Carmi a rămas foarte dezamăgit, era totuşi mulţumit că a aflat fără să întrebe el.
Abiah s-a sprijinit cu cotul pe masa de lucru şi a zis:
- N-am ştiut că ai lucrat la fermă. Când a fost asta?
- Stai să văd, cu douăzeci şi şapte de ani în urmă. înainte de a mă fi lovit la picior mă ocupam şi de fermă şi de prelucrarea pieilor.

Mulţi alţi meseriaşi aveau şi o bucată de pământ pe care să o lucreze, dar Carmi n-a ştiut că şi Dan a lucrat la fermă.
Ce ai păţit la picior? a întrebat Abiah.
- Am căzut şi mi-am rupt osul când l-am ajutat pe Tiras să schimbe acoperişul de la magazinul său. De atunci piciorul mi-a rămas strâmb puţin.
Carmi 1-a mai auzit pe Dan povestind cum şi-a rupt piciorul, dar era uimit de felul vesel în care vorbea despre acest lucru. Nu era nici o urmă de autocompătimire în vocea lui, sau în felul în care se purta.
Carmi abia aştepta după-amiezile pe care să le petreacă în atelierul lui Dan, şi înainte ca să treacă prea multe zile, el şi-a terminat traista.
în sezonul rece şi ploios, săptămânile treceau încet pentru oamenii care petreceau cea mai mare parte a

timpului în casă. Noaptea, Carmi s-a acoperit cu pături de lână care îi ţineau cald, dar ziua nu-i era cald dacă nu stătea în apropierea focului.
Tata a continuat să vândă la piaţă vin, stafide şi uneori smochine. Iarna veneau mai mulţi negustori de la mari depărtări, decât vara.* Banii pentru măgar erau din ce în ce mai mulţi în punga tatălui, dar în iarna aceasta, Carmi nu le-a mai ţinut socoteala.
Când era vreme bună, tata se ocupa de recoltă sau tăia lemne pentru foc, iar Carmi îl ajuta uneori, după-masa. Pe lângă lemnele tăiate pentru ei, în fiecare iarnă, tata ducea şi pentru Tiras, cu măgarul, câteva încărcături de lemne.
Când ploua sau nu avea de lucru pe câmp, tata lucra la războiul de ţesut. Războiul lui de ţesut era vertical şi avea o suveică ce ducea firul. Pătura violetă de lână pe care o făcea ca să o vândă era aproape gata.
Mama şi Reba periau, torceau şi vopseau lâna sau inul, ca tata să poată ţese. Când tata nu ţesea lucruri pentru vânzare, atât mama cât şi Reba ţeseau pentru nevoile casei.
Pentru a vopsi în violet, mama a făcut o soluţie din apă, carbonat de potasiu, var şi coajă de rodii şi a pus-o într-un vas mare de pământ. După ce cufunda sculul în vopsea, mama îl limpezea şi-1 atârna în curte să se usuce.
Carmi a terminat funia pentru măgar, funie pe care a început-o în urmă cu câteva luni. îi plăcea cum a ieşit, căci era moale şi nu avea nici un nod şi nici fire sucite. Apoi a făcut funii răsucite sau împletite pentru vânzare. A învăţat şi Abiah să împletească, dar funiile lui le foloseau
** Cel mai folosit drum între Egipt şi Siria mergea pe coasta Mării Mediterane. Totuşi, în sezonul ploios acesta era prea umed pentru a călători pe el, de aceea, negustorii egipteni foloseau în această perioadă drumul din munţi, care trecea prin Hebron şi prin Ierusalim.*
Carmi face o traistă
în casă.
La începutul primăverii, într-o dimineaţă, înainte de a înmuguri migdalii, tata a început să cureţe via. După ce s-a întors Carmi de la şcoală, 1-a învăţat cum să taie mlădiţele uscate şi de unde să le taie pe cele care erau prea lungi. Abiah aduna mlădiţele tăiate, cu o furcă de lemn. După ce vor termina de curăţat via, tata va arde toate mlădiţele tăiate.
Deşi vremea era încă răcoroasă, lui Carmi îi plăcea mult de tot să lucreze afară. Mai degrabă prefera să lucreze afară în fiecare zi, decât să împletească funii în casa lor întunecoasă, unde era aglomeraţie şi fum. Privind peste câmpul de grâu înverzit simţea că în aer pluteşte un iz de primăvară şi ştia că nu mai sunt decât câteva săptămâni până la Paşti.

Capitolul 15

Piaţa din Ierusalim

Zgomotul făcut de copitele măgarilor pe caldarâmul străzii, 1-a trezit din somn pe Carmi. Nu i-a trebuit prea mult să-şi amintească că, de fapt, era în camera de sus, la bunicul, în Ierusalim! Ca să nu-1 trezească pe Abiah, a mers uşor, în vârful picioarelor până la geam şi s-a uitat afară printre zăbrele. în lumina slabă a dimineţii putea să vadă că în stradă era deja o mulţime de oameni.

Carmi şi-a încălţat sandalele şi a coborât grăbit. Spera că tata n-a plecat încă în piaţă, pentru că voia să meargă şi el. Azi era ziua când avea de gând să cumpere măgarul!

Mama, Reba şi bunica erau în curte şi cântau în timp ce măcinau grâul şi coceau. Dar ceea ce voia el să audă, era exact vocea care venea din atelierul bunicului! Când a intrat, Carmi 1-a auzit pe bunicul spunând:

- Cred că va fi foarte bine.

îi treceau prin minte o mulţime de întrebări. „Oare ce va fi foarte bine? De ce nu continuă discuţia? Vorbeau, oare, despre mine? I-a spus tata bunicului despre planurile lui de a mă angaja?" Dacă ar fi fost cu câţiva ani

mai mic, ar fi întrebat chiar acum.

Dar în loc să facă aşa, a aşteptat, aşteptând ca ei să-şi continue discuţia. Tata, însă, şi-a ridicat privirea din coşul pe care îl umplea cu lucrurile de piele, atât doar cât să îl poată saluta:

- Bună dimineaţa. Chiar voiam să te strig. De ce nu l-ai trezit şi pe Abiah? Şi el vrea să vină cu noi.

După ce au mâncat în fugă pâine şi smochine, bunicul a legat pe spinarea măgarului coşurile cu sandale, cingători de piele şi burdufuri de apă şi bărbaţii au pornit spre piaţă.

Aerul dimineţii era răcoros şi plăcut. Pe deasupra oraşului zburau lăstunii, spintecând văzduhul, ca nişte săgeţi. în scurt timp, strada îngustă şi întunecată a fost inundată de splendida lumină roşiatică a soarelui aşa încât Carmi ştia că a răsărit soarele.

Străzile erau aglomerate, iar ei înaintau cu greu spre piaţă. Chiar în faţa bunicului era un hamal care, încovoiat, ducea o sarcină de lână de trei ori mai mare decât el. înaintea lui, Carmi a observat o femeie frumoasă, îmbrăcată într-o robă cu dungi stacojii şi purpurii. Spre deosebire de cei mai mulţi din clasa ei socială, ducea în mână un coş acoperit.

A văzut-o şi Abiah.

- Ce crezi că are în coş? 1-a întrebat în şoaptă pe Carmi.

- Nu ştiu, dar pare ceva preţios.

Bunicul a ieşit de pe străduţa cu lumini şi umbre într-o stradă lată, unde lumina soarelui era puternică. în sfârşit, au ajuns în piaţă! Strada pe care era piaţa şi cele din jur, care dădeau în ea, erau pline de magazine. Meşteşugarii dintr-o breaslă aveau de obicei magazinele

pe aceeaşi stradă şi îşi lucrau împreună planurile pentru a-şi proteja afacerile.

Câţiva negustori de mărunţişuri aveau chioşcurile în stradă, alţii şi-au înşirat produsele pe pământ. Bunicul îi conducea printre negustori, pe cei trei care veneau în urma lui. Au trecut pe lângă un olar grec, în faţa căruia erau înşirate câteva rânduri de vase albe, lucioase. Carmi

admira animalele şi desenele frumos pictate de el pe aceste vase.
La tarabele de pe cealaltă parte a străzii, doi fermieri şi-au înşirat pentru vânzare sacii mari, plini cu linte, făină şi fasole cu bobul maro.
Alţii vindeau peşte uscat, pui, coşuri, covoraşe, unelte de lemn, vase roşii şi maro de toate mărimile, ouă, brânză, curmale, stafide, nuci, smochine uscate, zarzavaturi, pâine şi prăjituri cu miere.
într-un târziu, bunicul a găsit un loc gol, care i-a plăcut. în timp ce tata i-a ajutat să aşeze pe covoraş produsele din piele, Carmi urmărea ce se petrece în jur.
De o parte era un ţesător care vindea haine de lână, iar de cealaltă parte, un om şi-a înşirat vasele de gătit şi lingurile de lemn. De peste drum venea o aromă de scorţişoară şi nard. în spatele negustorului de condimente era un negru, un giuvaergiu care vindea pieptene de fildeş, mărgele de sticlă şi ornamente de bronz.
O femeie cu un copil mic în braţe a ridicat un lănţişor şi s-a uitat la el. Carmi s-a apropiat în timp ce ea negocia preţul. Bebeluşul a început să plângă, iar femeia a plecat de acolo fără să cumpere ceva.
Apoi, giuvaergiul s-a uitat la Carmi, i-a arătat o oglindă de bronz şi-i făcea semn să vină mai aproape să o vadă. Băiatul a dat din cap, aşa că negustorul a început să

strige tare cât costă. Carmi s-a uitat în altă parte şi s-a apropiat mai mult de tata. Ar fi vrut doar să se uite la oglindă, nu să o cumpere.
- Vino, Carmi, a spus tata, în cele din urmă. Trebuie să mergem la piaţa de animale. Abiah, e mai bine să rămâi aici cu bunicul.
Abiah era tare absorbit de cei ce vindeau şi cumpărau în jurul lui, aşa că nici nu i-a păsat.
Tatăl şi fiul s-au strecurat spre zidul de nord al cetăţii, unde se vindeau animalele. De la mare distanţă au auzit behăitul oilor şi mugitul viţeilor.
In piaţă, au trecut pe lângă un vânzător de cămile şi pe lângă un căprar, care cu greu îşi ţinea caprele lângă el.
- Acolo sunt măgarii, a strigat Carmi, ca să acopere larma pieţei.
Mai întâi, tatăl s-a uitat la un măgar tânăr şi gri, dar nu era aşa cum voia. Apoi s-a uitat la un mânz mare, roş-maroniu care a dat cu piciorul, şi era gata să-1 lovească.
- Nu putem folosi un măgar rău, a spus el, sărind din calea lui.
Atunci, Carmi a văzut un măgar tânăr, maro, cu botul alb, stând aproape de zid.
- Tată, pe acela îl vreau, a strigat el arătând spre măgar.
- Arată ca unul de cea mai bună calitate, a aprobat el, şi este cam cât aş fi vrut eu de mare.
Şi-au făcut loc printre măgari, până au ajuns la cel cu botul alb. în timp ce mergeau, Carmi a stat departe de cei ce îşi lăsau urechile pe spate, pentru că nu voia să fie lovit sau muşcat de ei.
A mângâiat măgarul pe bot, în timp ce tata îi ridica fiecare copită, ca să vadă dacă nu este crăpată sau rănită.
Un negustor mic, cu ochii negrii ca mărgelele, cu o

manta albastră, murdară, a văzut că îi interesează măgarii şi s-a apropiat de ei, spunând:
- Preţul va fi cum vă place. Aşa cum vă place vouă! Tata s-a aplecat şi a ridicat o altă copită, fără să spună
nimic.
Negustorul s-a oprit lângă măgarul la care se uita tata.
-Nu sunt eu un servitor al lui Dumnezeu? Ce îmi pasă mie de bani? Şi-a încrucişat mâinile pe piept şi s-a uitat spre cer.
Carmi scărpina măgarul în jurul urechilor. Ştia că negustorul încerca să îl facă pe tata să spună

un preţ. Atunci târguiala ar fi început. Dar tata n-a spus nimic. S-a uitat liniştit la fiecare picior al măgarului.
Negustorul a mai încercat odată.
- Tot ce vreau eu este fericirea şi binele vostru, a spus el pe un ton linguşitor. Pentru mine, acesta e cel mai scump lucru în viaţă - să iubesc şi să-mi ajut fraţii.
Dar Carmi a observat cum ochii negustorului, negri ca mărgelele, îl urmăreau cu atenţie pe tata.
Apoi, tata s-a uitat la dinţii măgarului. Carmi ştia că e un bun cunoscător al animalelor şi că vrea să fie sigur că a verificat bine animalul, înainte de a-1 cumpăra.
- îţi dau şase dinari pe el, a spus tata în cele din urmă.
- Ce este această sumă mică între noi? Ia-1 gratuit, a spus negustorul pe un ton linguşitor.
Carmi ştia că negustorul nu are intenţia să facă aşa cum spune. Târguiala abia a început. Tata a început să dezlege măgarul.
- Poţi să îl iei cu opt dinari, cu opt îţi spun! a strigat negustorul, gesticulând cu mâinile. Ochii lui negrii ca mărgelele păreau că niciodată nu se închid.
Tata a strâns mai tare nodul funiei de la gâtul

măgarului, Carmi ştia că aşa va face.
- îţi dau şase. Nu merită nimic mai mult!
- Eu zic opt. E un măgar splendid.
Uneori târguiala ţinea câteva ore, de aceea Carmi a început să urmărească mulţimea care trecea prin Poarta de Nord. Mulţi erau iudei, dar nu toţi au venit la Sărbătoarea Paştelui. Apoi au intrat trei oameni blonzi, cu capetele ridicate, dând din mâinile goale.
Se duc la arenă, s-a gândit Carmi.
Puţin mai târziu, patru soldaţi romani cu coifuri de bronz, cu platoşe grele, cu mantii roşii şi cu sandale cu ţinte, au trecut prin poartă în pas de defilare. Cel mai înalt

Mărimea actuală

Dinarul

Pe monedă era imprimat chipul cezarului Augustus (43 ÎDH. - 14 D.H)
***Dinarul** este o monedă romană din argint, care valorează cam cât 20 de cenţi. In Biblie românească această monedă se găseşte şi sub denumirea de „ leu. " Pe atunci era plata pentru o zi de muncă.*
Cezarul Augustus,** al cărui cap este imprimat pe monedă, a fost împăratul Imperiului Roman, în perioada evenimentelor prezentate în această carte. Observaţi că el domnea încă la naşterea **Domnului Isus.

dintre ei avea un prizonier legat de încheietura mâinii stângi. Mai mult decât atât, soldatul avea o înfăţişare meschină şi, din când în când, îşi învârtea pumnalul, îndreptându-1 spre prizonier.
Carmi s-a tras la umbra zidului, căci priveliştea aceasta îi dădea fiori de groază şi simţea că i se înmoaie picioarele. A auzit prea multe povestiri despre cruzimea cu care romanii pedepsesc

pe cei ce calcă legea. Uneori ajung chiar să-i crucifice! Numai gândul acesta era suficient ca să i se facă rău. Plin de groază, i-a urmărit pe soldaţi până au dispărut în mulţime. Bănuia că se îndreaptă spre temniţă.
Carmi şi-a îndreptat atenţia din nou spre tata.
- îţi dau şapte dinari şi aceasta e ultima ofertă - 1-a auzit pe tata spunând.
- Foarte bine, a zis negustorul şi a întins o mână murdară ca să ia banii.
Carmi a scos din traistă frânghia cea nouă şi tata a făcut câteva noduri cu multă îndemânare, formând un laţ
- Pare destul de blând, a zis el. Crezi că îl poţi duce singur acasă la bunicul?
- O, îmi dai voie?
- Treci în faţă şi încearcă, a spus el, dându-i capătul liber al frânghiei. Eu mă întorc în piaţă ca să discut cu bunicul. Poţi să vii şi tu după ce legi măgarul în grajd.
Carmi a mers cu măgarul pe nişte străzi lăturalnice, care nu erau la fel de aglomerate ca strada pieţei. Când a ajuns la bunicul, nu era nimeni acasă. A legat repede măgarul în grajd, între Dekel şi mielul pe care 1-a cumpărat bunicul pentru Paşti.
Trecând prin curte, a aruncat o privire spre atelierul bunicului. Aproape că îl auzea spunând: „Cred că va fi

Carmi din Iudeea
Piaţa din Ierusalim

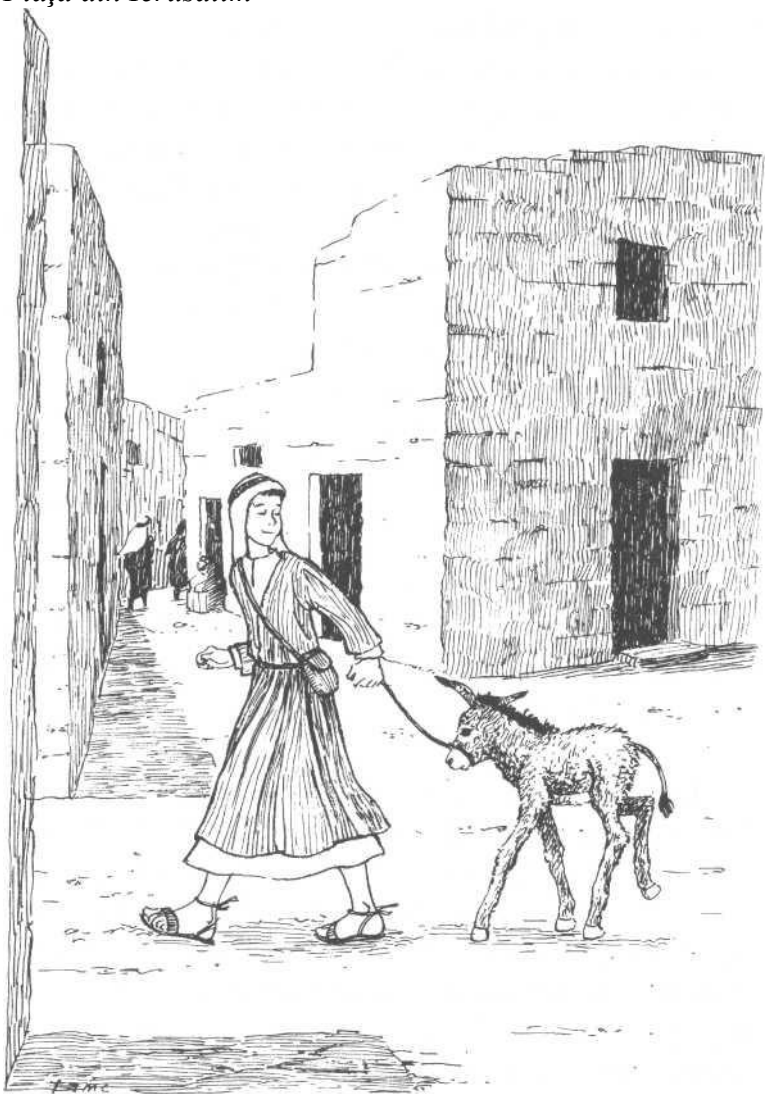

foarte bine."
Deodată i-a venit o idee: Se gândeşte oare tata să lucrez la bunicul? Abia aştepta să-1 întrebe.
Ajuns din nou în stradă, Carmi s-a strecurat printre femeile care duceau pe cap garafe sau coşuri, printre negustorii cu turbane şi copiii care se jucau. încercând să se ferească de o femeie oarbă pe care o conducea o fetiţă, s-a atins fără să vrea de un soldat roman - unul înalt, cu un pumnal în mână!
Inima a început să-i bată puternic şi a luat-o la fugă pe o stradă laterală. în graba lui de a scăpa, s-a izbit de o măsuţă pe care erau mai multe vase şi le-a răsturnat. Când s-a oprit să le aranjeze, şi-a dat seama că nu îl urmăreşte nimeni.
- Cară-te de aici, netrebnicule! a strigat negustorul. Le aranjez singur! Cu mare atenţie a început să le pună la loc. Vasele, cănile şi brăţările aveau fiecare alt model, dar aceeaşi strălucire metalică, aproape albă.
Carmi a murmurat o cerere de iertare şi a pornit înapoi spre piaţa mare, foarte ruşinat de ceea ce a făcut. Aproape că simţea privirea mânioasă a negustorului urmărindu-1. Pe furiş, a aruncat o privire în jur. Spre marea lui surprindere, a observat că se află pe strada cu magazinele argintarilor.
Nu mă mir că s-a supărat aşa de tare negustorul, şi-a zis el. Probabil vasele acelea erau de argint!
Bărbaţii şi femeile îmbrăcaţi în haine scumpe stacojii sau purpurii se uitau suspicioşi la el. Ca să evite privirile lor încruntate, s-a strecurat pe o altă stradă, cu atenţie, să nu mai creeze cuiva necazuri.
Pe strada aceea a recunoscut-o pe femeia cu haine scumpe, pe care a văzut-o în drum spre piaţă. Vindea

esenţe de vopsea roşie, foarte scumpe, pe care le avea în coş. Chiar lângă ea era un fenician care vindea nişte robe pe care numai oamenii bogaţi îşi permiteau să le cumpere.
Carmi a observat contrastul care era între robele albastre, purpurii sau stacojii pe care le purtau adesea cei bogaţi şi mantiile maro sau negre pe care le purtau fermierii şi negustorii. Pentru variaţie, unii adăugau nişte dungi albe la culoarea maro sau la cea neagră.
Când a ajuns din nou în strada principală, în piaţă, Carmi a văzut că bunicul şi Abiah erau deja plecaţi acasă. Tata însă mai era acolo şi discuta cu cineva, îmbrăcat într-o manta neagră cu dungi albe. Să fie, oare, Tiras? Da, el era! Carmi nu 1-a văzut niciodată pe olar îmbrăcat altfel decât în negru cu dungi albe.
- îţi spun eu, 1-a auzit el pe Tiras zicând, că în zilele noastre, cei mai mulţi flăcăi sunt leneşi! Ascultă, servitorul meu n-a fost bun. A plecat săptămâna trecută şi s-a întors la Beer-Şeba. A zis că e mai bine să lucreze pentru tatăl lui. Acum trebuie să găsesc alt servitor.
Olarul şi-a lăsat umerii în jos. Tata a ridicat o sprânceană, zicând:
- Hadar a fost un muncitor bun, cât a stat la tine, nu-i aşa?
- Da, după ce l-am biciuit de câteva ori, a zis Tiras. Privind spre Carmi cu ochii lui de vultur, a continuat:
- Uite un flăcău aşa cum aş vrea, a zis el îndreptând un deget noduros spre Carmi. Te-am văzut vara trecută cum lucrai în ogorul tatălui tău. Nu e nici un pic de lenevie în tine. Ce zici de el, Natanael? Ar putea să lucreze la mine băiatul tău? a zis el, întorcându-se spre tata.
Carmi a respirat adânc, urmărind cu ochii mari

deschişi reacţia tatălui. Tata era un om bun. Oare va ceda pentru Tiras? S-a muşcat de buză: Te rog tată, te rog, nu la Tiras, 1-a implorat el în gând. Simţea în stomac un nod din ce în ce

mai mare. Tata s-a uitat la Carmi:
- Nu, Tiras, a spus el. Am nevoie de el să mă ajute la recoltarea grâului, şi în afară de asta ...
- Atunci o să-1 laşi să lucreze la iarnă? 1-a întrerupt Tiras.
Carmi şi-a ţinut respiraţia.
- Nu anul acesta, a răspuns el, fără să schimbe tonul. Aşa cum am început să îţi spun, Carmi e prea tânăr ca să lucreze la tine în atelier.
Câteva momente, Carmi s-a simţit uşurat. Dar Tiras n-a renunţat.
- Câţi ani ai? 1-a întrebat pe Carmi.
- Treisprezece.
Tiras 1-a studiat o clipă.
- Eşti destul de mare pentru vârsta ta, aş putea să mă folosesc de tine, a zis el întorcându-se spre tata.
- îmi pare rău, Tiras, dar am hotărât să-1 trimit la altcineva la lucru în iarna aceasta, a răspuns tata.
Nodul din stomacul lui Carmi a început să dispară. „Oare chiar a spus tata „altcineva"? Ar putea fi oare vorba de bunicul?" Carmi ar fi dorit cu disperare să întrebe -dar nu de faţă cu Tiras!
- Hai să mergem, 1-a întrerupt tata din gânduri. Aproape toţi pleacă din piaţă.
- Da, a zis Carmi.
Era deja la amiază şi soarele lăsa umbre foarte mici.
- Spune, Tiras, n-ai vrea să vii cu noi la masă? 1-a invitat tata.

Tiras s-a luminat la faţă şi şi-a îndreptat umerii.
- Mi-ar face plăcere. Mulţumesc.
Olarul grec pe care l-au văzut ceva mai devreme era unul dintre puţinii negustori care mai erau în piaţă. Carmi a observat cu câtă atenţie îşi înveleşte în haine moi vasele care i-au mai rămas şi cum le aranjează în coş.
- Tiras, de ce nu pictezi vasele pe care le faci? a întrebat el, când a fost sigur că nu-1 aude negustorul.
- Nu mă pricep, a răspuns el scurt.
Fără să-şi dea seama, Carmi a început să se obişnuiască cu felul aspru al lui Tiras.
- N-ai putea să înveţi? a întrebat el, ceea ce n-ar fi făcut în urmă cu un an.
- Ce! Un om bătrân ca mine! a tunat cu vocea lui, apoi a zis mai blând: pentru mine, pictatul înseamnă pierdere de timp.
- Uite cum e, a început tata să explice. Grecii sunt cunoscuţi peste tot pentru vasele lor frumoase; fenicienii, pentru clădirile lor şi pentru că sunt buni marinari, iar filistenii pentru îndemânarea lor în prelucrarea fierului. Naţiunea noastră nu se poate mândri cu asemenea realizări, dar asta nu contează. Noi suntem poporul lui Dumnezeu şi cred că dorinţa Lui este să fim cel mai bine cunoscuţi pentru felul în care îi slujim Lui.*
- După cum ştii, cei mai mulţi olari din Hebron nu pictează vasele. Dar cred că în ce priveşte calitatea sunt la fel de bune ca şi cele greceşti.
Când au ajuns la bunicul, nimeni n-a fost surprins că tata aduce un musafir. Bunica a luat de pe foc vasul cu fasole boabe şi 1-a pus pe masă, în curte. Mama a terminat
* „ *Toate popoarele vor vedea că tu porţi Numele Domnului, şi se vor teme de tine. " (Deuteronom 28:10)*

de tăiat feliile de lubeniţă, iar Reba a apărut din casă cu un coş de pâini mici de grâu. Carmi se gândea la cât de delicioasă este lubeniţă; era pentru prima dată când mânca, după mult timp. în Hebron încă nu era coaptă. Bănuia că aceasta a fost adusă de la Ierihon.

După ce s-au odihnit, Tiras a plecat să-şi vadă de treburile lui. Tata a mers cu bunicul în pădure, cu măgarii, ca să aducă lemne de foc pentru prăjit mielul de Paşti şi pentru gătit în săptămâna care urma.
- Carmi, mătură în atelierul bunicului, i-a spus mama, vioi, după ce au plecat ei. împreună cu bunica şi Reba făceau curăţenie peste tot în casă, ca totul să fie curat de Paşti şi la Sărbătoarea Azimilor, sărbătoare care dura şapte zile. Ele cântau în timp ce curăţau fiecare colţişor.
în ciuda faptului că nu îi plăcea să facă curăţenie, Carmi lucra cu dragă inimă. Totuşi, şi-ar fi dorit mult să fi mers şi el cu tata. Aşa de mult ar fi vrut să-i pună întrebările care îl frământau. Când a fost aproape gata, Abiah a intrat în fugă şi 1-a întrebat:
- Unde să pun mătura? Mama nu mai are nevoie de ea.
- Acolo, a zis Carmi, arătând spre colţul întunecat din spatele mesei de lucru a bunicului.
în după-masa aceea a ajuns unchiul Caleb cu familia, aşa că nu ştia când va reuşi să discute cu tata. Uneori era încântat la gândul că ar putea lucra la bunicul, alteori avea impresia că e doar un vis imposibil de realizat.
înainte de a merge la culcare, bunicul a căutat cu lumânarea prin casă, să vadă dacă nu cumva a rămas ceva aluat când au făcut curat. Dar nu a găsit nimic. Dacă ar fi găsit, trebuia ca a doua zi dimineaţa să-1 ardă şi astfel să nu fie nici un strop de aluat în casă, de Paşti.

Cu toţii, mic şi mare, aşteptau cu nerăbdare Sărbătoarea Pastelor, care începea în seara următoare.

Capitolul 16

Sărbătoarea Paştelui

Sărbătoarea Paştelui se ţinea în luna întâi, în ziua a paisprezecea. Familiile se grupau astfel ca să nu fie mai puţin de zece persoane, nici mai mult de douăzeci în fiecare casă. La bunicii lui Carmi, au ales pe tatăl lui Carmi ca să ducă mielul la Templu şi să-1 pregătească pentru sărbătoarea Paştelui.
El a plecat după-amiază, devreme, iar Carmi, Abiah şi Benoni l-au urmărit de pe acoperiş, pe străzile înguste de sub ei, până nu l-au mai văzut. Mulţi alţi taţi iudei duceau mieii la Templu. Oraşul a răsunat de cele trei sunete de trâmbiţă de la Templu.
- Ascultă! Ştii ce însemnă asta? 1-a întrebat Carmi pe Abiah.
- A fost junghiat primul miel de Paşti, a răspuns el solemn. Nu-i aşa că tata se va întoarce curând?
Benoni a râs încet.
- E numai ceasul al nouălea din zi (ora 15:00) şi nu va ajunge acasă până nu se întunecă. La Templu sunt mulţi

oameni şi durează foarte mult până ce ajunge fiecare să sacrifice mielul.
- Ştii, Abiah, i-a explicat Carmi, preoţii deschid poarta de la curtea lor şi lasă mai mulţi bărbaţi să intre acolo. Fiecare taie gâtul mielului pe care 1-a adus. Un preot adună sângele într-un vas de aur sau de argint şi trece pe lângă tot şirul de preoţi, până la altar. Acolo toarnă sângele la piciorul altarului. Apoi omul pregăteşte mielul şi pune grăsimea în vase. Grăsimea este sărată şi arsă pe altar. Când primul grup de oameni termină, ei pleacă din curtea preoţilor şi în locul lor vin alţii.
S-a auzit zgomot de sandale pe scări şi Reba şi Kenan s-au alăturat celor trei.
- Ascultaţi! Se aud leviţii şi ceilalţi oameni care cântă, a mărturisit Kenan după câteva

momente.
Toţi cei de pe acoperiş s-au întors spre Templu. Vântul aducea până la ei sunetul unui psalm de laudă. Carmi ştia că vor cânta tot timpul cât sacrifică mieii.
Reba a strâmbat din nas.
- Simt miros de grăsime arsă.
Unchiul Caleb pregătea cărbunii jos în curte, ca să poată prăji mielul.
Când întunericul începea să se lase, Abiah a strigat:
- Vine tata!
Toţi cinci au coborât repede în curte. L-au urmărit pe bunicul cum străpungea mielul cu un băţ de rodiu şi îl sprijinea pe beţele sub formă de furcă, puse de o parte şi de cealaltă a focului. Nici un os n-a fost sfărâmat şi nici o bucată din miel nu ajungea pe cărbuni.
Bunica şi mătuşa Roda au copt azimile în timp ce mama şi Reba au pregătit ierburile amare.*
Toţi erau într-un spirit de sărbătoare.
* *Ierburile amare se asemănau cu salata şi cicoarea.*

178

Sărbătoarea Paştelui

Totuşi, Carmi nu trăia ca de obicei bucuria sărbătorii de Paşti. Câtva timp a urmărit cum se frige mielul; apoi a mers în grajd, la măgarul pe care l-au cumpărat.
- Ce mult aş vrea să pot vorbi cu tata, i-a spus el, în timp ce-şi trecea degetele prin coama zbârlită.
Cum era aşa de neliniştit, a urcat din nou pe acoperiş. Acolo, sprijinit de peretele scund, privea Ierusalimul. O rază blândă străbătea prin zăbrelele de la casa de peste drum şi ajungea până la el. Aroma plăcută de carne friptă se ridica din oraş de peste tot, dar lui nu-i era foame.
Ce mult aş vrea să ştiu unde vrea tata să lucrez, se gândea el. De ce nu-mi spune oare? Zicea că îmi va spune. Nesiguranţa îl tulbura ca o furtună.
Paşi grei au răsunat pe trepte şi nu după mult timp, tata a ajuns pe acoperiş. Cu blândeţe a pus mâna pe umărul lui Carmi.
- Fiule, ce faci aici?
Carmi s-a întors spre el şi 1-a privit la lumina lunii.
- Nimic, doar mă gândesc.
Acum, când avea şansa să-1 întrebe ceea ce dorea aşa de mult să afle, şi-a dat seama că nu e prea uşor.
- Cu privire la locul unde vei lucra, a presupus tata, luând mâna de pe umărul lui.
Carmi 1-a privit cu ochii lui negri larg deschişi şi a dat din cap.
- Am venit să discut cu tine despre lucrul acesta. Ce părere ai, ţi-ar plăcea să lucrezi la bunicul?
Un zâmbet i-a luminat faţa.
- Mi-aş dori foarte mult să pot lucra la el! Despre aceasta ai discutat cu el ieri dimineaţă, când am intrat în atelier? Apoi, zâmbetul i-a pălit: Dar... asta înseamnă că trebuie să locuiesc în Ierusalim, a reflectat el, ezitând.

179

Carmi din Iudeea

Gândindu-se la acest lucru, nu era sigur că vrea să locuiască aşa departe de acasă.
- Da, aşa este. Cred că puteam să-ţi găsesc o slujbă în Hebron, dar m-am gândit să discut cu bunicul, să ştiu dacă ai putea sta la ei, să lucrezi în atelier câteva ore pe zi şi să poţi merge la şcoala de la Templu.
- La şcoală! în Ierusalim! Am uitat cu totul de şcoală! Asta face mai mult decât faptul că lucrez la bunicu. Nu pot pierde ocazia. Acum înţeleg de ce-ai spus că dacă nu-ţi vor reuşi planurile voi fi dezamăgit! a aprobat el zâmbind.
- Vezi, în mare parte a depins de tine, a continuat tata. înainte de a lua aceste hotărâri, am vrut

să fiu sigur că ne putem baza pe tine şi că te poţi descurca în mod onorabil, când e vorba de experienţe noi. Bunicul va fi aici ca să te ajute, dar ai nevoie de curaj şi înţelepciune ca să urmezi sfatul cel bun.
Acum, Carmi a văzut într-o altă lumină responsabilităţile pe care i le-a dat tata în ultimul an. Şi era mult mai bucuros că nu 1-a întrebat pe Dan dacă are nevoie de un servitor!
- Şi acum, să-ţi răspund la întrebare. Da, despre asta am discutat cu bunicul. Dar n-am vrut să-ţi spun, pentru că nu reuşisem încă să discut cu rabinul care va fi învăţătorul tău. Am vorbit cu el azi dimineaţă, când am mers la Templu la închinare. Crede că te vei acomoda uşor în clasa lui.
- Atunci, înseamnă că nu va fi nevoie să lucrez pentru Tiras? a întrebat Carmi, senin.
- Nu în mod special, dar va veni o vreme când va trebui să-1 ajuţi, aşa cum fac şi ceilalţi din Hebron. Când vei fi de cincisprezece ani, aş vrea să mai adăugăm ceva la

casă. Atunci vom avea suficient loc pentru încă un război şi vei putea învăţa să teşi.
- Bine, a răspuns Carmi. Dar spune-mi, întotdeauna a fost Tiras aşa de ursuz? a vrut el să ştie. îşi tratează măgarul ca pe cel mai bun prieten, dar când este vorba de oameni, procedează exact pe dos.
Tatăl s-a sprijinit cu un picior de peretele scund.
- Era destul de amabil până când a murit soţia şi cei doi fii ai lui, în urmă cu douăzeci şi ceva de ani. A considerat însă că Dumnezeu a fost nedrept cu el. De atunci e destul de greu să te împaci cu el. Mi-e teamă că şi acum se autocompătimeşte.
în timp ce vorbea tata, Carmi nu putea să nu facă comparaţie între Dan şi Tiras. Nu avea nici o îndoială, ştia sigur cu cine ar vrea să semene!
- Şi soţia lui Dan a murit? a întrebat el.
- Nu, el n-a fost căsătorit niciodată.
- De ce? Din cauza defectului de la picior?
- Nu cred că acesta este motivul, dar nu l-am întrebat niciodată. De fapt, nici nu e treaba noastră.
Ultima urmă de teamă faţă de Tiras s-a topit şi Carmi era hotărât să facă la fel ca şi părinţii lui - să caute metode prin care să-i arate bunătate.
- Cine va lucra la Tiras? a întrebat el, compătimindu-1 din toată inima.
- Probabil va angaja pe cineva din piaţă, vreun tânăr care caută de lucru, aşa cum a făcut şi mai înainte. încă un lucru, înainte de a coborî; vei rămâne la Ierusalim data viitoare, când venim la Sărbătoarea Corturilor. Apoi te vei putea întoarce cu noi acasă când vom veni anul viitor la Paşti.
- Cine te va ajuta la arat şi la semănat, la strânsul

V

Sărbătoarea Azimilor

Numeri 28:17-23

Sărbătoarea Azimilor începea \ imediat după Paşti şi ţinea şapte zile. In prima şi în ultima zi era câte o adunare sfântă la Templu (serviciu de închinare) şi în afară de gătitul mâncării nu se lucra nimic.

în fiecare zi se aduceau şi alte jertfe, pe lângă jertfa zilnică.

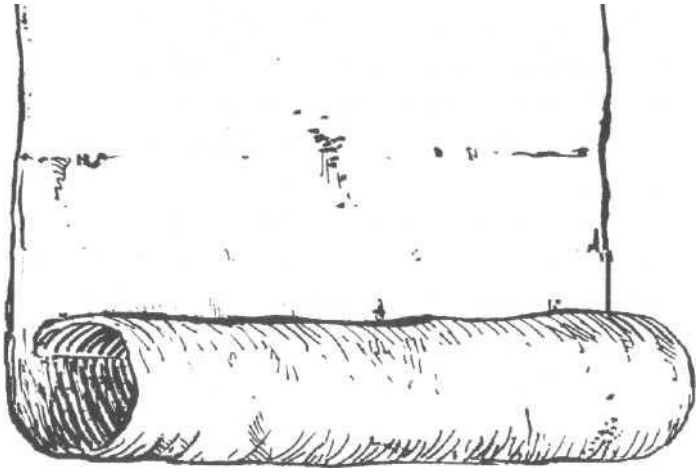

smochinelor şi la curăţatul viei? a întrebat Carmi.

- Ornan lucrează cu plăcere orice îi dau să facă. Cred că ne vom putea descurca o iarnă fără tine, dar sunt sigur că ne vom bucura să fii din nou acasă la primăvară.

- Şi eu voi fi bucuros să mă întorc acasă!

Când a coborât Carmi, Kenan, Benoni, Reba şi Abiah erau toţi în jurul focului. Lângă foc era plăcut, căci noaptea era răcoroasă. Liniştea din suflet şi pacea care domnea în curte i-au ajutat lui Carmi să se bucure de focul care pocnea şi de sfârâitul mielului. Din când în când, bunicul învârtea frigarea pentru a se rumeni uniform. Carmi avea impresia că niciodată n-a mai mirosit aşa de bine mielul.

Când carnea se putea desprinde de pe os, bunicul şi tata au luat mielul de pe foc. L-au pus pe o tavă mare şi unchiul Caleb 1-a dus în casă. Fiecare s-a spălat pe mâini şi s-au aşezat pe covor, în jurul mesei joase. Bunicul stătea în capul mesei. Era mai târziu decât ora obişnuită pentru cină.

- De ce sărbătorim Pastele? a întrebat Abiah. Şi de ce mâncăm miel fript, pâine nedospită şi ierburi amare?*

- Când mâncăm Pastele, ne amintim de timpul în care Dumnezeu a scos din Egipt pe părinţii noştri, a exiplicat bunicul. Facem lucrul acesta ca să ne aducem aminte de istoria poporului nostru. Apoi a început să povestească de la Terah, tatăl lui Avraam şi a sfârşit cu ziua în care a fost dată Legea. Mielul ne aminteşte cum în Egipt, Dumnezeu a trecut pe lângă casele părinţilor noştri care erau stropite cu sânge, a explicat el mai departe. Pâinea nedospită ne aminteşte că ei au ieşit din Egipt în grabă, iar ierburile

** întrebările puse de Abiah sunt întrebări tradiţionale despre care se vorbea în jurul mesei de Paşti.*

amare ne amintesc că egiptenii au făcut viaţa părinţilor noştri amară.

Au început toţi să cânte doi psalmi.* în timp ce cânta, Carmi avea inima plină de bucurie.

„Slavă Ţie, Doamne... Binecuvântat să fii acum şi în vecii vecilor."

Bunicul s-a rugat: „Binecuvântat eşti Tu, Iehova, Dumnezeul nostru, Regele universului, care ne-ai eliberat pe noi şi pe părinţii noştri din Egipt."

Apoi au mâncat ierburi amare, pâine nedospită** şi miel fript şi au băut din rodul viţei.

Sărbătoarea plină de bucurie s-a terminat cu o rugăciune şi cu încă câţiva psalmi. Cântările lor au răsunat departe în noapte. înainte de a termina de cântat, Abiah şi-a pus capul pe masă şi a adormit. Dar Carmi a stat treaz până au terminat de cântat ultimul psalm.

Unchiul Caleb 1-a ajutat pe bunicul să ardă ce a mai rămas din mâncarea de Paşti.

Tata 1-a dus pe Abiah în camera de sus. Aproape adormit, Carmi urca scara în urma lui. Ultimele versuri ale cântării îi răsunau încă în minte:

„Lăudaţipe Domnul cerurilor, căci îndurarea Lui ţine în veci."
Sunt cel mai fericit băiat din Ierusalim, s-a gândit Carmi, în timp ce se strecura sub manta ca să se culce.
** Psalmii 113-118 şi 136 erau imnurile pe care le cântau la Paşti. Astăzi sunt cunoscute sub numele de „Haltei". ** Vezi reţeta de la pagina 186.*
184
Jertfa perfectă
Aşa cum Dumnezeu Şi-a împlinit promisiunea şi a scos poporul Israel din Egipt, la fel a împlinit promisiunea de a trimite pe Mesia, Salvatorul lumii.
„Dar îngerul le-a zis [păstorilor]: „Nu vă temeţi: căci vă aduc o veste bună, care va fi o mare bucurie pentru tot norodul: astăzi în cetatea lui David, vi s-a născut un Mântuitor, care este Hristos, ***Domnul." (Luca 2:10-11).***
întreg sistemul de jertfe al Vechiului Testament ne îndreaptă privirea spre Jertfa Perfectă, „...şi fără vărsare de sânge, nu este iertare [de păcate]... Tot aşa, Hristos, după ce S-a adus jertfă o singură dată, ca să poarte păcatele multora, Se va arăta a doua oară, nu în vederea păcatului, ca să aducă mântuirea celor ce-L aşteaptă. " Citeşte Evrei 9:19-28.
Cu adevărat, toate familiile pământului sunt binecuvântate prin Avraam, căci Domnul Isus s-a născut din familia Lui.
185
Glosar
Pâine nedospită (azimi)
Cantităţi:
o măsură de făină albă 1/3 măsură apă Se amestecă ^{3}A de măsură de făină cu apa într-un vas mic, până se obţine un aluat. Cealaltă parte din făină se foloseşte la frământat, ca să se poată dezlipi aluatul de pe vas. Se unge o hârtie de copt cu ulei de salată. Aluatul se împarte în şase părţi sferice, care se întind cu mâna, ca nişte prăjituri. Fiecare se pune pe foaia de copt şi se coace 10 minute la temperatura de 260 de grade Celsius. Se servesc fierbinţi.
Nota autorului: Reţeta este luată dintr-o carte de bucate în care autorul a căutat să respecte reţeta folosită în vremurile biblice.
a lega mantia: a fixa colţurile mantiei în brâu, aşa ca omul să poată alerga şi lucra mai uşor.
ban: cea mai mică monedă folosită în Iudeea în timpul domniei lui Irod.
bronz: aliaj de cupru şi cositor.
carbonat de potasiu: o substanţă minerală obţinută din cenuşa de lemn.
cărţile lui Moise: Genesa, Exodul, Leviticul, Numeri, Deuteronom.
conducătorul sinagogii: un om deosebit de respectat, care alege persoanele cu un caracter deosebit, care să conducă serviciul de închinare.
desagă: un fel de traistă care se poartă pe umăr sau pe şeaua de pe spatele unui animal. Cea folosită pentru a duce grâul era plată în partea de sus dar atârna de o parte şi de cealaltă a măgarului ca o ramă care proteja coastele măgarului.
hamal: purtător de poveri.
iepure sălbatic: un animal care seamănă cu iepurele de casă, dar trăieşte printre stânci.
jertfa de consacrare: jertfă ce se aducea la împlinirea unei juruinţe.
lucrător de la sinagogă: Cel care aduce sulurile care se folosesc la serviciile de închinare şi le pune la loc. El învaţă copiii să citească şi dacă este nevoie aplică pedeapsa de biciuire.
*nard:** esenţă parfumată extrasă din rădăcină de nard.
*neghina:** plantă erbacee cu tulpina şi frunzele păroase, cu flori roşii-purpurii, cu sămânţa măruntă, de culoare neagră, răspândită mai ales în culturile de grâu. Sămânţa este otrăvitoare.
186
187
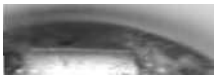
\
negustor: un om care vinde lucruri pe stradă sau în piaţă;

*pedagog:** (în antichitate) slujitor instruit care însoţea pe copiii stăpânului la şcoală şi îi ajuta la învăţătură.
*săpăligă:** sapă mică, cu lama îngustă, având adesea doi sau trei colţi la partea opusă tăişului, folosită mai ales în lucrări de legumicultura. Are coada scurtă ca un topor.
şacal: un animal carnivor, care vânează noaptea, asemănător cu lupul dar mai mic decât acesta. Şacalii vânează în haite şi mănâncă păsări, struguri, zarzavaturi şi animale moarte.
şeic: conducător de trib în deşert;
terase: pereţi de piatră scunzi, care împart panta dealului în fâşii de lanuri înguste, care protejează vârful dealului de alunecări în timpul ploii;
*turban:** acoperământ pentru cap format dintr-o bucată lungă de stofă, mătase sau de pânză de in, de obicei albă, pe care o poartă bărbaţii. Turbanul se împăturea sub formă de triunghi şi se fixa cu o bentiţă din piele de capră. Pentru cei bogaţi turbanul era un fel de prosop de lână înfăşurat în jurul capului.
zeciuială: a zecea parte din tot ce are cineva, parte pe care o oferă Domnului;
** Explicarea unor cuvinte din glosar s-a făcut după Dicţionarul Explicativ al limbii române.*